

13

Jaroslav Sixta:
Stále snižujeme zátěž
respondentů

16

Největší propad
ekonomiky
v novodobé historii

37

Zdeněk Zajíček:
Také statistika může
být online

40

Počet cizinců v Česku
atakují hranici
600 tisíc

44

Jaroslav Hora:
Jak se chrání osobní
údaje občanů
při sčítání

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

03 | 2021 – ROČNÍK 11

TÉMA

Češi na internetu

- Polovina lidstva je online
- Aktivity na síti se liší podle příjmu domácností
- Přesune pandemie veřejnou správu do digitální sféry?

15 minut

je průměrná doba na vyplnění online
sčítacího formuláře za byt a domácnost
a za jednu osobu.

Letošní sčítání lidu, domů a bytů bude využívat elektronické nástroje mnohem víc než kdykoliv dříve. Online sčítání bude bezpečné, rychlé a jednoduché.

Statistika

Mezinárodní odborný časopis ČSÚ

4x ročně
anglicky
tištěný
i on-line

v citačních
databázích
Scopus nebo
Web of Science

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 03/2021
ROČNÍK 11, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Pavel Hortig, Jan Cieslar, Jan Ernest, Eva Henzlerová, Dalibor Holý, Jaroslav Sixta, Karolína Zábajníková

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Ing. Eva Krupová,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová,
Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Vladimír Salavec
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká,
Fotky-foto.cz,

TISK: P.O.S. FACTORY, s. r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA&MY:
bit.ly/3ddicBp

Nejen o informačních technologiích

Vážení čtenáři, setkáváme se nad posledním číslem časopisu Statistika & My před rozhodným okamžikem pro Sčítání 2021. Český statistický úřad projekt sčítání intenzivně připravoval bezmála pět let. Text o sčítání tedy nemůže v tomto vydání chybět a na tomto místě k němu jen doplním poděkování pro všechny, kteří se na přípravě a realizaci tohoto projektu podílejí, a výzvu těm, kteří se budou sčítat: sečtěte se bezpečně online prostřednictvím počítače, tabletu, či chytrého mobilního telefonu a pomozte nám zvládnout sčítání v této složité době.

Virus je fenomén, zasáhl doslova celou společnost, propasal se do dat o ní a nutně se tak musí v různých podobách objevit přímo i nepřímo v datech a analýzách na stránkách nového vydání Statistika & My. Za pozornost v této souvislosti určitě stojí podrobná analýza průmyslové produkce EU v roce 2020, kterou připravily kolegyně Veronika Doležalová a Marta Ortová z oddělení statistik průmyslu. Jak mezinárodní srovnání, tak i porovnání mezi jednotlivými obory jsou určitě zajímavé. České ekonomice v nelehkém čase koronakrizy se pak věnují ve svých textech Karolína Zábajníková a Pavel Michl. Doporučila bych se k těmto datům v budoucnu vrátit. S delším časovým odstupem, po odeznění krize, bude zajímavé rozebrat, jaké strukturální dopady na evropský průmysl nebo českou ekonomiku bude onemocnění covid-19 ve výsledku mít.

Hlavním tématem tohoto vydání je internet v datech. Najdete zde informace o využívání informačních technologií, infrastrukturu, dostupnosti internetu či o vzdělávání, a to jak v České republice, tak i ve světě. Martin Mana z odboru statistik rozvoje společnosti ve svém textu popsal, jak a jakou rychlostí jsou dnes připojeni více než 4 miliardy uživatelů globální sítě, jak si v těchto parametrech stojí uživatelé z České republiky a jak se internet stal již naprosto nezbytnou součástí životů lidí zejména ve vyspělých zemích. V dalších textech k tématu se pak dočtete o vztahu mezi příjmovým zařazením domácností a typem aktivity v síti, tedy k čemu internet domácnosti využívají. Pandemie pak z rozboru digitalizace veřejné správy od Jitky Wichové vychází jako jeden z hybatelů přesunu veřejných agend do digitální sféry, což potvrzuje pohledem odborníka ve velmi zajímavém rozhovoru i Zdeněk Zajíček, prezident ICT unie. A shrnutí těch nejzajímavějších údajů o rozvoji internetu v Česku, Evropské unii a ve světě najdete na velkém plakátu, který je k časopisu přiložen.

Na závěr pak vaší pozornosti doporučím obsáhlý rozhovor s místopředsedou ČSÚ Jaroslavem Sixtou. S Pavlem Černým si povídal o administrativních zdrojích dat, komunikaci s respondenty v době pandemie a blížícím se sčítání lidu. Pokud chcete takřikajíc nakouknout pod pokličku statistiky a vědět, co statistický úřad chystá, je to čtení přesně pro vás.

Ani tentokrát Statistika & My čtenáře nezklame a nabízí prostřednictvím dat a jejich analýz zajímavý pohled nejen na digitální svět kolem nás. Přeji vám příjemné čtení a pevné zdraví.

EVA KRUMPOVÁ

1. místopředsedkyně ČSÚ

10

Nejtěžší zkouška od globální ekonomické krize, která nepříznivě ovlivnila průmyslovou produkci všech zemí EU, způsobila citelnou ztrátu i v ČR. Od poloviny roku se však tuzemský průmysl snažil z propadu vymanit.

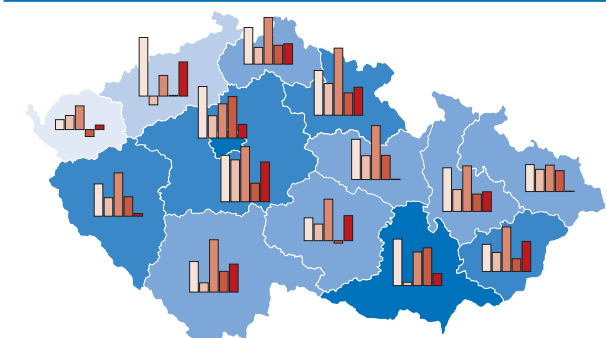
42

Podíl cizinců na českém trhu práce za desetiletí narostl takřka trojnásobně, zvedl se ve všech odvětvích. Kvůli opatřením na jaře 2020 někteří cizinci odešli, ale na konci roku jich bylo opět více.

48

Regionální statistiky odhalují rozdíly v životě a životních podmínkách obyvatel. Situace v jednotlivých krajích se liší např. v závislosti na přírodních podmínkách, hustotě a kvalitě silniční sítě a jejím napojení na dálnice nebo třeba i na intenzitě přeshraniční spolupráce.

TÉMA: ČEŠI NA INTERNETU

- 22 Polovina lidstva je online a většinou na mobilu
- 26 Aktivity na síti se liší podle příjmu domácností
- 28 Přesune pandemie veřejnou správu do digitální sféry?
- 30 Internet věcí proniká do českých domácností
- 32 Studenti ICT pod drobnohledem
- 34 Bezpečně, online, raz dva
- 36 Placené appky stahujeme jen vzácně

UDÁLOSTI

- 6 Nejlepší statistické plakáty roku
- 7 Zemřel Jiří Křovák, bývalý 1. místopředseda ČSÚ
- 7 Informace o průmyslu nově

ZE SVĚTA

- 8 Norsko bude v roce 2050 za populační růst vděčit jen imigraci
- 9 Nejčastější bývá jméno a heslo
- 9 V Rakousku se na čtvrtině zemědělské půdy hospodaří ekologicky
- 9 Také na Islandu berou ženy méně než muži

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10 Průmyslová produkce v roce 2020
- 12 Cestovní ruch sčítá ztráty

ROZHOVOR

- 13 Snížení zátěže respondentů a zvýšení bezpečnosti
- 37 Také statistika může být online
- 44 Kdo a jak chrání osobní údaje občanů v průběhu sčítání?

ANALÝZA

- 16 Největší propad v novodobé historii

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 18 Růst HDP zpomalil nejvíce v Praze
- 19 Růst spotřebitelských cen v EU prudce zpomalil

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 40 Počet cizinců v Česku atakuje hranici 600 tisíc
- 47 Počet lednových úmrtí zlomil historické rekordy

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

- 42 Odchod cizinců z ČR byl jen dočasný

HISTORIE

- 54 Jak se bydlelo před sto lety Pražanům

Jak ovlivní pandemie covidu-19 elektronizaci života lidí?

JIŘÍ HORECKÝ
prezident Unie
zaměstnavatelských
svazů ČR

MARTIN PROKOP
Senior Marketing
Manager Lego Trading

JAN VETYŠKA
výkonný ředitel
Asociace pro elektro-
nickou komerci

MIROSLAV HŘEBECKÝ
programový ředitel
EDUin

KAREL KLATOVSKÝ
manažer vzdělávacích
programů Microsoft

Pandemie SARS-CoV-2 nahradila hlavně sociální kontakt lidí elektronickou formou. Většina lidí si rychle osvojila aplikace jako Zoom, Teams, Webex, Meetings, o kterých mnozí předtím ani nevěděli, že existují. Naučili se základní pravidla této komunikace, její přínosy, ale i omezení a limity a využívají je pro konference, vzdělávání, jednání, schůzky, projektová setkání apod. Až pandemie odezní, budou tyto elektronické komunikační nástroje používány i nadále. Samozřejmě ne ve stejném rozsahu a intenzitě, protože lidé chtějí a potřebují sociální kontakt. Navíc pro některé formy není digitální komunikace úplně vhodná, což máme možnost vidět např. u výuky dětí. Obecně je asi jediným pozitivním přínosem pandemie právě zrychlení digitalizace.

Společnost Lego promítá současné digitální trendy do svého portfolia. Reaguje tak na neustále se proměňující potřeby a nároky zákazníků. Současná pandemická situace tento trend posiluje. Každým rokem přinášíme nové herní koncepty, které kombinují svět fyzické hry a digitálního prostředí. V minulém roce jsme obrátili pozornost i k dospělým stavitelům. Globální průzkum Lego Play Well Study odhalil, že bezmála tři čtvrtiny dospělých hledají nové způsoby odpočinku. Stavění přitom dospělí přisuzují vedle zmírňování stresu také rozvoj důležitých dovedností, jako je kreativita či řešení problémů. Právě v situaci, kdy vše probíhá v online prostředí, se navíc ukázalo, že potřeba odpočinku i mimo digitální svět je stále více žádoucí.

V rámci asociace sledujeme především online podnikání. Prodej zboží a služeb po internetu zažil v souvislosti s pandemií dynamický rozvoj, a to především v několika oblastech. Spotřebitelé zvýšili frekvenci a objem nákupů v kategoriích, jejichž e-prodej se dosud teprve rozvíjel. Především šlo o prodej zboží denní spotřeby, zejména potravin, drogistického zboží či léků. Významně se rovněž mění způsoby úhrad směrem k bezhotovostním a odběru zboží, pro který zákazníci častěji volí bezkontaktní výdej v automatických boxech. Z pohledu podnikatelského je pandemie dalším impulsem pro tradiční obchodníky ke vstupu do online prostředí a k digitalizaci obchodního modelu.

Na jedné straně jsme udělali tygří skok kupředu v digitalizaci škol, doplnění vybavení i IT gramotnosti učitelů a žáků. Zbývá dokázat transformovat výuky do nějaké hybridní. Tedy tam, kde je to efektivní, kombinovat prezenční výuku s individuální, včetně zapojení IT techniky. Odvrácenou stranou pandemie je velký nárůst nerovností ve vzdělávání vlivem rodinného zázemí, odlišné kvality distanční výuky a částečně i dostupnosti technologií. Socializační role školy by měla být prezenční výukou co nejdříve obnovena. Po návratu musejí školy citlivě reagovat na individuální rozdíly mezi žáky a ty s mezerami a nedostatky neodradit, ale citlivě se je snažit podchytnout a podat jim pomocnou ruku.

Myslím si, že dopad pandemie na elektronizaci společnosti je vidět už nyní. Firmy poznaly výhody (i nevýhody) práce z domova. Mnozí podnikatelé, kteří doposud neměli zprovozněné e-shopy, je pravděpodobně zprovoznili (otázkou je, zda to nebylo s ohledem na konkurenci pozdě). Vliv na obyvatelstvo je samozřejmě obrovský. Mnohým z nás se život otočil o 180 stupňů a hodně lidí si určitě srovnalo priority. Velkou proměnu vidíme rovněž ve školství. Jsme rádi, že jsme tomu mohli svým dílem pomoci i my, a doufáme, že také školy si z aktuálního dennodenního využívání IT při výuce odnesou to pozitivní a zakomponují nové metody a nástroje do běžné prezenční výuky tak, aby byla efektivnější a aby učitelé nemuseli dělat zbytečnou práci, kterou za ně mohou odvést technologie.

KRÁTCE

Na konci loňského roku byla naposledy zveřejněna publikace **Ceny sledovaných druhů nemovitostí**. Důvodem ukončení publikace je zánik datového zdroje – zrušení daně z nabytí nemovitých věcí. Poslední použitelná data jsou k dispozici za rok 2019. V současné době ČSÚ připravuje kroky k nalezení alespoň částečné náhrady využitím databáze katastru nemovitostí, kterou aktuálně analyzuje.

Český statistický úřad již podruhé publikoval údaj o penzijních nárocích domácností. **Penzijní závazky**, vyjadřující hodnotu nároku současných i budoucích penzistů na starobní penze, dosáhly ke konci roku 2018 celkové výše 14,7 bilionu Kč, což odpovídá 276 % hrubého domácího produktu.

ČSÚ zpřístupnil **aplikaci pro ověřování adres** domů a bytů před sčítáním. V ní si každý může ověřit, zda jeho adresa souhlasí se záznamem v databázi pro online sčítání. Aplikace je přístupná na webu scitani.cz.

bit.ly/2Pq9Sq6

Nejlepší statistické plakáty roku

Porota složená ze zástupců Českého statistického úřadu a Vysoké školy ekonomické v Praze vyhlásila výsledky národního kola soutěže o nejlepší statistický plakát.

Soutěž je určena dvou- až pětičlenným týmům žáků druhého stupně základních škol, studentů středních škol a bakalářských programů vysokých škol. Koná se v řadě zemí po celém světě a jejím hlavním smyslem je podporovat a rozvíjet statistickou gramotnost. V České republice ji organizují Vysoká škola ekonomická v Praze a Český statistický úřad. Nejlepší plakáty budou Českou republiku reprezentovat v mezinárodním kole soutěže, které proběhne v rámci červencového 63. světového statistického kongresu Mezinárodního statistického institutu v nizozemském Haagu.

Pro letošní ročník tradiční celosvětové soutěže byla vybrána tři témata – životní prostředí, biologie a udržitelný rozvoj. Českého národního kola se zúčastnilo 482 žáků ve 171 týmech z 20 škol. Ty nejlepší plakáty pak školy zaslaly k hodnocení odborné porotě, která letos posuzovala 23 plakátů, z toho 10 v kategorii základních škol, 12 v kategorii středních škol a 1 v kategorii vysokých škol.

„Přestože byl letošní ročník poznamenán nepříznivou pandemickou situací, měla porota z čeho vybírat. Je velmi potěšující, že účastníci soutěže

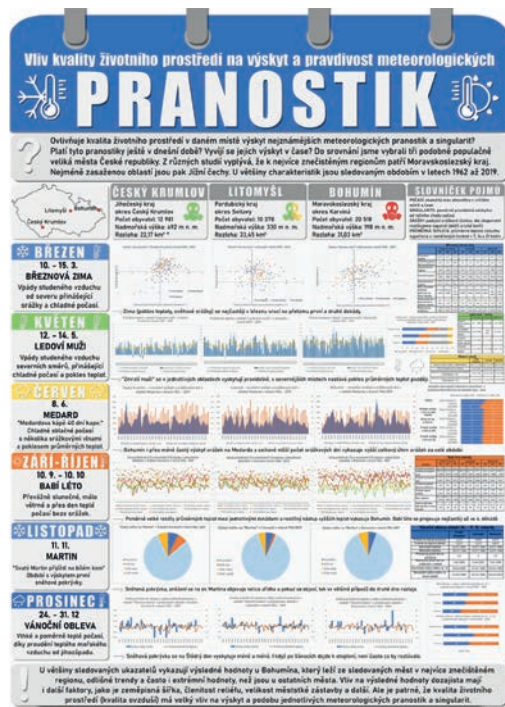
zvládli plakáty kvalitně připravit i v době omezeného osobního kontaktu a dokázali se s touto skutečností vypořádat,“ říká národní koordinátor soutěže a děkan Fakulty informatiky a statistiky VŠE v Praze Jakub Fischer.

V kategorii základních škol zvítězil plakát Pránostiky vytvořený týmem Základní školy Litomyšl. Druhé a třetí místo patří plakátům Třídění odpadu z dílny ZŠ Glowackého v Praze 8 a Problémy lesa a pralesa od autorů z Gymnázia Dr. Emila Holuba v Holicích. V kategorii středních škol vyhodnotila porota jako nejlepší plakát Životní prostředí ze Středního odborného učiliště Na Veselí 51 v Praze 4. Druhé místo získal plakát Budoucnost bez ledovců? vypracovaný žáky SŠ Brno, Charlubova a třetí příčku obsadil plakát Životní prostředí v Česku a Evropě zasláný opět Gymnáziem Dr. Emila Holuba. V kategorii vysokých škol porota vítěze nevybrala.

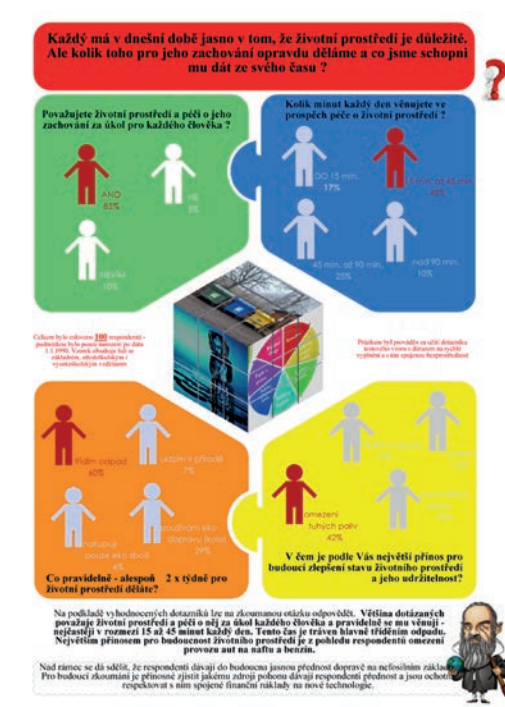
Výsledky soutěže včetně všech soutěžních plakátů najdete na webu Českého statistického úřadu.

bit.ly/3qXP7JB

1. místo kategorie základních škol

1. místo kategorie středních škol

Zemřel Jiří Křovák, bývalý 1. místopředseda ČSÚ

V pondělí 1. března 2021 nečekaně zemřel bývalý 1. místopředseda ČSÚ Ing. Jiří Křovák, CSc. V říjnu by mu bylo 70 let.

Absolvent Vysoké školy ekonomické, Národohospodářské fakulty, se specializací na statistiku a ekonometrii Jiří Křovák za svůj život získal řadu pracovních zkušeností, a to jak ve veřejném, tak i v soukromém sektoru. Působil také v mezinárodních institucích a v akademické sféře. Opakovaně se rovněž coby zaměstnanec a manažer vracel do Českého statistického úřadu. Naposledy zde od dubna 2003 působil jako 1. místopředseda. Na jaře roku 2009, poté co byl tehdejší předseda ČSÚ jmenován předsedou vlády ČR, byl Jiří Křovák pověřen výkonem funkce předsedy Českého statistického úřadu. Úřad vedl více než rok.

V době jeho působení prošel statistický úřad řadou změn – Jiří Křovák měl klíčový podíl na zavádění řízení kvality v ČSÚ. Pod jeho vedením absolvoval statistický úřad několikrát sebehodnocení (EFQM), které vyvrcholilo získáním Národní ceny kvality za rok 2009. Další významnou oblastí, v níž hrál klíčovou roli, byl projekt Redesign statistického informačního systému, který znamenal pro úřad velký posun a zásadním způsobem změnil přípravu, sběr, zpracování i prezentaci statistických informací. Za Křovákova působení se ČSÚ zviditelnil i na mezinárodním poli, když v letech 2004 a 2009 byly zorganizovány mezinárodní statistické konference „Statistika: investice do budoucnosti“. Byl šéfem redakční rady časopisu Statistika, který se za jeho působení stal vícejazyčným, aby mohl být čten i v zahraničí. Je dobré si také připomenout, že v uvedené době byla založena tradice populárních beachvolejbalových turnajů.

Po odchodu z ČSÚ v roce 2010 byl Jiří Křovák aktivní v soukromé sféře. Zabýval se podporou technického školství, výzkumu, vývoje a především využití jejich výsledků v průmyslu. Zajímal se o průmysl 4.0, společnost 4.0 a vzdělanost 4.0.

Byl autorem více než sta odborných publikací – knih, sborníků, statí v odborných časopisech doma i v zahraničí. Přednášel ve více než desítkách zemí celého světa, byl členem vědeckých rad (Fakulta hospodářská Technické univerzity Liberec) i rad redakčních (odborné časopisy Politická ekonomie, Prague Economic Papers). V letech 1996–2000 publikoval v českých médiích desítky komentářů k ekonomickému vývoji.

V posledních měsících pomáhal Českému statistickému úřadu s obnovou aktivit spojených s řízením kvality, což bylo pro nás velkým přínosem a jeho to viditelně velmi těšilo.

Velkou předností Jiřího Křováka byla znalost statistiky, výborná orientace v ekonomických otázkách, ale také jeho značné manažerské schopnosti, stejně jako schopnost systémově řešit problémy, aplikovat teoretické poznatky do praxe a odvaha přijímat nepopulární opatření.

V soukromém životě byl jeho největším zájmem i radostí syn, kterého společně s manželkou podporovali ve vzdělání, sportu i jeho literárních aktivitách.

Čest jeho památce.

INFORMACE O PRŮMYSLU NOVĚ

ČSÚ PŘISTUPUJE KE ZMĚNĚ V PREZENTACI DAT.

S vydáním rychlé informace Průmysl za leden 2021 dochází ke změně v prezentaci dat o vývoji tržeb z průmyslové činnosti a nových průmyslových zakázek. Nově budou, stejně jako v případě průmyslové produkce, upřednostněny očištěné údaje. Meziroční

tempa budou publikována ve formě očištěné o počet pracovních dnů. Meziměsíční, příp. mezičtvrtletní indexy budou navíc očištěny o vliv sezónnosti. Kompletní časové řady indexů průmyslových tržeb a zakázek od roku 2000 budou k dispozici ve veřejné databázi v kapitole Průmysl, energetika.

KRÁTCE

Ve Švédsku dostávaly v roce 2020 novorozené děti nejčastěji jména Alice a Noah. Alici tato pozice patřila již pátým rokem, zatímco Noah se na nejvyšší příčku dostal poprvé, když vystřídal Liama.

bit.ly/3j7Lrsi

Ceny potravin na Novém Zélandu v lednu 2021 vzrostly o 1,3%. Svou roli nepochybně hrálo zvýšení cen jogurtů, které bylo největší za více než pět let. Balení šesti kusů dosáhlo průměrně 5,45 USD, což je nejvyšší hodnota od dubna 2015. Ceny jogurtů byly v lednu o 9,1% vyšší než jejich průměr v roce 2020. Meziroční lednový nárůst cen jogurtů byl 14%.

bit.ly/3bep55R

V Jihoafrické republice byla loňská míra inflace (3,3%) druhá nejnižší za posledních 16 let a třetí nejnižší za půl století. Nejnižší hodnota (1,4%) byla dosažena v roce 2004 a druhá nejnižší (3,0%) v roce 1969. Ceny potravin meziročně vzrostly o 6,0%, výdaje na bydlení pak o 2,7%.

bit.ly/3csFmWe

Norsko bude v roce 2050 za populační růst vděčit jen imigraci

Podle střední varianty poslední populační projekce norského statistického úřadu nastane do deseti let situace, kdy v populaci bude více seniorů než dětí a teenagerů.

EVA HENZLEROVÁ
oddělení
marketingu a PR

Tato změna odráží stále rychlejší proces stárnutí norské populace. I když stárnutí není tak výrazné jako v jiných evropských zemích, lze očekávat, že do roku 2060 se počet Norů ve věku nad 70 let zdvojnásobí z dnešních 670 tisíc na přibližně 1,4 milionu. Přírůstky v nejstarších složkách populace nebudou rovnoměrné: obyvatel ve věku 80+ bude třikrát více, starších 90 let pak dokonce pětikrát více, než je dnes.

Stárnutí populace je relativně jistou složkou demografických projekcí. Jeho míra a rychlost závisí na tom, do jaké míry mohou další dvě složky populačního růstu (plodnost a migrace) ovlivnit podíl mladších lidí v populaci.

VÍCE STARŠÍCH PŘÍSTĚHOVALCŮ

V posledních několika desetiletích zaznamenalo Norsko neobvykle vysoké migrační saldo (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých), což přispělo k silnému populačnímu růstu. Přírozený přírůstek (rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých) je poměrně stabilní, kolem 15 tisíc ročně. Podle střední varianty projekce budou čistá imigrace a přírozený přírůstek přispívat do roku 2040 k populačnímu růstu poměrně rovnoměrně. Po roce 2040 se očekává, že se přírozený přírůstek změní v úbytek. To je do značné míry výsledkem stárnutí početných poválečných generací. Střední projekční varianta predikuje, že ještě před rokem 2050 se stane běžným, že počet zemřelých bude trvale vyšší než

počet narozených. Pokračující početní růst norské populace ve druhé polovině 21. století tedy bude způsoben pouze imigrací.

V současné době pochází přibližně 790 tisíc obyvatel Norska ze zahraničí. Střední varianta populační projekce předpokládá, že se tento počet do roku 2060 zvýší na přibližně 1,1 milionu. Většina bude pocházet z Asie a Afriky, mnohým z nich již bude Norsko domovem dlouhá léta a každý čtvrtý člověk, který tou dobou bude v Norsku žít, ale nebude to jeho rodná země, bude ve věku 70 a více let.

DVĚ DĚTI JSOU STÁLE IDEÁL

Současná nízká úroveň plodnosti je dáвана do souvislosti s pandemií covidu-19. Norští demografové predikují, že v příštích pěti letech zůstane plodnost stále nízká. Navzdory mírnému nárůstu bezdětnosti a poklesu podílu žen, které mají tři nebo více dětí, je však velká část poklesu spojena s tím, že se ženy rozhodly odložit početí dítěte. I nadále zůstává ideálem dvoudětná rodina, dokončená plodnost (počet dětí na ženu ve věku 50 let) v posledních desetiletích klesla jen okrajově, na o málo méně než dvě děti (1,96). Zpoždění plodnosti však znamená, že dnešní ženy musejí mít děti v relativně rychlém sledu, pokud mají dosáhnout normy dvou dětí před koncem svého reprodukčního období. Demografové tedy uvažovali, že se celková míra plodnosti do roku 2060 zvýší na přibližně 1,7 dítěte na ženu ve srovnání se současnou mírou 1,5 dítěte na ženu.

V hlavní projekční alternativě se očekává, že se počet obyvatel Norska v průběhu tohoto století zvýší z téměř 5,4 milionu na 6,1 milionu v roce 2060 a 6,3 milionu na konci století. Revize předpokladů oproti projekci z roku 2018 vedla ke snížení očekávané velikosti norské populace v roce 2060 o 7%. Snížení je výraznější u mladších věkových skupin.

bit.ly/3qe0MKE

NEJČASTĚJŠÍ BÝVÁ JMÉNO A HESLO

KROMĚ NICH VŠAK OBYVATELÉ EU PRO PŘIHLÁŠENÍ K ONLINE SLUŽBÁM VYUŽÍVAJÍ I NĚKOLIK DALŠÍCH MOŽNOSTÍ.

V roce 2020 se tři čtvrtiny osob v EU ve věku 16–74 let přihlásily k online službám pomocí svého uživatelského jména a hesla. Situace se ale v jednotlivých členských státech EU lišila. V Nizozemsku tuto metodu přihlášení použilo více než devět z deseti lidí (91 %) ve zmíněné věkové skupině, zatímco v Rumunsku to byla necelá polovina (45 %).

Přihlášení ke službám online pomocí svého mobilního telefonu, kde je kód přijat prostřednictvím zprávy, využívá průměrně jeden ze dvou obyvatel EU (46 %). Nejvyšší podíly byly zaznamenány v Dánsku (76 %), Nizozemsku (74 %) a České republice (73 %). Naopak nejméně tento způsob ověření používají v Bulharsku (9 %), Rumunsku (14 %), Řecku a Litvě (shodně 22 %).

Z dalších způsobů následovaly možnosti přihlášení prostřednictvím sociálních médií (34 %), osvědčení o elektronické identifikaci nebo karty používané v kombinaci se čtečkou karet (22 %) či hesla z náhodných znaků (také 22 %). Z uvedených údajů je zřejmé, že uživatel internetu může použít více než jeden identifikační postup. Často je volba způsobu přihlášení předem určena poskytovatelem služby.

 bit.ly/3jTeCQo

V RAKOUSKU SE NA ČTVRTINĚ ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY HOSPODAŘÍ EKOLOGICKY

V ROCE 2019 SE V ZEMÍCH EU HOSPODAŘILO V SOULADU SE ZÁSADAMI EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA 8,5% CELKOVÉ VYUŽITÉ ZEMĚDĚLSKÉ PLOCHY.

Mezi lety 2012 a 2019 se ekologicky obhospodařovaná plocha zvětšila v celé EU o 46 %, přičemž Bulharsko, Francie, Chorvatsko a Maďarsko zaznamenaly růst o více než 100 %. Za stejné období bylo pouze v jediném státě EU – v Polsku – ekologické zemědělství na ústupu, když se tamní plocha, na níž se nepoužívala průmyslová hnojiva, zmenšila o 22,6 %.

V roce 2019 měly mezi členskými státy EU největší podíl ekologické půdy Rakousko (25,3 % z celkové využívané zemědělské půdy), Estonsko (22,3 %) a Švédsko (20,4 %), následované Českem a Itálií (obě země 15,2 %), Lotyšskem (14,8 %) a Finskem (13,5 %).

Ve všech zbývajících členských státech EU byl podíl ekologického zemědělství 11 % nebo nižší, přičemž nejmenší podíl byl zaznamenán v Nizozemsku (3,7 %), Polsku (3,5 %), Rumunsku (2,9 %), Bulharsku (2,3 %), Irsku (1,6 %) a na Maltě (0,5 %).

 bit.ly/3tib10N

TAKÉ NA ISLANDU BEROU ŽENY MÉNĚ NEŽ MUŽI

NEOČIŠTĚNÝ ROZDÍL V ODMĚŇOVÁNÍ ŽEN A MUŽŮ NA ISLANDU V ROCE 2019 ČINIL 14% A S VĚKEM SE ZVYŠOVAL.

U zaměstnanců, kteří ještě neoslavili 25. narozeniny, byla průměrná hodinová mzda mužů o 1,9 % vyšší než příjem stejně starých žen. Ve věkovém rozmezí 35–44 let už tento rozdíl činil 13,3 % a mezi 55. a 65. narozeninami měly ženy na výplatní pásce v průměru o 21,2 % méně než stejně staří muži.

Také z hlediska druhu vykonávané ekonomické aktivity byl podstatný rozdíl v odměňování žen a mužů. Nejméně se lišily platy mužů a žen v ubytovacích a stravovacích službách (6,8 %) a největší rozdíl byl ve finančních a pojišťovacích činnostech (33 %).

Je třeba poznamenat, že povolání v rámci ekonomických činností a profesních skupin se mohou

velmi lišit mezi pohlavími a genderově oddělený trh práce se pak odráží v rozdílech v odměňování žen a mužů. Například nejběžnějším zaměstnáním žen v profesní skupině odborníků s vysokoškolským vzděláním byly učitelky primárního vzdělávání, zatímco muži nejčastěji působili v oblasti finančního poradenství.

V roce 2019 byly příjmy žen pracujících v soukromém sektoru o 14,8 % nižší než částka, kterou pobírali muži. Zaměstnanek ve státní správě měly o 14,0 % méně než muži a v oblasti samosprávy se mzdy lišily o 7,2 %. Nízký rozdíl v odměňování žen a mužů mezi místní samosprávou šel ruku v ruce s kompaktnějším rozdělením mezd než v jiných odvětvích. Svoji roli také hraje vysoký podíl žen pracujících v tomto odvětví (7 z 10 zaměstnanců byly ženy).

 bit.ly/3aqW0nv

Průmyslová produkce v roce 2020

Nejtěžší zkouška od globální ekonomické krize, která nepříznivě ovlivnila průmyslovou produkci všech zemí EU, způsobila citelnou ztrátu i v ČR. Od poloviny roku se však tuzemský průmysl snažil z propadu vymanit.

VERONIKA DOLEŽALOVÁ
oddělení statistiky průmyslu

MARTA ORTOVÁ
oddělení statistiky průmyslu

Průmyslová produkce v roce 2020 v porovnání s předchozím rokem klesla o 8 %, což znamenalo nejsilnější meziroční pokles od globální ekonomické krize v roce 2009. Objem výkonu průmyslu se tak dostal přibližně na úroveň roku 2016. Propad, který nastal v březnu až květnu minulého roku v důsledku rozšíření nového typu koronaviru, byl opravdu bezprecedentní – průmyslová produkce ve druhém čtvrtletí meziročně klesla téměř o čtvrtinu, pokles v dubnu byl dokonce víc než třetinový. Je však třeba přiznat, že meziroční pokles český průmysl vykazoval v každém měsíci již od poloviny roku 2019 a tento trend pokračoval i v koronavirem ještě nezasažených prvních dvou měsících roku 2020.

Vliv takto snížené srovnávací základny společně se snahou dohnat, co se v prvním pololetí zameškalo, přispěly ke kladným výsledkům na konci roku: průmyslová produkce v prosinci meziměsíčně i meziročně mírně vzrostla, a sice o 0,2 %, resp. o 0,5 %. V posledním čtvrtletí roku 2020 průmysl mírně (o 0,8 %) překonal úroveň roku předešlého a mezičtvrtletně vzrostl o bezmála 4 %. Na konci roku se meziročně rovněž zvýšila hodnota nových průmyslových zakázek, a to zejména ze zahraničí.

SILNÝ POKLES, ALE I MÍRNÝ RŮST

Pokles celkové produkce za rok 2020 vykázala naprostá většina průmyslových odvětví. Nejvíce k němu přispěl automobilový průmysl a navazující odvětví (např. výroba pryžových výrobků, výroba elektrických zařízení). V kumulaci za celý rok klesla produkce ve výrobě automobilů o 12,3 %, což stálo

přibližně za čtvrtinou osmiprocentního poklesu průmyslu celkem.

Produkce automobilového průmyslu v dubnu se propadla meziročně dokonce o více než 80 %. Naopak poslední čtyři měsíce roku 2020 byly v tomto oboru z dlouhodobého hlediska velmi silné, v prosinci meziročně vzrostla produkce téměř o 15 %, v porovnání s prosincem roku 2018 téměř o 3 % a v porovnání s posledním předkovidovým měsícem únorem 2020 o 6 %.

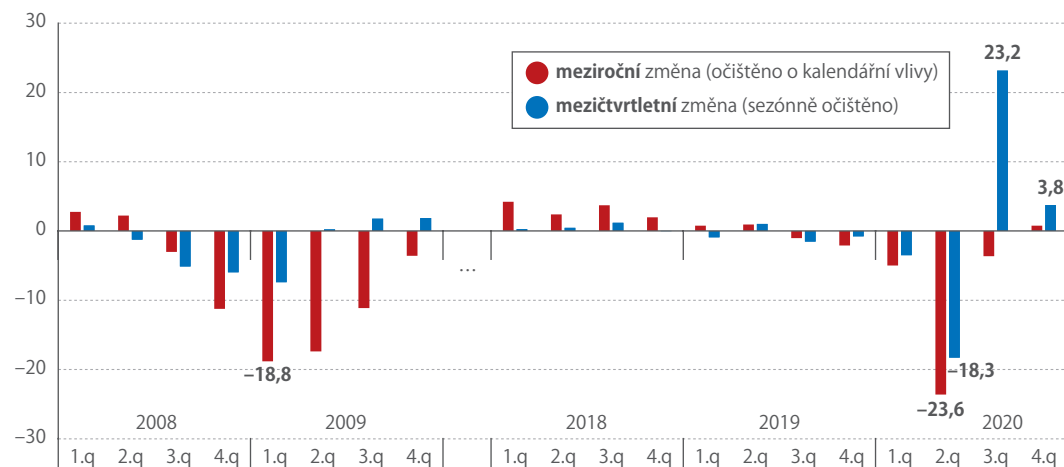
Největší pokles zaznamenala těžba a dobývání, kde se produkce v porovnání s rokem 2019 propadla o 17,1 %, v porovnání s rokem 2015 o téměř 30 % a oproti roku 2000 o více než polovinu. Vysoký meziroční pokles je sice zčásti ovlivněn uzavřením dolů v jarní vlně epidemie, ale těžba (zejména uhlí) je v Česku v dlouhodobém útlumu bez ohledu na další vlivy.

Několik málo průmyslových odvětví však zaznamenalo meziroční růst objemu produkce. Šlo zejména o odvětví, o jejichž výrobky byl v důsledku epidemie zvýšený zájem: o výrobu papíru a výrobků z něj (papírové obaly, hygienické potřeby z papíru, dětské papírové plenky), farmaceutický průmysl a ostatní zpracovatelský průmysl (hračky, lékařské přístroje a nástroje, zdravotní lůžka).

NEJSTRMĚJŠÍ PÁD V HISTORII

Epidemie zasáhla všechny státy EU bez výjimky. Ve snaze o její potlačení přistoupily vlády na jaře k řadě restriktivních opatření, z nichž většina vstoupila v platnost v polovině března a byla dále dodržována i po celý

PRŮMYSLOVÁ PRODUKCE: PRŮMYSL CELKEM (změna v %)

Zdroj: ČSÚ

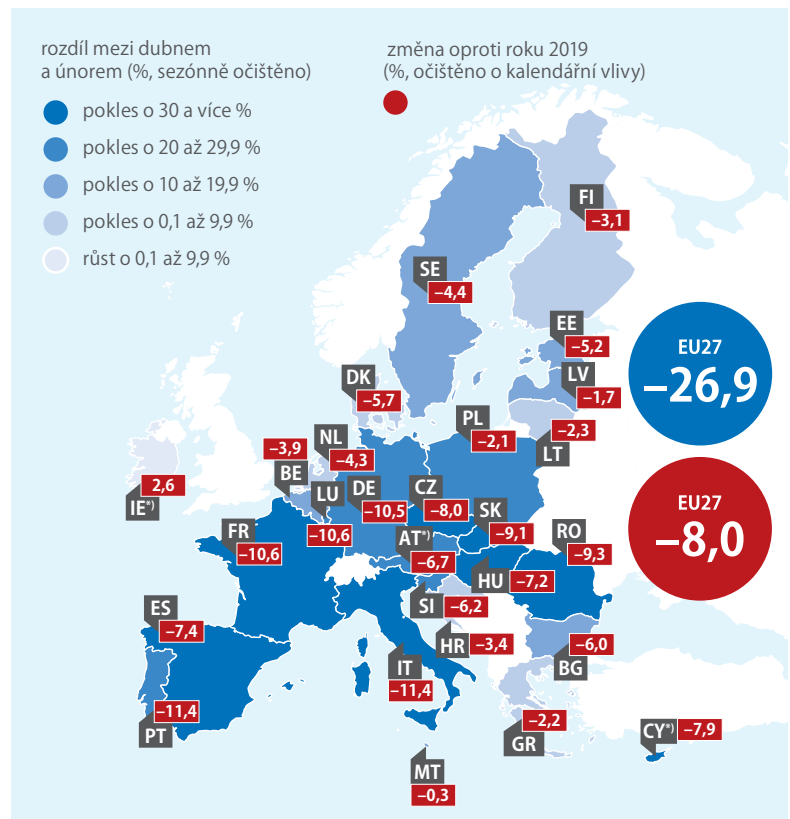
duben. Z unijního vývoje průmyslové produkce proto zřetelně vystupuje propad mezi únorem a dubnem, kdy na březnový meziměsíční pokles o 10,5% navázal ještě výraznější propad o 18,4% v dubnu. Následovalo období mírného vzpamatování v měsících květnu (meziměsíčně +11,5%), červnu a červenci. Srpen a září byly obdobím bez velké změny. Na podzim zasáhla evropské země druhá vlna epidemie, která se však do průmyslové výroby téměř nepromítla.

Vývoj průmyslové produkce v jednotlivých evropských státech vykazuje ve většině případů obdobný trend, tj. dvouměsíční propad způsobený jarní uzávěrou a následně poměrně rychlé znovuoživení výroby. Hloubka propadu se však liší a některé státy jej téměř nezaznamenaly. Nejprudší propad měřený porovnáním produkce v dubnu a únoru 2020 zasáhl Itálii a Slovensko, také Česko patřilo mezi silně zasažené země. Na opačné straně žebříčku stály Finsko, jehož průmysl mezi únorem a dubnem klesl jen mírně, a Irsko, kde byl objem průmyslové produkce v dubnu dokonce o 3% vyšší než v únoru.

V kumulaci za celý rok 2020 klesla produkce průmyslu EU27, stejně jako v Česku, o 8%. Meziročně o více než desetinu klesl objem průmyslové výroby v Itálii, Francii, Německu a Lucembursku. Větší pokles než Česko zaznamenaly ještě Španělsko, Rumunsko a Slovensko. Velmi výrazný jarní propad (mezi dubnem a únorem 2020 o 27%) postihl Polsko. V celoročním srovnání však došlo v této zemi k poklesu průmyslové produkce „jen“ o 2,1%. Také další země s výraznými jarními výpadky (Slovensko, Itálie, Maďarsko, ale i Česko) se z celoročního pohledu celkem vzpamatovaly a ve zbytku roku doháněly, co se dalo. Vývoji ve všech ostatních zemích se opět vymyká Irsko, jehož průmysl meziročně přidal o 2,6%.

V řadě komentářů se následky kovidové pandemie často připodobňují k dopadům finanční krize let 2008–2009. Podle srovnání Eurostatu však mezi oběma událostmi existují zřetelné rozdíly. Zatímco finanční krize vyvolala postupný pokles průmyslové

PRŮMYSLOVÁ PRODUKCE V EU27 V ROCE 2020: JARNÍ PROPAD A CELOROČNÍ VÝSLEDKY

Zdroj: Eurostat (k 15. 2. 2021)

Pozn.: *) Údaje za prosinec za Irsko, Kypr a Rakousko nebyly k tomuto datu k dispozici, byly proto použity údaje za leden až listopad 2020.

produkce o 22 procentních bodů během 12 měsíců, pandemie způsobila rychlý a strmý pád průmyslu členských zemí o 28 bodů za dva měsíce. Jak dále uvádí Eurostat, pád průmyslové produkce v jarních měsících roku 2020 byl nejstrmějším, jaký doposud statistiky zaznamenaly. Celkově se produkce v dubnu 2020 snížila na úroveň 90. let minulého století.

LEDEN 2021

PRŮMYSL

+ 0,9 %

Průmyslová produkce po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně vzrostla o 0,9%. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně nižší o 0,4%.

MALOOBCHOD

= 6,5 %

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se reálně meziročně snížily o 6,5%, bez očištění o 9,0%. Vývoj tržeb byl ovlivněn opatřeními proti šíření koronaviru.

STAVEBNICTVÍ

= 5,2 %

Stavební produkce v lednu reálně meziročně klesla o 5,2%. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 4,2%.

SLUŽBY

= 10,7 %

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů se meziročně snížily o 10,7%, bez očištění o 13,2%. Meziročního růstu dosáhla pouze sekce informačních a komunikačních činností.

CESTOVNÍ RUCH

= 91,9 %

Ubytovací statistika vykázala v lednu meziroční pokles počtu hostů v hotelích o 91,9% a počet přenocování v těchto ubytovacích zařízeních se snížil o 91,0%.

Cestovní ruch sčítá ztráty

Zvýšená domácí poptávka v letních měsících nestačila vykrýt propad v návštěvnosti ze zahraničí a následky restriktivních opatření platných po zbytek roku.

PAVEL VANČURA

vedoucí oddělení statistiky cestovního ruchu

Dopady pandemie na cestovní ruch byly drtivé. V tuzemských hromadných ubytovacích zařízeních klesl loni počet hostů o 51 % na 10,8 milionu, počet přenocování spadl o 45 % na 31,2 milionu nocí.

DOMÁCÍ TURISTÉ ZACHRAŇOVALI SITUACI

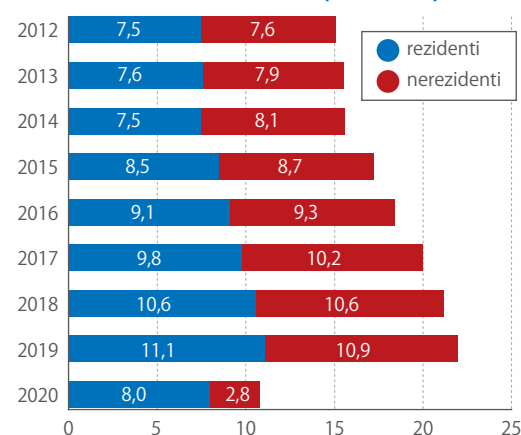
Ještě katastrofičtějšímu propadu u nás zabránily letní měsíce, kdy došlo k uvolnění restriktivních opatření a chybějící zahraniční turisty alespoň částečně nahradila domácí poptávka. Počet ubytovaných domácích hostů vzrostl v červenci a srpnu meziročně o více než 20 %. Dorovnat výpadek se ovšem nepodařilo. Počet tuzemských hostů celkově za rok 2020 klesl o 28 % na 8 milionů osob.

K nejmenšímu propadu domácích příjezdů došlo v krajích Karlovarském (–9 %), Jihočeském (–17 %) a Libereckém (–19 %). Nejsilněji pokles zájmu o domácí turistiku naopak pocítila Praha (–41 %).

HOSTŮ ZE ZAHRAŇÍ CHYBĚLY TŘI ČTVRTINY

Zahraněčí návštěvnost se oproti roku 2019 snížila na čtvrtinu, tedy na 2,8 milionu hostů. Celkově loni chybělo v tuzemských ubytovacích zařízeních přes 8 milionů cizinců, počet přenocování se snížil o téměř 20 milionů nocí. Ve všech krajích došlo ke snížení počtu zahraničních návštěv o více než 50 %. Největší propad v regionálním srovnání zaznamenala opět Praha, která přišla o více než pět a čtvrt milionu zahraničních hostů, což odpovídá snížení o 79 %. Podobně na tom ale byla i další turisticky oblíbená města v Česku. V Českých Budějovicích meziročně ubylo 83 % zahraničních návštěvníků,

POČTY HOSTŮ V HROMADNÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH (mil. osob)

Zdroj: ČSÚ

v Českém Krumlově 82 %, v Brně 75 %, v Plzni 73 % a v Mariánských Lázních 71 %. V Karlových Varech došlo k úbytku zahraniční klientely „jen“ o 65 %.

PROPAD V CELÉM SVĚTĚ

Razantní omezení turistiky samozřejmě nepostihlo pouze Česko. Podle Světové organizace cestovního ruchu klesl loni celkově mezinárodní počet příjezdů o 74 %. Po světě cestovalo o miliardu lidí méně, zhruba polovina tohoto úbytku připadla na Evropu. Propad mezinárodních příjmů z cestovního ruchu může dosáhnout až 1,3 bilionu dolarů a ztráty by mohly vést ke snížení celosvětového HDP až o 2 %.

ZDENĚK LEJSEK

oddělení statistiky cestovního ruchu

ÚNOR 2021

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů se v únoru meziměsíčně zvýšila, důvěra spotřebitelů se znovu snížila.

+ 2,4 bodu

PRŮMYSL

+ 3,9 bodu

V únoru se důvěra v průmyslu zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl oproti lednu o 3,9 bodu na hodnotu 97,1. Meziročně je důvěra v průmyslu také vyšší.

STAVEBNICTVÍ

+ 6,1 bodu

V odvětví stavebnictví se důvěra meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 6,1 bodu na hodnotu 114,6. V meziročním srovnání je ale důvěra ve stavebnictví stále nižší.

OBCHOD

= 3,0 bodu

Důvěra podnikatelů v obchodu se oproti lednu snížila. Indikátor důvěry poklesl o 3,0 bodu na hodnotu 87,4. Oproti loňskému únoru je důvěra v obchodě také nižší.

SLUŽBY

+ 3,8 bodu

Důvěra podnikatelů ve vybraných odvětvích služeb se meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl na hodnotu 81,9. Meziročně je ale důvěra ve službách stále výrazně nižší.

SPOTŘEBITELÉ

= 3,5 bodu

V únoru se důvěra spotřebitelů znovu snížila. Indikátor důvěry poklesl na hodnotu 85,0. V meziročním srovnání je důvěra spotřebitelů stále podstatně nižší.

Snížení zátěže respondentů a zvýšení bezpečnosti

To jsou hlavní důsledky využívání administrativních zdrojů dat, o kterém jsme hovořili s místopředsedou Českého statistického úřadu Jaroslavem Sixtou. Dotkli jsme se však i jiných témat.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Jak se za uplynulý rok podařilo ČSÚ pokročit ve využívání administrativních zdrojů dat?

Na využívání administrativních dat a rozšiřování jejich zdrojů se intenzivně zaměřujeme neustále. Z nejvýznamnějších úspěchů za minulý rok musím jmenovat implementaci dat o odpadovém hospodářství z Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností Ministerstva životního prostředí (ISPOP). Podařilo se nám také zajistit přebírání administrativních dat z devíti registrů pro sčítání lidu, domů a bytů. Formuláře tak budou mít zhruba o polovinu otázek méně než v předchozím sčítání, velkou část informací si vyhledáme a doplníme z existujících zdrojů.

Loni jsme se rovněž dohodli s Ministerstvem práce a sociálních věcí na využití administrativních dat z programu Antivirus pro statistiku práce a mezd. Jak vyplývá z názvu, jedná se o data spojená se situací kolem dopadů pandemie covidu-19.

A jednáme i s dalšími subjekty, jejichž data bychom v budoucnu rádi používali pro statistické účely. Je to hlavní směr, jak snižovat administrativní zátěž firem.

Zmínili jste implementaci dat o odpadech ze systému ISPOP. Co tato novinka přinese?

V prvé řadě to znamená radikální redukci výběrového souboru šetření k odpadům. Snižování administrativní zátěže probíhalo postupně, za rok 2019 to bylo oproti původnímu stavu 63 procent, pro rok 2020 mohla být provedena další redukce výběru, a tak kumulativní úspora zátěže respondentů činí již 85 procent. Zároveň jsme získali komplexní data za veškerou produkci odpadů, zatímco dosud jsme měli k dispozici pouze vzorek získaný na základě výběru. Můžeme také například lépe porovnávat produkci odpadů v regionech, protože do systému ISPOP se vkládají data za jednotlivé provozovny, kdežto v předchozím šetření jsme měli jen komplexní údaj za celou firmu. Jsem rád, že se nám letos podařilo údaje zpracovat, na duplicitu odpadových dat z ČSÚ a z Ministerstva životního prostředí nás upozorňovala řada nespokojených respondentů.

Jak náročná byla příprava na využití systému ISPOP?

Musíme si uvědomit, že naprostá většina administrativních systémů, včetně ISPOPu, slouží k něčemu jinému než ke statistickému účelu. Proto je nelze jednoduše napojit na naše systémy a přebírat z nich nijak neupravená data. Všechna data z těchto externích zdrojů je třeba nejprve důkladně zkontrolovat, tedy prověřit odlehle hodnoty, které se výrazně liší od ostatních, odstranit řádové chyby a duplicitu, zařadit data podle mezinárodních statistických klasifikací, a teprve pak je můžeme využít. A samozřejmě musíme zajistit, aby metodika zpracování byla transparentní a využitelná kontinuálně a opakovaně tak, aby šetření nebyla zatížena nějakou další chybou, vychýlením či nepřesností, které by vytvářely nesrovnalost v časové řadě. Celé je to velmi náročný proces.

Došlo vlivem využití nového zdroje dat k nějakému skokovému posunu ve výsledcích odpadových statistik?

Bohužel ke skokové změně došlo, ale nikoli z důvodu využití administrativního zdroje dat. Současně s tím jsme totiž důsledně aplikovali novou definici podle aktuální směrnice o odpadech. Dříve jsme se drželi metodických pokynů ke společnému dobrovolně vyplňovanému dotazníku Eurostatu a OECD, které umožňovaly užší interpretaci. Takový postup ale už nebude od referenčního období 2021 možný. Vlivem toho narostlo vykazované množství komunálního odpadu vyprodukovaného u nás na osobu. Aby bylo možné čísla vzájemně porovnávat, přepočítali jsme výsledky za tři roky nazpátek. Od příštího roku už by měly všechny členské země EU počítat komunální odpady stejně, takže i mezinárodní srovnání bude přesnější.

Jaké administrativní zdroje bude ČSÚ využívat při letošním sčítání lidu, domů a bytů a jaká data z nich bude získávat?

Již ve fázi územní přípravy jsme intenzivně využili existující administrativní zdroje dat o budovách a bytech – Registr územní identifikace, adres a nemovitostí a Informační systém katastru nemovitostí. Spolupracovali jsme též s Českou poštou jako naším partnerem pro terénní práce, která disponuje svou databází doručovacích míst. V samotném sčítání pak využijeme vybraná data z Registru obyvatel, Integrovaného informačního systému České správy sociálního zabezpečení, Jednotného informačního systému MPSV, Školské matriky a rejstříku škol MŠMT, Centrálního registru pojištěnců VZP a Automatizovaného daňového systému Generálního finančního ředitelství.

Můžete zaručit, že když se po rozhodném okamžiku lidé přihlásí do online sčítání, tak systém nezkolabuje, jako se to stalo například u registru vozidel nebo při registraci k očkování proti covidu-19?

Této otázce jsme se při přípravě systému věnovali velmi zodpovědně. Je ale třeba si uvědomit, že vždycky půjde o kompromis mezi cenou, která je ještě únosná, a výpočetní kapacitou, kterou budeme potřebovat. Jsme samozřejmě připraveni na špičky v počtu najednou přihlášených lidí a máme nasmlouvané variabilní kapacity výpočetního výkonu. Na druhé straně při sčítání není nijak důležité být mezi prvními a zaregistrovat se co nejdříve. Nepředpokládáme proto, že by zájem hned po půlnoci z 26. na 27. března byl tak extrémní, jako když se lidé třeba chtěli registrovat k očkování. I naše komunikační kampaň bude rozprostřená v čase tak, aby motivovala lidi sečíst se v průběhu celého vymezeného období, nikoliv pouze v jediný krátký okamžik. Pro to, aby systém nezkolaboval, tedy děláme maximum, ale stoprocentně zajistit, že bude fungovat stále bez jediného problému, nemůžeme. Já věřím, že těch problémů bude minimum a že nebudou závažné, popřípadě

Administrativní zdroje nelze jednoduše napojit na naše systémy a přebírat z nich nijak neupravená data.

doc. Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.

Profesně se zabývá oblastí makroekonomické statistiky a národního účetnictví. Spolupracoval na zavádění standardů národních účtů ESA1995 a ESA2010. Kromě působení v ČSÚ se také věnuje vědecké a pedagogické činnosti v oblasti ekonomické statistiky a národního účetnictví. Je autorem nebo spoluautorem dvou učebních textů a více než stovky vědeckých a odborných článků, konferenčních příspěvků a výzkumných studií.

budou časově velmi omezené. Nevzpomínám si, že bych v poslední době viděl větší IT projekt v České republice, jehož start by byl naprosto bez problémů.

Jak průběh sčítání ovlivní protipandemická opatření?

Největší změny proti původním plánům se týkají osobních kontaktů sčítaných osob se sčítacím komisařem. Ty budou maximálně omezeny. V současné době ještě jednáme s našimi partnery a domlouváme se na detailech, jak sečíst lidi v některých specifických místech. Jen těžko si můžeme představit, že bychom třeba osobně sčítali pacienty v nemocnicích na covidových odděleních nebo v léčebnách dlouhodobě nemocných. Pro takové případy musíme nalézt vhodné náhradní postupy.

Při standardním sčítání budeme klást maximální důraz na online sběr dat. Chceme, aby sečtenost online byla co nejvyšší. Souhrnně mohu říct, že v žádném případě neohrozíme ani respondenty, ani naše zaměstnance.

Ovlivnila pandemie nějak významně ochotu respondentů poskytovat ČSÚ požadované údaje?

Ano, na získávání dat se covid-19 projevil dost zásadně. Řada podniků požádala o odložení zpravodajské povinnosti a my jsme se jim snažili vycházet vstříc. Nakonec se ale přes všechny obtíže podařilo data pořídit.

Výraznější dopad měla pandemie na naše šetření v domácnostech. V nejkritičtějších obdobích vloni na jaře jsme zrušili návštěvy tazatelů v domácnostech, pak byly návštěvy obnoveny a nyní jsme opět ve stejné situaci. U domácností, které už s námi spolupracují déle, takový problém není. Tazatelé se s nimi domluví

na předání dat prostřednictvím e-mailu, telefonu nebo jiných platform. Horší je to v případě domácností, které bychom chtěli pro šetření teprve získat. Tam osobní návštěva hraje zásadní roli. Ale bezpečnost je pro nás prioritou číslo jedna, takže i když je to velmi komplikované, oslovujeme domácnosti tak, aby nedošlo k fyzickému kontaktu s tazatelem.

Jak se vlivem pandemie změnila poptávka po informacích produkovaných úřadem?

Poptávka po informacích narostla. My jsme také zareagovali a začali jsme zveřejňovat informace, které jsme dříve nepublikovali. Například týdenní počty zemřelých, o které je značný zájem. Další novinkou jsou komentáře k rychlým informacím o vývoji nejdůležitějších socioekonomických ukazatelů. Snažíme se v nich doplnit čísla vysvětlením, co se za nimi skrývá, jaké jsou trendy a co by nebylo dobré opomenout. Chceme, aby lidé, kteří na základě našich dat dělají důležitá rozhodnutí, měli i v krizové situaci co nejlepší přehled.

Chystá ČSÚ letos nějakou výraznou novinku?

V současné době připravujeme mobilní aplikaci ČSÚ. Uživatelé by jejím prostřednictvím měli mít přístup k nejnovějším ekonomickým datům, ale také k dalším informacím z úřadu nebo třeba i k obsahu časopisu Statistika & My. Zatím jsme ve fázi vývoje a testování a já věřím, že až budeme dělat rozhovor za rok, tak už bude aplikace dostupná.

Bude mít ČSÚ mobilní aplikace i pro vyplňování formulářů ze strany respondentů?

Taková aplikace je již funkční pro letošní sčítání. Lidé se budou moci sečíst prostřednictvím mobilního telefonu nebo tabletu.

Vývoj dalších aplikací třeba pro oblast firemních dat ale neplánujeme. V tomto případě se chceme vydat jinou cestou a postupně se napojit na administrativní a účetní systémy firem, z nichž bychom získávali data automaticky třeba po každé měsíční účetní závěrce. Zaměstnanci ve firmách by pak už nemuseli ručně vyplňovat žádné výkazy.

Připravujeme na to náš statistický informační systém SIS 5.0 a věřím, že se nám podaří získat potřebné finance z národního programu Digitální Česko, který by měl tyto aktivity zastřešovat.

Máte zjištěno, zda budou firmy ochotné propojit své interní systémy se systémem ČSÚ?

Řešili jsme to s různými profesními svazy. Někde jednání ještě nezačala, někde jsme teprve na začátku, ale třeba se Svazem obchodu a cestovního ruchu už máme uzavřenou dohodu o využívání scanner dat z pokladen obchodních řetězců. Nám tato data slouží zejména pro stanovení inflace. Velkým vzorem pro nás je Česká národní banka, která automatizovaně přebírá od komerčních bank granulární data. Byl bych rád, kdyby se nám v případě podniků podařilo k tomuto vzoru co nejvíce přiblížit.

Nezkrácený rozhovor si můžete přečíst na: bit.ly/3qhlOqU

Největší propad v novodobé historii

První kompletní ekonomické údaje z Českého statistického úřadu za rok 2020 ukazují na snížení výkonu napříč většinou odvětví.

**KAROLÍNA
ZÁBOJNÍKOVÁ**
analytička ČSÚ

Podle předběžného odhadu klesl hrubý domácí produkt (HDP) v České republice v roce 2020 o 5,6 %. Nejhlubšího meziročního propadu dosáhla česká ekonomika ve 2. čtvrtletí, kdy kromě služeb a maloobchodu, které byly přímo ovlivněny vládními restrikcemi, svou činnost omezily také některé průmyslové podniky v Česku i Evropě. Situace při druhé vlně opatření, která připadla zejména na 4. čtvrtletí roku, byla odlišná – průmyslová výroba včetně zahraničního obchodu totiž nebyla ve velké míře přerušena, a tak meziroční pokles HDP zůstal na 5,0 %, přičemž mezičtvrtletně se HDP zvýšil o 0,3 %.

Propad hrubého domácího produktu byl v loňském roce poháněn zejména negativním vývojem domácí poptávky. Domácnosti totiž kvůli omezením nemohly utrácet tak, jak byly zvyklé. Nelze ani zanedbat změnu jejich spotřebních preferencí vlivem celkových okolností – omezení pohybu například znamenalo reálný propad prodeje pohonných hmot. Na ekonomický pokles reagovala také investiční aktivita. Klesala především aktivita nefinančních podniků, zpomalení se ale ukázalo i v případě domácností.

NEJVÍCE UTRPĚLY SLUŽBY

Nejtěžší dopady měla krize na služby, které ze své podstaty závisí na osobním kontaktu. Omezení mezinárodního pohybu dopadlo na obory spojené se zahraničním cestovním ruchem.

Celkově se tržby ve službách loni reálně snížily o 11,7 %. Jde o první pokles od roku 2013, kdy v české ekonomice ještě doznávaly dopady krize z let 2008 až 2009. Tržby se mezičtvrtletně snížily již

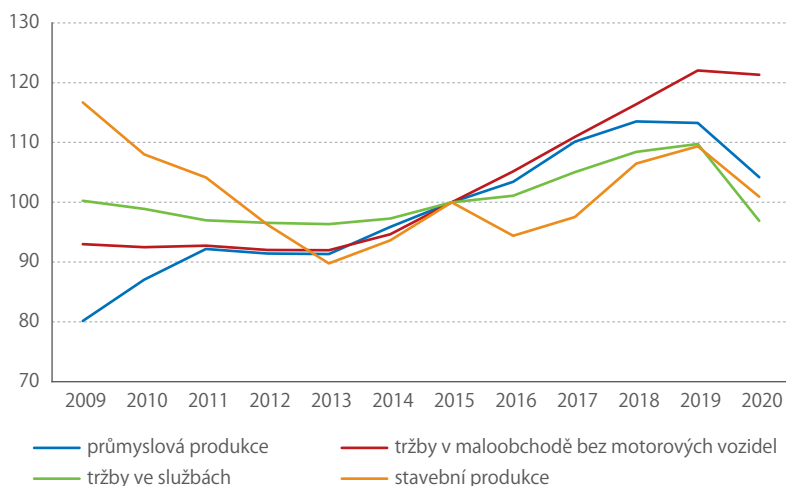
v 1. čtvrtletí (-2,6 %, sezonně i kalendářně očištěno), hlavní propad pak nastal v 2. kvartálu (-14,3 %). Letní uvolnění ve 3. čtvrtletí přineslo oživení (+7,2 %), to ale zdaleka nevedlo ke kompenzaci předchozích ztrát. V závěrečné čtvrtině roku opětovně zavedení restrikcí znamenalo další mezičtvrtletní pokles o 2,4 %.

Mnoho služeb nemělo možnost nahradit mezilidský kontakt jinými prodejními kanály. Devastující tak byl rok 2020 pro odvětví spojená s cestovním ruchem, zejména tím zahraničním. Nejvíce klesly tržby v činnostech cestovních agentur, kanceláří a jiných souvisejících činnostech (-74,8 %). Podobně hluboký propad tržeb nastal v letecké dopravě (-69,1 %). Ubytování dosáhlo pouze 44,1 % tržeb předchozího roku a jen mírně lépe na tom bylo stravování (reálně zde tržby dosáhly 66,6 % úrovně roku 2019). Vážná byla i situace v ostatních osobních službách, zejména kadernictví, kosmetických službách a dalších (-38,1 %). Obor je přitom charakteristický velkým množstvím drobných živnostníků, na něž krize silně dopadla.

Omezení pohybu se projevilo rovněž poklesem tržeb pozemní a potrubní dopravy (-12,0 %) a ve skladování a vedlejších činnostech v dopravě (-10,2 %). Některé služby vedle přímých opatření negativně zasáhl i propad celé ekonomiky. Vidět je to na činnostech souvisejících se zaměstnáním (-19,4 %) nebo na administrativních a kancelářských činnostech (-13,7 %).

Jen malou část služeb situace okolo pandemie povzbudila. Reálný růst tržeb loni zaznamenaly poštovní a kurýrní činnosti (13,1 %), kterým dalo impulz omezení maloobchodu a také expanze služeb dovážky jídla a potravin. Dalším rostoucím oborem

VÝVOJ VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH INDEXŮ (stálé ceny, rok 2015 = 100)

Zdroj: ČSÚ

byly informační činnosti (5,6%). Ty zahrnují například zpracování dat, poskytování hostingu a provoz webových portálů.

MALOOBCHOD STAGNOVAL

Také velká část maloobchodu byla loni ovlivněna restrikcemi, propad tržeb zde ale nebyl tak hluboký jako v případě služeb. Tržby v maloobchodě vyjma motorových vozidel (dále jen maloobchod) oproti roku 2019 reálně klesly o 0,6%. Celkově kategorie obchod, opravy a údržba motorových vozidel loni zaznamenala propad tržeb o 15,3%.

Maloobchod se v průběhu roku vyvíjel v závislosti na stavu opatření – mezičtvrtletní pokles nastal v prvním i ve druhém čtvrtletí (-2,2% a -2,1%), ve 3. kvartálu došlo k oživení (5,6%), ale v závěru roku maloobchod opět poklesl (-3,1%).

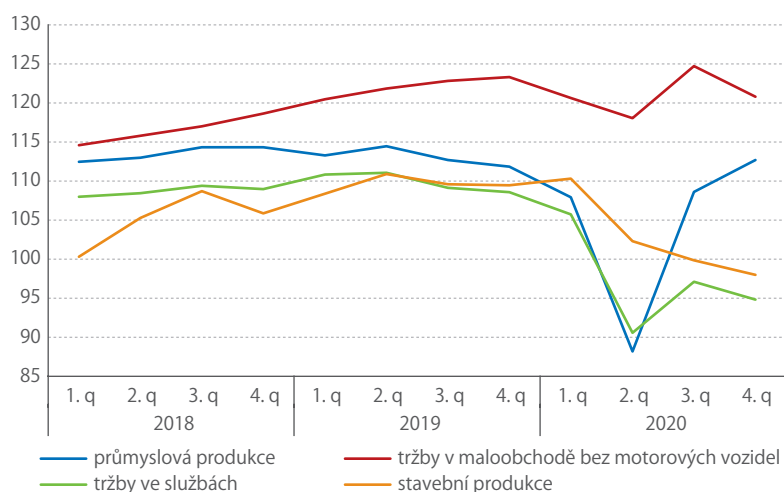
V rámci jednotlivých segmentů maloobchodu byl vývoj různorodý. Prodej pohonných hmot reálně klesl o 7,9%. Maloobchod s potravinami loni stagnoval, přičemž tržby v nesespecializovaných prodejnách s převahou potravin (řetězce) vzrostly o 0,2%, ale ve specializovaných prodejnách s potravinami klesly o 12,6%. Ačkoli prodejny s nepotravinářským zbožím byly mnohdy zasaženy restrikcemi, tržby v tomto segmentu vzrostly o 0,6%.

Nárůst zaznamenaly prodejny s počítačovým a komunikačním zařízením (2,5%), s výrobky pro domácnost (1,2%) a s farmaceutickým a zdravotnickým zbožím (3,2%). Nový silný impuls dostal dlouhodobě se rozvíjející maloobchod prostřednictvím internetu nebo zásilkové služby, kde došlo k nejvyššímu růstu tržeb od roku 2013, a to o 28,2%. Naopak hluboký propad tržeb loni zasáhl prodej výrobků pro kulturu a rekreaci (-10,9%) a maloobchod s oděvy, obuví a koženým zbožím (-29,6%).

PROPAD PRODUKCE DŮLEŽITÝCH EXPORTÉRŮ

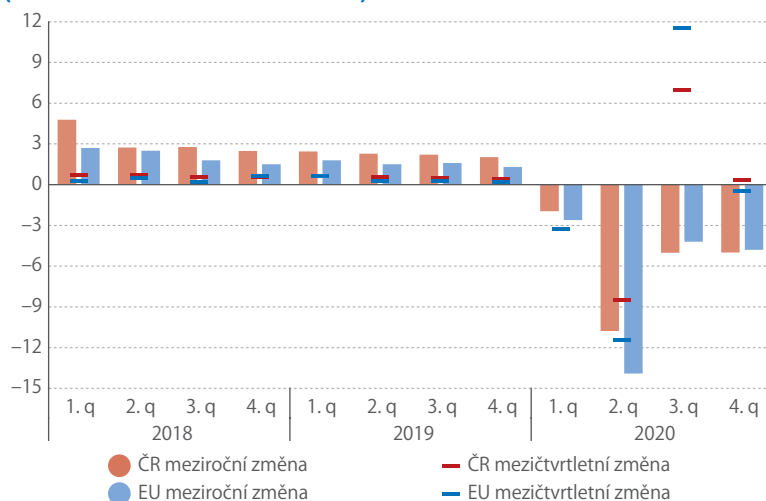
Průmyslová produkce se loni celkově propadla o 8,0%. Krize zasáhla už do výsledků v prvním

VÝVOJ VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH INDEXŮ (sezonně očištěno, stále ceny, rok 2015 = 100)

Zdroj: ČSÚ

VÝVOJ HRUBÉHO DOMÁCÍHO PRODUKTU V ČR A EU (sezonně a kalendářně očištěno)

Zdroj: ČSÚ

0 5,6%
klesl loni hrubý domácí produkt v ČR.

čtvrtletí (meziroční pokles o 5,0%). V průběhu druhé poloviny března se totiž více velkých podniků, často důležitých exportérů, rozhodlo dočasně uzavřít nebo omezit provoz. Podobné rozhodnutí zahraničních podniků pak znamenalo velký propad vývozu i dovozu. Nejhorší bylo pro průmysl druhé čtvrtletí roku (-23,6%). Ve druhé polovině roku se průmysl snažil dohnat jarní ztráty (-3,6% a +0,8% ve 3. a 4. čtvrtletí). Při druhé vlně epidemie se přitom neopakovalo uzavírání průmyslových provozů.

Omezení provozu se týkalo zejména výroby motorových vozidel, kde loni nakonec pokles produkce činil 12,2% (přitom ale ve 2. čtvrtletí byla v tomto segmentu produkce jen poloviční oproti předchozímu roku). Podobně silný byl i propad u strojírenství (-12,1%) a u oprav a instalace strojů a zařízení (-12,0%). Přibližně k desetinovému poklesu produkce došlo loni v kovovýrobě (-9,3%), výrobě ostatních dopravních prostředků (-8,7%) a výrobě plastových a pryžových výrobků (-9,5%). Zasaženi byli i další exportéři: výroba elektrických zařízení (-7,0%), výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (-3,6%), chemický průmysl (-4,8%). Dlouhodobý útlum v těžbě a dobývání se prohloubil (-17,2%) a odstávka Dukovan ovlivnila také energetiku (-6,5%).

Nárůst produkce zaznamenaly papírenství (4,0%), dřevozpracovatelský (2,1%) a rovněž farmaceutická výroba (2,6%).

Stavebnictví, které v předchozích letech zažívalo lepší časy, se v loňském roce opět výrazně propadlo. Index stavební produkce (ve stálých cenách) se snížil o 7,7%. Výrazně přitom kleslo pozemní stavitelství (-10,1%), které více trápil nedostatek pracovní síly, ať už kvůli nemocnosti, nebo následkem odjezdu zahraničních pracovníků. Inženýrskému stavitelství zčásti napomáhala investiční aktivita sektoru vládních institucí, takže pokles nebyl tak hluboký (-1,1%).

Růst HDP zpomalil nejvíce v Praze

V žádném kraji Česka HDP nepoklesl. Nejvíce stoupl v kraji Středočeském, nejméně v Moravskoslezském.

**PAVEL
MICHL**

vedoucí oddělení
sektorových účtů

V roce 2019 zvolnil reálný růst HDP Česka na 2,3 %, což bylo meziročně o 0,9 procentního bodu (p. b.) méně. Regionálně byl ovšem vývoj nevyrovnaný a jen pět krajů zaznamenalo zpomalení, naopak v devíti krajích přírůstek HDP zrychlil. Největší zpomalení zaznamenal ekonomicky nejvýznamnější region české ekonomiky – v Praze růst HDP meziročně zvolnil z 5,4 % na 1,7 %.

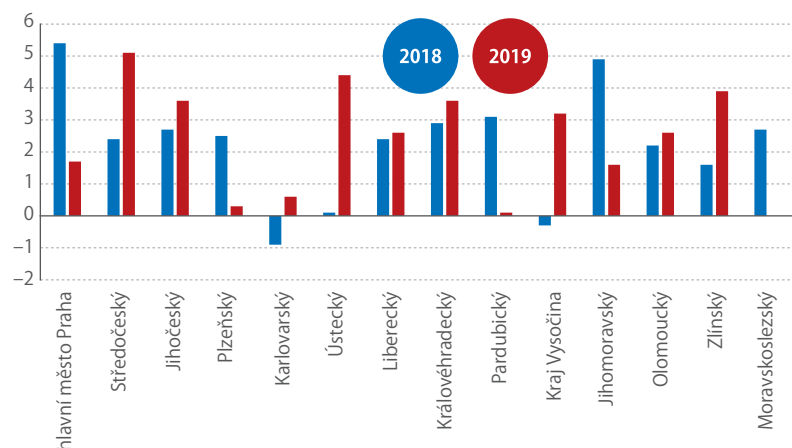
KDE ROSTLI NEJRYCHLEJI

Ze všech krajů dosáhl v roce 2019 nejvyššího růstu HDP o 5,1 % Středočeský. Nejvýraznější zrychlení zaznamenal Ústecký kraj, kde se přírůstek HDP zvýšil o 4,3 p. b. na 4,4 %. Ve Zlínském kraji stoupl HDP meziročně o 3,9 %, v Královéhradeckém a Jihočeském kraji shodně o 3,6 % a v Kraji Vysočina o 3,2 %. Blízko celonárodního tempa růstu se pohybovaly kraje Liberecký a Olomoucký (shodně 2,6 %) a Jihomoravský (1,6 %).

Na rozdíl od roku 2018 v žádném z krajů Česka HDP nepoklesl, nejhůře na tom byl Moravskoslezský kraj, kde HDP stagnoval s přírůstkem 0,0 %. O méně než jedno procento stoupl HDP v krajích Pardubickém (0,1 %), Plzeňském (0,3 %) a Karlovarském (0,6 %).

Dlouhodobý trend rozevírání nůžek mezi Prahou a ostatními regiony tak v roce 2019 nepokračoval. Ekonomické zpomalení mírně snížilo podíl hlavního města na HDP Česka na 27,2 %. V roce 2018 byl přitom tento podíl rekordní a dosáhl 27,3 %. Ovšem například oproti roku 2009 se stále jedná o nárůst o 0,9 p. b. a ve srovnání se situací před 20 lety dokonce o 4,8 p. b.

REÁLNÝ RŮST HDP V KRAJÍCH (%)

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce stoupl v roce 2019 podíl na národním HDP ve Středočeském kraji, a to z 11,3 % na 11,6 %. Naopak největší pokles zaznamenal Moravskoslezský kraj z 9,3 % na 9,0 %. V Jihomoravském kraji klesl podíl o 0,1 p. b. na 10,5 %, podíly ostatních krajů se pohybovaly v rozmezí 3,2–5,5 %, pouze Karlovarský kraj tradičně zůstal vzadu s podílem 1,8 % na HDP Česka.

VE STŘEDOČESKÉM KRAJI POSÍLIL PRŮMYSL

K růstu HDP Česka v roce 2019 nejvíce přispěly služby, ovšem jejich příspěvek byl nižší než v roce předešlém. Naopak příspěvek průmyslu stoupl. Přední místo v odvětvích průmyslu zaujímá Středočeský kraj, se podílem na hrubé přidané hodnotě (HPH) Česka v průmyslových odvětvích 16,2 %. Ještě patrnější je význam tohoto kraje ve zpracovatelském průmyslu (podíl 17,7 %). Meziročně se navíc jeho podíly zvýšily o 0,6 p. b., respektive o 0,7 p. b. Z lepší kondice průmyslu v roce 2019 však nedokázal těžit Moravskoslezský kraj. Druhý nejvýznamnější kraj v odvětvích průmyslu vytvořil 11,7 % hrubé přidané hodnoty, což však bylo meziročně o 0,8 p. b. méně.

V Praze jsou tradičně nejvíce koncentrována odvětví služeb. V roce 2019 se v hlavním městě vyprodukovalo 36,7% hrubé přidané hodnoty odvětví služeb, v druhém, Jihomoravském kraji 10,7%. Meziročně se ovšem dominance Prahy snížila o 0,4 p. b., nejvíce ve prospěch Středočeského kraje, kde HPH vzrostla o 0,2 p. b. na podíl 9,6%. Nejvýrazněji se to týkalo odvětvového uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství a zároveň odvětví informační a komunikační činnosti, v nichž podíl Prahy poklesl shodně o 0,8 p. b. Vývoj nebyl vykompenzován ani nárůstem v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví o 0,9 p. b.

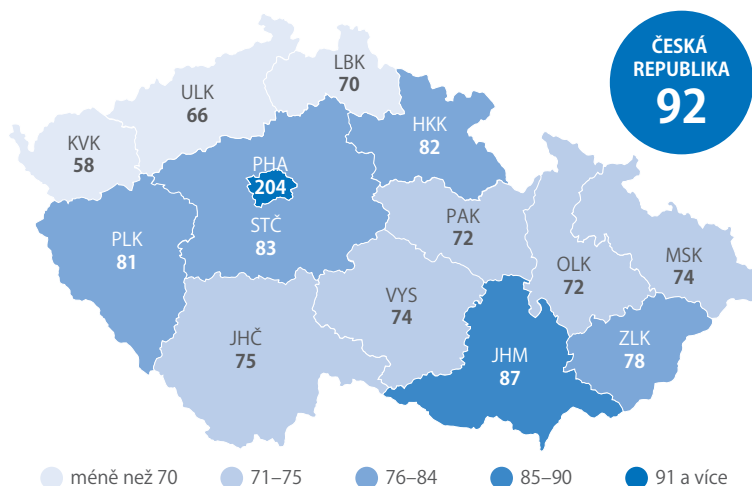
PRAHA MEZI NEJLEPŠÍMI V EU

HDP na obyvatele v Praze již dva roky za sebou překračuje více než dvojnásobně průměr Evropské unie. V roce 2019 dosahoval HDP na obyvatele upravený o cenovou hladinu 203,7% průměru EU, v roce předěšlém to bylo 204,6%. Praha v tomto ohledu patří v Evropské unii k ekonomicky nejvýkonnějším regionům, v roce 2018 jí v rámci regionů NUTS2 patřilo třetí místo. Před ní jsou jen Lucemburk a irský region Southern, s malým odstupem za ní pak následují Bruselský region, irský region Eastern & Midland a Hamburk.

Ostatní české a moravské kraje průměru EU nedosahují. Nejhůře je na tom kraj Karlovarský, kde je HDP na obyvatele na úrovni 58,4% EU, a Ústecký s 66,1%. Ústecký kraj se sice v roce 2019 přiblížil průměru EU nejvíce ze všech krajů Česka (o 2,1 p. b.), ale za posledních deset let se vzdálil o 2,7 p. b. Odstup Karlovarského kraje od průměru EU se za posledních 10 let zvýšil dokonce o 3,7 p. b.

Všechny ostatní kraje Česka s výjimkou Prahy se za posledních deset let průměru EU přiblížily. Nejvíce Královéhradecký kraj (o 9,4 p. b.) a Olomoucký kraj (o 9,2 p. b.). Podobně jako celkově Česká republika (posun o 6,5 p. b.) konvergovaly k průměru EU Liberecký kraj (o 6,6 p. b.), Zlínský kraj (o 6,5 p. b.) a Jihomoravský kraj (o 6,3 p. b.). Méně už to bylo v krajích Vysočina (o 5,3 p. b.), Moravskoslezském

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT NA OBYVATELE V ROCE 2019 (% EU28 = 100)

Zdroj: ČSÚ

(o 5,2 p. b.), Středočeském (o 4,8 p. b.), Pardubickém (o 4,1 p. b.), Plzeňském (o 3,8 p. b.) a Jihočeském (o 3,2 p. b.). Praha zvýšila náskok o 13,1 p. b.

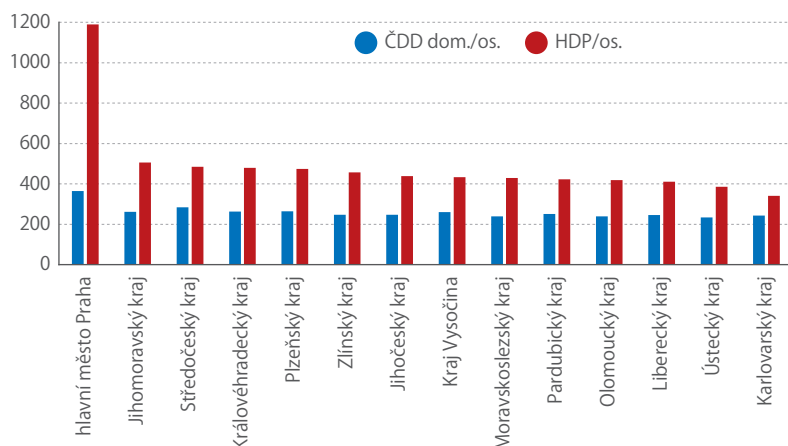
ÚDAJE NA OBYVATELE

Je nutné poznamenat, že srovnání HDP na obyvatele je do jisté míry zkresleno o dojíždku do zaměstnání a rozdíly cenových hladin mezi regiony. Hodnota ukazatele je tak „nadhodnocená“ v případě Prahy, a naopak „podhodnocená“ u jiných krajů, nejvíce u Středočeského, z něhož dojíždí do Prahy za prací nejvíce obyvatel. Nominálně dosáhl v roce 2019 HDP na osobu v Praze 1,19 milionu Kč, druhý byl Jihomoravský kraj s 505,9 tisíce Kč a třetí kraj Středočeský se 484,5 tisíce Kč. Nejhůře na tom byl Karlovarský kraj (341,5 tis. Kč), dále kraje Ústecký (386,4 tis. Kč) a Liberecký (411,4 tis. Kč).

Rozdíl mezi hlavním městem a dalšími kraji ale není tak výrazný v případě čistého disponibilního důchodu domácností. Zatímco HDP na osobu vyjadřuje ekonomickou výkonnost regionu, disponibilní důchod představuje rozdíl mezi peněžními příjmy a výdaji domácností daného regionu. V Praze dosahuje důchod na obyvatele 364,3 tisíce Kč, ve Středočeském kraji 283,8 tisíce Kč a nejnižší hodnotu 234,5 tisíce Kč zaznamenáváme v Ústeckém kraji. Mezi všemi ostatními kraji jsou rozdíly poměrně malé.

Zkreslení způsobené dojíždkou, které do jisté míry omezuje HDP na osobu, neplatí ani pro ukazatel produktivity HDP na pracujícího. V Praze dosahuje tento ukazatel 1,62 milionu Kč, ve Středočeském kraji 1,08 milionu Kč a první trojici uzavírá Jihomoravský kraj s hodnotou 997,0 tisíce Kč. Nejnižší produktivita je v Karlovarském kraji ve výši 725,1 tisíce Kč, v ostatních krajích se hodnoty pohybují od 867,3 do 975,2 tisíce Kč. Rozdíl mezi Prahou a zbytkem republiky již není tak výrazný jako u HDP na osobu, i když stále existuje. Příčinou je odvětvová struktura ekonomiky, kdy vyšší produktivita práce v hlavním městě koresponduje s vyšším zastoupením odvětví služeb.

HDP NA OSOBU A ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ NA OSOBU (tis. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Růst spotřebitelských cen v EU prudce zpomalil

Ve většině zemí EU se loni snížil cenový růst. Část evropských ekonomik zažívala pokles cen.

KAROLÍNA ZÁBOJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

Harmonizovaný index spotřebitelských cen v Evropské unii loni vzrostl o 0,7%. To je nejméně od roku 2016, kdy vrcholilo tříleté období hlubokého poklesu cen ropy. Prudké zpomalení tempa v loňském roce (meziročně o 0,7 procentního bodu) lze podobně jako tehdy přičíst propadu cen dopravy (-2,2%). Ten byl způsoben silným poklesem cen ropy v průběhu března, což pak ovlivnilo meziroční srovnání po zbytek roku. Výrazně se také zredukovalo tempo růstu cen bydlení a energií (-0,1%), ustal zejména vysoký nárůst cen elektřiny, který tento oddíl ovlivňoval v roce 2019. Naproti tomu posílil poměrně výrazný růst cen potravin a nealkoholických

nápojů (2,5%) a také alkoholických nápojů a tabáku (3,9%).

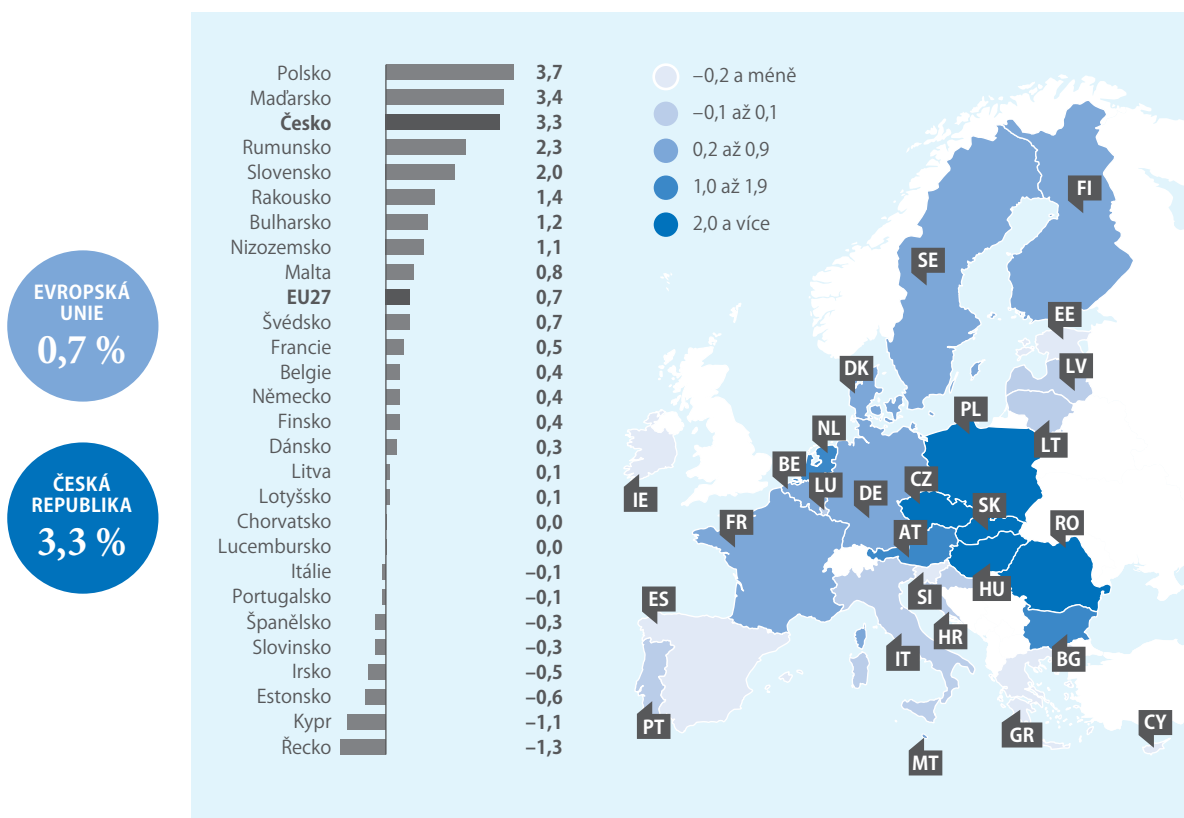
ČESKO VÝJIMKOU V RÁMCI EU

Globální působení vývoje cen ropy znamenalo zpomalení tempa růstu spotřebitelských cen v naprosté většině zemí EU. Výjimkami byly jen Polsko (zrychlení o 1,6 p. b.), Česko (+0,7 p. b.) a Maďarsko (zde se tempo nezměnilo). Tyto tři země měly společný velmi silný růst cen alkoholu a tabáku, v Česku a Maďarsku rovněž prudce posílil růst cen potravin. V Polsku akceleroval přírůstek cen bydlení a energií a také ostatního zboží a služeb, a to zejména sociálních služeb (o více než desetinu zdražily

služby péče o děti i další poradenství). Nejvíce se cenový růst propadl v Estonsku (-2,9 p. b.), Lotyšsku (-2,6 p. b.) a ve Slovinsku (-2,0 p. b.). Všechny tři ovlivnila kombinace propadu cen bydlení a energií a dopravy.

V celkovém porovnání cenového růstu v EU všem ostatním zemím s viditelným odstupem „ujely“ Polsko (3,7%), Maďarsko (3,4%) a Česko (3,3%). Výrazně nadprůměrný přírůstek přes zpomalení vykázaly také Rumunsko (2,3%) a Slovensko (2,0%). V deseti zemích EU se ceny nezvýšily. Nejhlubší pokles zaznamenaly Řecko (-1,3%), Kypr (-1,1%) a Estonsko (-0,6%). Ve většině zemí EU (celkem v 18) byl přírůstek spotřebitelských cen pod 1%.

RŮST HARMONIZOVANÉHO INDEXU SPOTŘEBITELSKÝCH CEN V ZEMÍCH EU (% , 2020)

Zdroj: Eurostat

TÉMA

22

Polovina lidstva je online a většinou na mobilu

26

Aktivity na síti se liší podle příjmu domácností

28

Přesune pandemie veřejnou správu do digitální sféry?

30

Internet věcí proniká do českých domácností

ČEŠI NA INTERNETU

Polovina lidstva je online a většinou na mobilu

Od roku 2009 se počet aktivních internetových přípojek v mobilní síti téměř zdesetinásobil na 5,8 miliardy v roce 2020.

MARTIN MANA
ředitel odboru
statistik rozvoje
společnosti

Nikdy dříve jsme nebyli bezprostředně vystaveni takové závislosti na digitálních technologiích, jako je tomu dnes. Během pandemické krize se potřeby připojení k internetu a základní digitální dovednosti staly nezbytnými téměř ve všech sférách společnosti. Bez internetu by se například žáci a studenti nemohli distančně vzdělávat, lidé, kterým to zaměstnavatel a charakter práce dovolují, by nemohli pracovat z domova a přišli by o výděly, bez internetu by se lidé nemohli ani zaregistrovat na očkování. Celosvětovou datovou síť lze tak v dnešní době pokládat za kritickou veřejnou infrastrukturu nezbytnou pro plnohodnotné fungování společnosti stejně jako například dopravní síť, elektřinu či vodu.

ČTYŘI MILIARDY LIDÍ NA SÍTI

Internet se stal, vedle mobilního telefonu, nejrychleji se rozvíjející technologií v historii lidstva. Každým rokem dochází nejen k dalšímu vylepšování možností, které nám v oblasti komunikace, rychlosti a způsobu šíření informací internet nabízí, ale i k nárůstu počtu jeho uživatelů. Podle odhadu Mezinárodní telekomunikační unie překročil v roce 2020 počet lidí na světě s přístupem k internetu poprvé hranici 4 miliard a od roku 2010 se tak zdvojnásobil. Online je dnes již více než polovina světové populace.

Stále však existují velké rozdíly mezi jednotlivými státy. Zatímco ve vyspělých zemích se k internetu připojuje již téměř 90 % populace, v rozvojových

zemích je to méně než polovina. Díky vývoji v používání internetu na mobilním telefonu se ale tento rozdíl rychle zmenšuje.

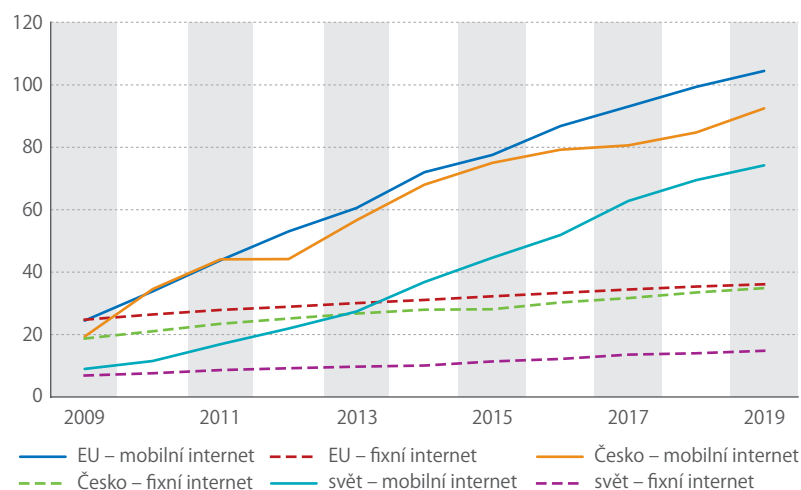
ESTONCI ČI FINOVÉ MAJÍ PŘÁVO NA PŘIPOJENÍ

Základním pilířem nezbytným pro další rozvoj společnosti je robustní, spolehlivá a bezpečná komunikační a datová infrastruktura, která je dostupná kdykoliv a kdekoli a za „rozumnou“ cenu. Některé státy tuto skutečnost reflektovaly již před několika lety. Například Estonsko v roce 2000 uzákonilo, že alespoň nějaké připojení k internetu by mělo být univerzálně dostupné všem obyvatelům za jednotnou cenu bez ohledu na jejich zeměpisnou polohu. Finsko se v roce 2010 dokonce stalo první zemí, jejíž zákon ukládá, že všichni občané mají právo získat širokopásmové připojení s rychlostí 1 Mbit/s. Ve stejném roce měla v Česku přístup k internetu jen o něco málo více než polovina domácností a z nich jen pětina prostřednictvím rozvodů kabelové televize. To byla tehdy jediná technologie, která domácnostem zaručovala stabilní a rychlé připojení.

VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU ZÁVISÍ NA VĚKU A VZDĚLÁNÍ

V Česku bylo v roce 2020 mezi občany ve věku 16 až 74 let 88 % uživatelů internetu – o jeden procentní

ROZŠÍŘENÍ VYSOKORYCHLOSTNÍHO INTERNETU V ČESKU, V EU A VE SVĚTĚ (účastníci s přístupem na internet na 100 obyvatel)

Zdroj: Mezinárodní telekomunikační unie

bod více, než činil unijní průměr. Přesto mezi námi žijí významné skupiny obyvatel, které internet nepoužívají vůbec nebo jen v omezené míře. Jde především o nejstarší populaci – ve věku 75 a více let internet nepoužívá 80 % osob. Významným hendikepem při používání internetu je rovněž nízká úroveň vzdělání. Např. ve věkové skupině 25 až 64 let používá internet téměř 100 % osob se vzděláním středoškolským s maturitou a vyšším, ale z osob s pouze základním vzděláním ho téměř třetina nepoužívá.

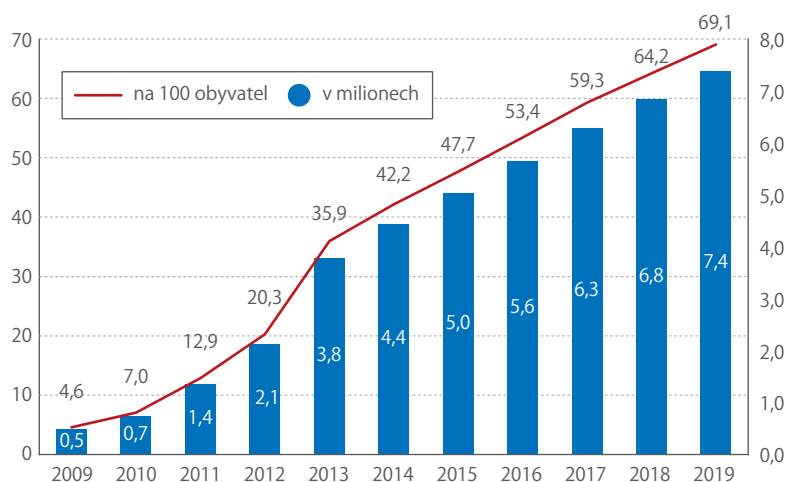
PŘESUN NA MOBILNÍ SÍŤ

K internetu se můžeme připojit přes mobilní síť a přenosná zařízení (mobilní internet), nebo tzv. fixně (fixní internet), a to nejčastěji z pevných sítí. Přibližně od roku 2009 má celosvětově více lidí a firem přístup k mobilnímu internetu. V posledních letech tento trend nadále zrychluje, a to především díky rozšíření chytrých telefonů, vysokorychlostních mobilních sítí a snížení cen za mobilní připojení.

Na konci roku 2019 bylo na celém světě téměř 6 miliard osob, firem a dalších účastníků s přístupem k mobilnímu internetu, tj. pětikrát více než v případě připojení fixního. Česku se ve stejném roce přiblížilo hranici deseti milionů datových SIM karet používaných pro mobilní přístup k internetu v porovnání s 2,2 milionu fixních přípojek používaných pro přístup k internetu z pevné sítě. V Česku jsou významně rozšířeny i přípojky k internetu z pevného místa prostřednictvím bezdrátového přístupu přes fixní wifi a v posledních letech i přes fixní LTE. Prostřednictvím těchto dvou technologií mělo na konci roku 2019 přístup k internetu 1,5 milionu domácností a firem.

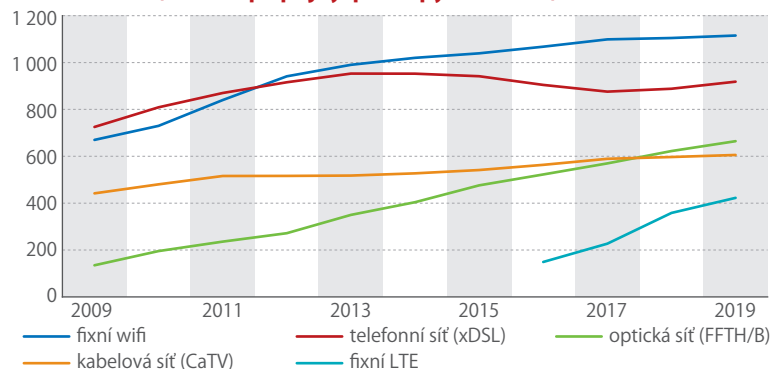
Za deset let se počet vysokorychlostních mobilních přípojek celosvětově zvýšil téměř desetkrát, a na 100 obyvatel tak na celé naší planetě připadlo již téměř 75 aktivních datových SIM karet. Tento nárůst byl mnohem výraznější v rozvojových zemích. Jestliže v roce 2009 na 100 obyvatel těchto zemí připadla jen

ROZŠÍŘENÍ SLUŽBY INTERNETU V MOBILNÍM TELEFONU V ČESKU JAKO SOUČÁST MĚSÍČNÍHO TARIFU (počet účastníků)

Zdroj: Český telekomunikační úřad

SÍŤE A TECHNOLOGIE POUŽÍVANÉ V ČESKU PRO FIXNÍ PŘÍSTUP K INTERNETU (aktivní přípojky/přístupy v tisících)

Zdroj: Český telekomunikační úřad

3 připojení k vysokorychlostní mobilní síti, o deset let později to bylo již 64 připojení.

Zatímco v případě mobilních sítí snižuje rozvojový svět náskok vyspělého, u fixního připojení k internetu se rozdíl v posledních letech příliš nemění. Na 100 obyvatel vyspělých států připadá 33 aktivních internetových fixních přípojek, tj. stále třikrát více než v zemích rozvojových. A na africkém kontinentu vychází na 100 obyvatel dokonce jen 0,5 pevné přípojky.

INTERNET V MOBILU JE NEJROZŠÍŘENĚJŠÍ V SEVERSKÝCH ZEMÍCH

Až do roku 2011 byl mobilní internet v Česku nejčastěji využíván jako dočasný ad hoc přístup v rámci standardní hlasové služby. Od roku 2012 začal převládat přístup poskytovaný v rámci měsíčního tarifu. Na konci roku 2019 byla tato možnost širokopásmového přístupu k internetu využívána na 7,4 milionu mobilních telefonů, což je o tři miliony více než před pěti lety. I když v roce 2020 používalo v Česku internet v mobilním telefonu již 90 % osob ve věku 16 až 54 let, v populaci ve věku 55 až 74 let to bylo jen 40 % a u nejstarší generace (75+) jen 5 % osob.

Ze zemí EU se mobilní datové služby využívají nejvíce v severských zemích, Nizozemsku a v Polsku, kde v roce 2019 fungovalo více než 110 SIM karet s aktivní datovou službou v rámci hlasové služby (tzv. internet v mobilu) na 100 obyvatel. V Česku to bylo téměř 90. Nejmenší poměr – méně než 70 – vykazovalo Maďarsko.

V posledních letech lze v rámci mobilního internetu sledovat i významný nárůst objemu přenesených dat. Česko však v objemu přenesených dat na jednu aktivní datovou SIM kartu používanou pro přístup k internetu dosahuje jedné z nejnižších hodnot v rámci EU.

DOMÁCNOSTI A FIRMY NADÁLE SPOLÉHAJÍ PŘEDEVŠÍM NA FIXNÍ PŘIPOJENÍ

I přes výše uvedené obrovský rozmach mobilního internetu v posledních letech stále platí, že jak v Česku, tak i v ostatních vyspělých zemích používají domácnosti i firmy jako hlavní připojení k internetu fixní

přístup. Ten je stále ve většině případů nejen levnější, ale také umožňuje rychlejší a stabilnější připojení. V roce 2020 využívalo v Česku výhradně mobilní připojení necelé procento firem, což znamená, že naprostá většina těch, které využívají mobilní připojení k internetu, má zároveň i některý další způsob pevného internetového připojení. Rovněž jen 5% domácností uvedlo, že má doma pouze mobilní připojení.

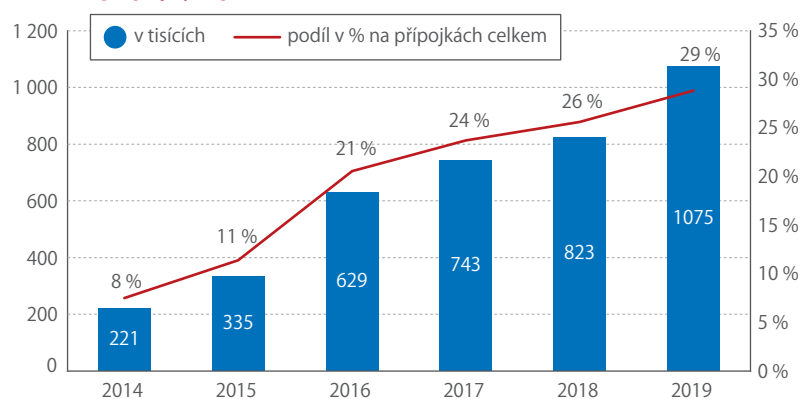
V zemích EU28 bylo na konci roku 2019 celkem 185 milionů aktivních fixních internetových přípojek v pevné síti, tj. o polovinu více než před deseti lety. V rámci EU připadá na 100 obyvatel 35 fixních vysokorychlostních přípojek. V tomto ukazateli se Česko pohybuje těsně pod unijním průměrem. Fixní připojení v pevné síti je v Evropě nejrozšířenější ve Francii, Dánsku, Nizozemsku a Německu, kde na 100 obyvatel připadá více než 40 fixních přípojek.

JEDNA SUPERRYCHLÁ PŘÍPOJKA NA DESET OBYVATEL

Postupný vývoj obsahu internetu vyžaduje stále rychlejší připojení. Evropská komise definuje širokopásmové připojení jako to, které umožňuje rychlost stahování minimálně 2 Mbit/s. V rámci této kategorie se pak za standard v dnešní době považuje připojení umožňující přenos 30 a více Mbit/s a za ideální pak superrychlé připojení (ultra-fast broadband) pro rychlosti vyšší než 100 Mbit/s.

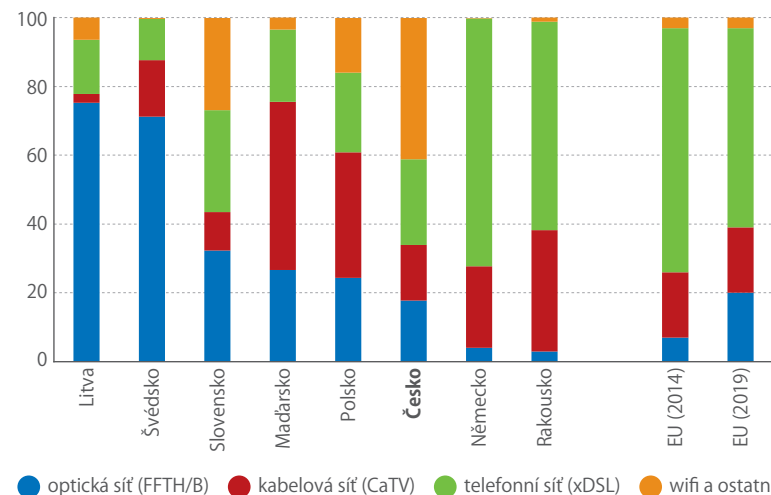
Mezi lety 2015 až 2019 vzrostl v Česku počet fixních vysokorychlostních přípojek s inzerovanou rychlostí umožňující přenos 30 Mbit/s a více dvojnásobně na 2 miliony. Superrychlý internet je od roku 2019 poskytován na více než milionu přípojek. V celé EU bylo těchto přípojek v polovině roku 2019 šedesát milionů. Na fixním připojení se jak u nás, tak i v průměru EU superrychlý internet podílí přibližně z jedné třetiny. Největší zastoupení superrychlých přípojek na 100 obyvatel (téměř 30) mělo v EU Švédsko. Nejnižší hodnotu vykazuje Řecko, kde na 100 obyvatel nepřípadla ani jedna fixní přípojka s inzerovanou rychlostí přenosu 100 Mbit/s a více.

SUPERRYCHLÝ INTERNET (aktivní přípojky v pevné síti 100 Mbit/s a více)

Zdroj: Český telekomunikační úřad

FIXNÍ INTERNET VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU PODLE POUŽITÉ SÍTĚ A TECHNOLOGIE (% , 2019)

Zdroj: Mezinárodní telekomunikační unie

Ve většině zemí EU je superrychlý internet nejčastěji poskytován přes optickou nebo kabelovou síť. V Česku například byla na konci roku 2019 polovina z milionu superrychlých přípojek vedena přes síť kabelové televize a třetina přes optické připojení.

FIXNÍ WIFI – FENOMÉN ČESKA

Česko si díky významnému rozšíření fixní wifi jako alternativy k přístupu přes rozvody pevné telefonní sítě (xDSL), kabelové televize (CaTV) či optického připojení (FFTH/B) udržuje specifické postavení mezi zeměmi EU na trhu internetové infrastruktury. Zapříčinila to především vyšší cena, nižší kvalita a obecně horší dostupnost ADSL technologie u nás oproti většině zemí EU.

Připojení přes fixní wifi v Česku dlouhodobě využívá cca třetina domácností. Typicky se jedná hlavně o domácnosti v malých obcích do 2 000 obyvatel, kde pro fixní přístup k internetu existuje pouze omezená nabídka jiných služeb. Podobně je na tom ještě i Slovensko.

V Evropě stále převládá připojení přes pevnou telefonní síť. V celé EU se připojení přes xDSL v roce 2019 podílelo na fixním internetu z 55%. Dominantní bylo zastoupení této technologie v Řecku a významně ve Francii, Itálii, Německu či Velké Británii.

Přístup přes rozvody kabelové televize je nejrozšířenější v Belgii, Nizozemsku a Maďarsku, kde tvoří poloviční podíl na maloobchodním trhu s pevným připojením k internetu. Z hlediska typu používané technologie pro fixní přístup k internetu dochází ve většině zemí postupně k přechodu na připojení přes optické vlákno. Mezi lety 2014 a 2019 vzrostl počet optických přípojek používaných pro přístup k internetu v zemích EU 3,5krát na 35 milionů. Tato technologie je nejrozšířenější ze zemí EU v Litvě, v Lotyšsku, ve Švédsku a ve Španělsku, kde má na fixním širokopásmovém internetu dokonce větší než dvoutřetinový podíl.

YouTube kanál ČSÚ

Bavte a učte se s námi

rozhovory
s významnými
osobnostmi statistiky

instruktážní
videopořady
k volbám

ankety

youtube.com/csucz

Aktivity na síti se liší podle příjmu domácností

Bohaté domácnosti využívají internet s větší intenzitou, ale i chudí mají chytré televize.

ANNA BOBŘEKOVÁ

Vlastnictví a používání informačních technologií závisí i v dnešní době na finanční situaci domácností. Nejchudší domácnosti mají méně často počítač a internet, méně přes internet nakupují i sledují placené pořady. Do nejbohatších rodin se pomalu dostávají zařízení internetu věcí, v těch s nižšími příjmy je však nalezneme jen vzácně. Mezi chudými jsou často také senioři, kteří si k internetu našli cestu zatím jen částečně.

INTERNET VĚCI A CHYTRÁ ELEKTRONIKA

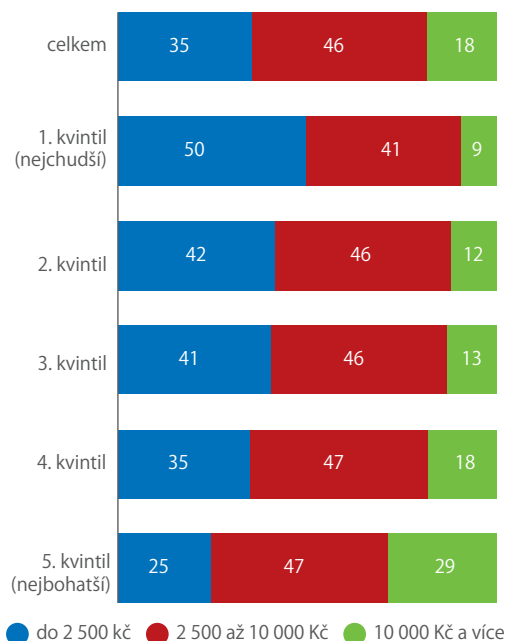
Domácnosti byly pro účely tohoto zjišťování rozděleny do pěti skupin podle příjmů. Z té nejchudší pětiny vlastní počítač nebo tablet jen necelá polovina domácností, naopak z nejbohatší pětiny domácností vlastní alespoň jeden počítač či tablet 98%. Celkový podíl domácností, které mají počítač, je podobný tomu, kolik domácností má internet. Mezi nejchudšími domácnostmi však existuje 5% takových, které používají internet pouze na mobilním telefonu. Nemají tedy doma žádný počítač ani tablet. Ve skupině nejbohatších domácností je těch bez počítače a tabletu, ale s internetem v mobilu pouze necelé 1%.

Vybavení pro chytré domácnosti získává na oblibě u nejbohatší příjmové skupiny. Chytrá zařízení pro zabezpečení domácnosti (na internet připojené alarmany či detektory kouře) používá 11% nejbohatších domácností. Některý z chytrých spotřebičů je používán v 7% takových domácností a chytrá zařízení na ovládání energií (klimatizace, topení nebo světla) používá 8%. Do nízkopříjmových domácností však

LENKA WEICHETOVÁ
oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

NAKUPUJÍCÍ NA INTERNETU S RŮZNÝMI PŘÍJMY PODLE ČÁSTKY, KTEROU UTRATILI ZA NÁKUPY VE SLEDOVANÝCH 3 MĚSÍCÍCH (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

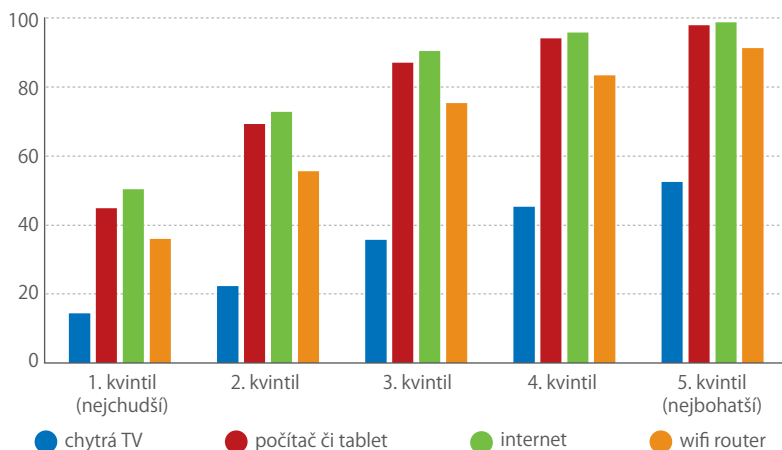
internet věcí zatím téměř neprokl. Všechny výše zmíněné typy zařízení z nich využívá 1% a méně.

Na rozdíl od vybavení chytré domácnosti, kterou chudší lidé zatím nemají, chytré televize se těší oblibě i u části nízkopříjmových domácností. Z nejbohatších domácností má chytrou televizi polovina, ale i v kategorii nejchudších ji vlastní 14%.

Na chytré televizi lze sledovat kromě běžného vysílání také filmy a seriály z nabídky streamovacích platform, mezi které patří například Netflix a HBO GO. Některý typ takové platformy, ať už na chytré televizi, nebo na počítači, u nás sleduje 11% lidí. Z pětiny nejbohatších sleduje pořady na takových platformách 19%, z pětiny nejchudších jsou to 4%.

V současnosti zaznamenává boom také nositelná elektronika, kam patří především bezdrátová sluchátka, fitness hodinky a chytré náramky. Ve skupině osob s nejnižšími příjmy vlastní nějakou formu nositelné elektroniky 14% osob. Mezi osobami z nejbohatších domácností je to téměř polovina. Nositelná elektronika je oblíbená hlavně mezi mladými lidmi. Bez ohledu na příjem domácnosti ji používá 7 z 10 osob ve věku 16–24 let.

DOMÁCNOSTI S VYBRANÝM IT PODLE JEJICH PŘÍJMU (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

NA INTERNETU VÍCE NAKUPUJÍ BOHATÍ

Během sledovaných tří měsíců nakoupilo na internetu 30 % osob z nejchudších domácností. Z těch nejbohatších to byly tři čtvrtiny. Bohatí nakupovali na internetu také častěji. Šestkrát a vícekrát během tří měsíců nakoupilo 43 % nejbohatších, ale jenom 20 % nejchudších. Celkem 29 % osob z nejbohatších domácností nakoupilo na internetu za deset tisíc korun nebo více. Chudší nakupovali na internetu za výrazně nižší částky. Víc než deset tisíc korun utratilo jen 9 % z nich.

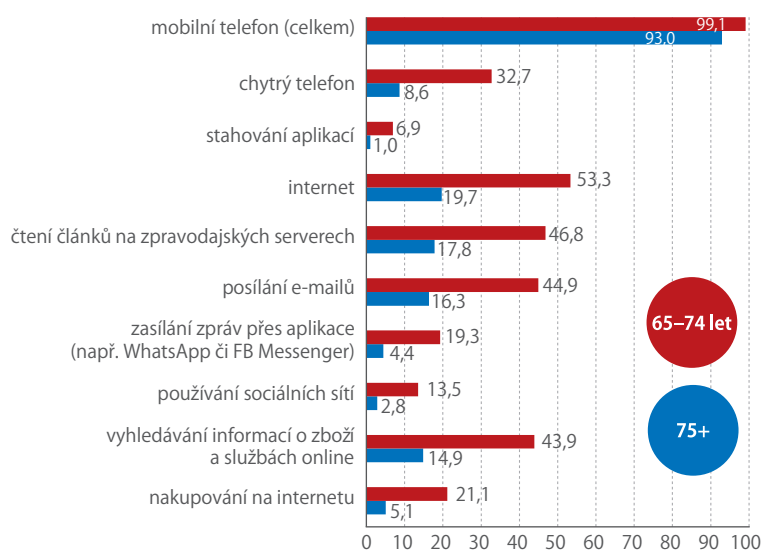
Na jaře roku 2020, kdy u nás probíhala první vlna pandemie koronaviru, nakoupilo potraviny přes internet 13 % osob. Největší aktivity v tomto směru opět vyvíjely osoby z nejbohatších domácností, z nichž 23 % nakupovalo potraviny a 24 % si prostřednictvím internetových objednávek nechávalo dovážet jídlo z restaurací a fast foodů. Bohatí rovněž výrazně více nakupovali přes internet sportovní potřeby. Menší rozdíly mezi příjmovými skupinami vládly například v nakupování kosmetiky, drogerie a léků či doplňků stravy.

INTERNET LÁKÁ JEN ČÁST SENIORŮ

Mezi osobami s nízkými příjmy se často nacházejí senioři, kteří si k informačním technologiím našli cestu zatím jen částečně. Nejvyužívanější technologií je mobilní telefon. Ten používají již skoro všichni (97 %), jedna čtvrtina jich vlastní smartphone.

Ve srovnání s mobilním telefonem není mezi seniory tolik oblíbený internet. Používá ho jen 42 % z nich. V kategorii mladších seniorů (mezi 65 a 74 lety) je nedůvěra k internetu nižší, používá ho o něco málo více než polovina z nich. Tito uživatelé znají internet z práce či z dřívějšího života. Ve skupině nad 75 let ale používá internet pouze 20 % osob.

SENIORI POUŽÍVAJÍCÍ VYBRANÉ IT A ČINNOSTI, KTERÉ NA NICH VYKONÁVAJÍ (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

Důchodce obecně příliš neoslovují sociální sítě. Na rozdíl od mládeže, mezi kterou používá sociální sítě už 95 % osob, ze seniorů je na těchto platformách jen jedna desetina.

Senioři, kteří používají internet, ho nejčastěji používají ke čtení zpravodajství (88 %), zasílání e-mailů (84 %), vyhledávání informací o zboží či službách (81 %) a vyhledávání informací o zdraví (78 %). I mezi seniory se najde určité procento osob, které na internetu provádějí složitější činnosti. Internetové bankovníctví využívá 55 % seniorů používajících internet, nákupy přes internet vyřizuje třetina z nich a 9 % využívá online úložiště. Jedno procento se zúčastnilo online kurzů.

SafeCentrum

Služby v oblasti mikrodat

pro výzkumné
a vědecké
institute

pro studenty
vysokých
škol

safecentrum@czso.cz

Přesune pandemie veřejnou správu do digitální sféry?

V roce 2020 využilo internet při jednání s úřady 41 % Čechů, což je o 10 procentních bodů více než před pěti lety.

JITKA WICHOVÁ

oddělení statistiky vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení

Současná epidemická situace a s ní související omezení zkomplikovaly mnoha občanům i firmám přístup k veřejné správě. Snaha co nejvíce omezit osobní kontakt přinutila úřady a veřejné instituce zkrátit úřední hodiny a občané jsou vyzýváni k upřednostnění elektronické komunikace.

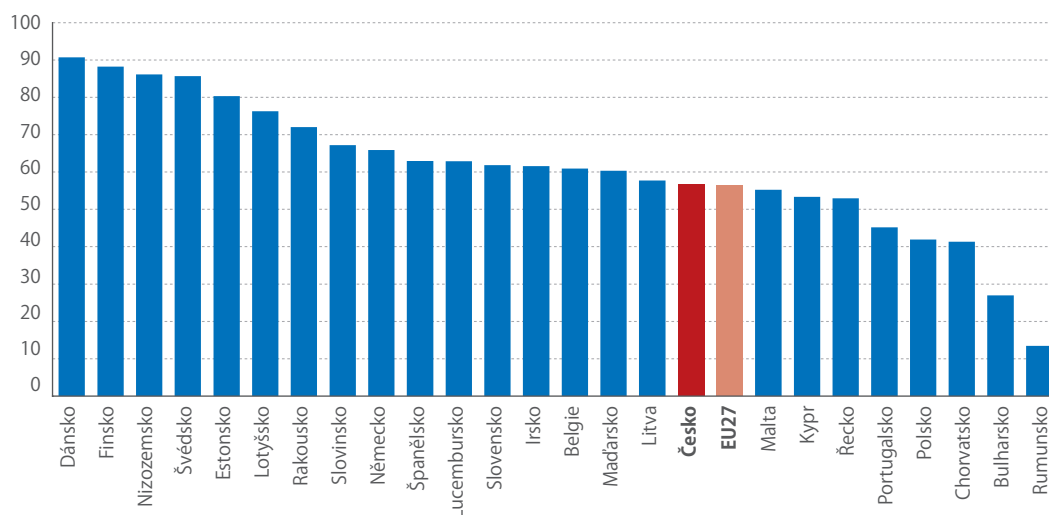
INFORMACE NA WEBU HLEDÁME, ALE FORMULÁŘE ONLINE NEVYPLŇUJEME

Kdy jsou úřední hodiny? Kdy a kam se podává daňové přiznání? Jaká potvrzení je potřeba doložit? To jsou příklady informací, které občané mohou hledat na webových stránkách úřadů. Podle údajů z výběrového šetření o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2020 takové informace hledalo téměř 40 % Čechů starších 16 let, což je asi o 10 procentních bodů více než před 5 lety a dvakrát více než před 10 lety. Největší podíl bychom našli mezi osobami ve věku 35 až 44 let (55 % osob v této věkové kategorii), nejmenší naopak mezi osobami staršími 75 let (6 %). Mezi muži a ženami nebyl téměř žádný rozdíl, v roce 2020 hledalo informace na stránkách veřejné správy 39 % mužů a 38 % žen. Oproti tomu významný rozdíl zaznamenáváme mezi osobami s vysokoškolským vzděláním (67 %) a osobami, které mají pouze základní vzdělání (20 %). Často informace týkající se veřejné správy hledaly také ženy na rodičovské dovolené (53 %), méně často pak např. senioři (16 %) nebo studenti (25 %).

Češi využívají internet při jednání nejen s úřady, ale také s dalšími veřejnými institucemi, jako jsou např. školy, zdravotnická zařízení nebo knihovny. V roce 2020 uvedlo 35 % Čechů, že v posledních 12 měsících této možnosti využili. Stejně jako v případě jednání s úřady i zde platí, že lidé na webových stránkách veřejných institucí nejčastěji vyhledávali informace.

Někdy je hledání informací jen prvním krokem. Pětina Čechů si v roce 2020 z webových stránek úřadů stáhla nějaký formulář. Po vytištění jej však museli ručně vyplnit a na příslušný úřad donést nebo zaslat poštou. Některé formuláře je však možné vyplnit online přímo na webu a následně je rovnou elektronicky odeslat. Těto možnosti ale využilo pouze 15 % osob, což s největší pravděpodobností souvisí se stávajícími podmínkami pro elektronickou komunikaci s úřady. Například pro odeslání elektronického podání pro Finanční správu přes aplikaci EPO je nutné disponovat buď uznávaným elektronickým podpisem, nebo mít zřízenou datovou schránku, případně je nutné na úřad později doručit vytištěné potvrzení o podání. Prvním krokem ke zlepšení by mohl být online systém MOJE daně, který bude spuštěn v letošním roce. Prostředí systému by mělo připomínat internetové bankovníctví a k přístupu či autorizaci podání bude uživatel dle vlastní volby moci využít např. eObčanku, přihlašovací údaje do systému datových schránek či údaje

PODÍL OSOB 16–74 LET VYUŽÍVAJÍCÍCH INTERNET PŘI JEDNÁNÍ S VEŘEJNOU SPRÁVOU (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

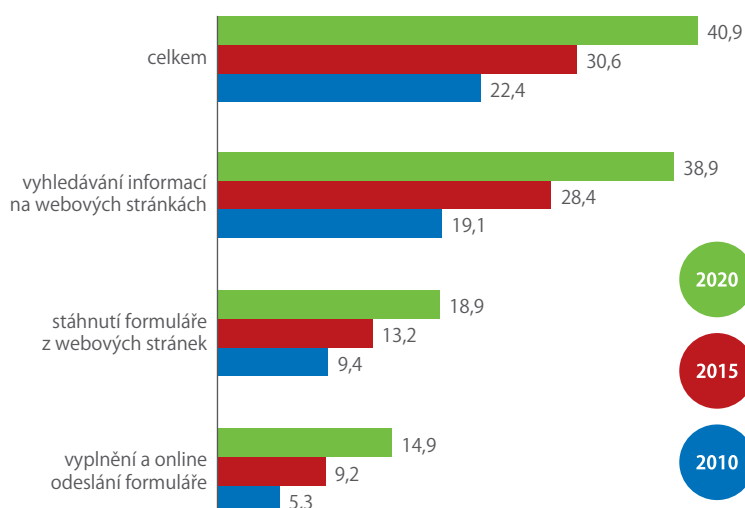
přidělené finančním úřadem. Zásadním posunem k eGovernmentu by však měla být možnost využívat tzv. bankovní identitu pro přístup do elektronického portálu občana, který je vstupní branou k elektronickým službám státu. Nově by tak pro přihlášení měly stačit stejné přihlašovací údaje jako do internetového bankovníctví.

ZÁJEM O VZDÁLENÝ PŘÍSTUP K VÝPISŮM Z REJSTRÍKŮ ROSTE

Pokud člověk potřebuje úřední dokumenty či potvrzení, jako je například výpis z katastru nemovitostí nebo rejstříku trestů, pak nemusí obíhat jednotlivé úřady, ale stačí, když navštíví některé z kontaktních míst Czech POINT, která jsou pro veřejnost přístupná již více než 13 let. V současné době je po celé republice cca 8 tisíc těchto kontaktních míst. V roce 2020 Czech POINTy nejčastěji vydávaly výpisy z rejstříku trestů fyzických a právnických osob (679,1 tisíce výpisů) a výpisy z katastru nemovitostí (171,1 tisíce výpisů). Velký zájem byl ale např. i o konverze listinných dokumentů do elektronické podoby (402 tisíc žádostí).

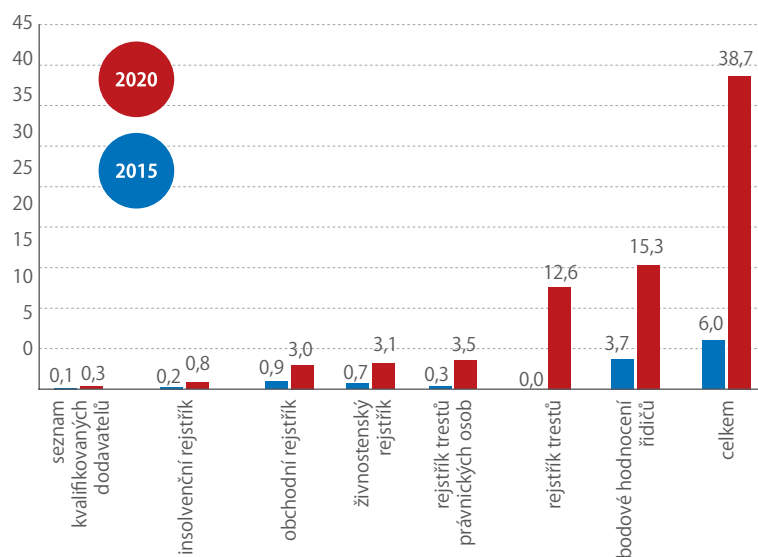
V roce 2012 pak Ministerstvo vnitra spustilo online rozhraní pro občany CzechPOINT@home, které umožňuje držitelům datových schránek bezplatný přístup k vybraným výpisům bez nutnosti osobní návštěvy kontaktního místa Czech POINT. V roce 2020 bylo přes toto internetové rozhraní celkem vydáno téměř 39 tisíc výstupů. Nejčastějšími požadavky byly výpisy z bodového hodnocení řidiče a z rejstříku trestů fyzických osob. Za posledních 5 let zájem o tuto službu značně vzrostl, konkrétně o více než 32 tisíc výpisů oproti roku 2015. Pokud pak pro rok 2020 porovnáme výstupy z Czech POINTů a rozhraní CzechPOINT@home, jasně se ukazuje, že zatímco počet výstupů přes CzechPOINT@home značně narostl, u „klasických“ kontaktních míst Czech POINT ekvivalentně klesl.

PODÍL OSOB 16+ VYUŽÍVAJÍCÍCH V ČESKU INTERNET PŘI JEDNÁNÍ S ÚŘADY K DANÉMU ÚČELU (%)

Zdroj: ČSÚ

POČET VYDANÝCH VÝSTUPŮ PROSTŘEDNICTVÍM ROZHRANÍ CZECHPOINT@HOME (tis.)

Zdroj: ČSÚ

ČEŠI STÁLE PREFERUJÍ OSOBNÍ KONTAKT S ÚŘEDNÍKEM

I přes evidentní nárůst využívání elektronických forem komunikace s veřejnou správou preferuje 45 % Čechů stále osobní návštěvu na úřadě a kontakt s úředníkem. To byl v roce 2020 vůbec nejčastěji uváděný důvod, proč lidé nevyplnili formulář pro veřejnou správu online, i když používají internet a nějaký formulář vyplnit potřebovali. Druhým nejčastějším důvodem bylo, že formulář za ně vyplnil někdo jiný, například příbuzný (18 %). Dále lidé uváděli, že formulář, který zrovna potřebovali, nebyl online dostupný (15 %), že jim ke správnému vyplnění formuláře chyběly potřebné znalosti (9 %) či že nedisponují elektronickým podpisem (10 %).

V RÁMCI EU JSME PRŮMĚRNÍ

Navzdory nárůstu využívání internetu při jednání s úřady nebo veřejnými institucemi se Česká republika v posledních letech stále pohybuje těsně okolo průměru EU27. V mezinárodním srovnání jsou veřejnou správou myšleny souhrnně jak úřady, tak další veřejné instituce a v roce 2020 s nimi v Česku elektronicky komunikovalo 56,7 % osob ve věku 16–74 let, průměr EU byl 56,4 %. Mezi jednotlivými státy EU najdeme v tomto způsobu komunikace značné rozdíly. Žebříčku vévodí severské státy Dánsko (91 %), Finsko (88 %) a Nizozemsko (86 %), na chvostu je naopak Rumunsko (13 %). Češi jsou mírně nad průměrem EU27 ve vyhledávání informací na stránkách veřejné správy, naopak ale zaostávají ve stahování formulářů a hlavně pak při jejich vyplňování a posílání online.

Vzhledem k přetrvávající epidemické situaci je pravděpodobné, že podíl lidí využívajících při komunikaci s veřejnými institucemi internet dále poroste.

Internet věcí proniká do českých domácností

Zatím ale rozšiřování moderních technologií založených na propojení přístrojů bez účasti člověka postupuje u nás jen velmi pomalu.

ANNA BOBREKOVÁ

Internet věcí, označovaný zkratkou IoT (z anglického Internet of Things), je systém propojení jednotlivých přístrojů prostřednictvím internetu bez účasti člověka. Jde o koncept známý již z 90. let minulého století. Kromě průmyslového a nemocničního využití má také přínos pro běžné občany – umožňuje totiž provozovat „inteligentní domácnost“. Ta již dávno není jen záležitostí vědecko-fantastických filmů. S rozvojem moderních technologií proniká internet věcí do každodenního života Čechů. Zatím jde o postup opatrný a pozvolný, pohled na naše evropské sousedy a nezanedbatelné přínosy internetu věcí např. pro zdravotně znevýhodněné občany ovšem naznačují, že se tempo jeho rozšiřování bude zřejmě zrychlovat.

LENKA WEICHETOVÁ
oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

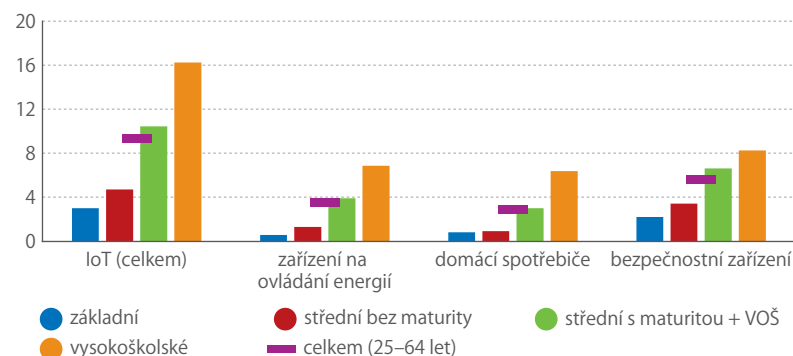
DOMOTIKU PREFERUJÍ VYSOKOŠKOLÁCI

Díky IoT můžete ovládat na dálku nejen jednotlivé spotřebiče, ale třeba také vytápění a klimatizaci svého domu, nastavení světel či zámku. Říká se tomu „domácí automatizace“ neboli domotika.

Nějakou variantu domotiky u nás v roce 2020 použilo 626 tisíc lidí, což je 7 % obyvatel starších 16 let. Mezi uživateli převažují muži s 9 %, žen využilo domácí automatizaci jen 6 %. Z průzkumu také vyplývá, že internet věcí nejvíce využívají vysokoškolsky vzdělaní lidé.

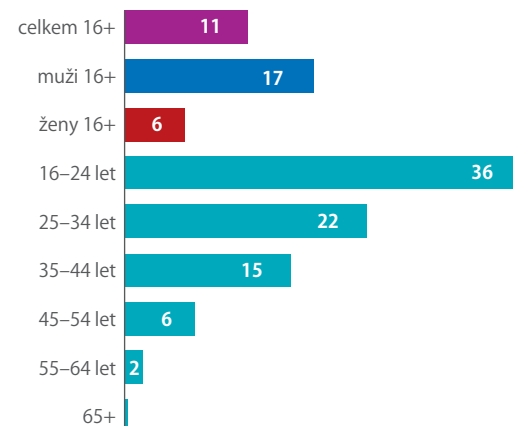
Stejně trendy je možné sledovat i v případech, když se podíváme konkrétně na zařízení na ovládání energií (topení, světla), která celkem použila 3 % lidí. Nejčastější uživatele těchto zařízení patří do věkové kategorie 25–54 let, vysoký podíl mají vysokoškolsky vzdělaní lidé. Mužů využívajících tato zařízení bylo skoro o polovinu víc než žen.

OSOBY 25–64 LET PODLE VZDĚLÁNÍ, KTERÉ POUŽÍVAJÍ INTERNET VĚCÍ (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

OSOBY POUŽÍVAJÍCÍ HERNÍ KONZOLI (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

Mezi domotiku patří rovněž chytré domácí spotřebiče, které používají celkem 2 % lidí. Počty mužů a žen jsou vyrovnané, využívají je hlavně osoby v domácnosti. Nejvíce uživatelů najdeme mezi lidmi ve věku 25–34 let a opět ve skupině s vysokoškolským vzděláním.

Chytrá bezpečnostní zařízení (například alarm, detektor kouře, zámek) používají celkem 4 % obyvatel, z větší části muži. Jsou to jak zaměstnaní lidé, tak i osoby v domácnosti, nezaměstnaní a studenti. Mezi nejčastější uživatele opět patří vysokoškolsky vzdělaní. Chytrá bezpečnostní zařízení používá jen velmi malé procento důchodců.

PROČ LIDÉ NEPOUŽÍVAJÍ IoT

Internet věcí nepoužívá celkem 93 % obyvatel. Nejčastějším důvodem, který tyto lidi uváděli, bylo, že necítí potřebu ho použít. Tento důvod uvedly více než tři čtvrtiny dotazovaných v kategorii do 55 let. V kategorii starších osob (nad 55 let) byl tento důvod se 41 % až druhým v pořadí. Celkem 44 % osob v tomto věku totiž vůbec nepoužívá internet ani k jiným věcem, natož k ovládání domotiky. Dalším poměrně častým důvodem nepoužívání internetu věcí (zmínilo ho 9 % ze všech respondentů) byla vysoká cena zařízení. Pouze kolem 5 % respondentů nevědělo, že internet věcí vůbec existuje.

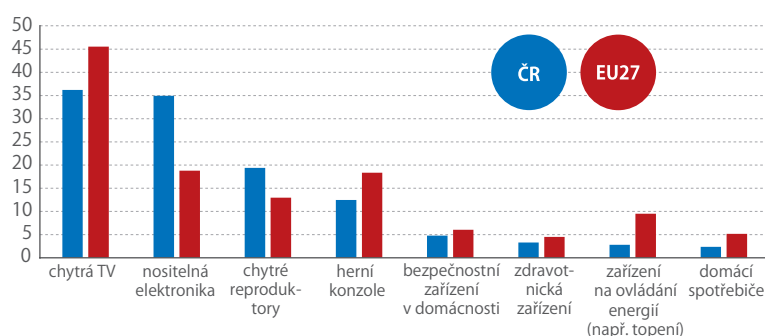
Počty uživatelů IoT nejsou nijak závratné ani v dalších evropských zemích, ale i tak se Česko ve všech sledovaných kategoriích nachází pod průměrem. Nejčastěji jsou v rámci EU používána zařízení na

ovládání energií (topení, světla). Ta používá desetina občanů EU ve věku 16–74 let. Bezpečnostní systémy připojené na internet ovládá 6% osob a chytré domácí spotřebiče 5% osob. Také v zemích EU využívají internet věcí více vysokoškoláci a více muži než ženy.

DALŠÍ CHYTRÁ ZAŘÍZENÍ

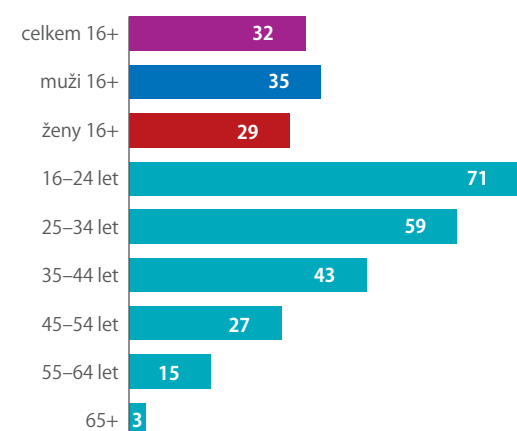
O dost oblíbenější než zařízení internetu věcí jsou mezi Čechy chytré televize, které vlastní a používá 34% domácností. Z domácností s dětmi používá chytrou televizi polovina, u mladých bezdětných domácností do 40 let to je dokonce 52%. Přesto v porovnání s ostatními Evropany používáme chytré funkce televize poměrně málo. V rámci EU27 uvedlo 46% osob,

OSOBY 16–74 LET, KTERÉ POUŽÍVAJÍ INTERNET VĚCÍ NEBO CHYTROU ELEKTRONIKU (% , 2020)

Zdroj: Eurostat

OSOBY POUŽÍVAJÍCÍ NOSITELNOU ELEKTRONIKU (% , 2020)

Zdroj: ČSÚ

že na chytré televizi sledují pořady přes internet, což je o 10 procentních bodů více než v České republice.

Dalším zařízením, které se dá připojit bezdrátově k internetu, je herní konzole. Používá ji 11% dospělých Čechů. Muži využívají herní konzole třikrát více než ženy. Velká část uživatelů těchto konzolí se řadí do věkové skupiny 16 až 24 let.

Nositelné technologie (chytré hodinky, fitness náramek, bezdrátová sluchátka) použilo celkem 32% osob. Na rozdíl od používání chytré televize či herní konzole, ve kterých jsou Češi pod průměrem EU, v používání nositelné elektroniky jsme na tom lépe než ostatní Evropané. Průměr EU v roce 2020 činil totiž 19%.

Chytré reproduktory použilo v Česku ve stejném roce 18% osob a chytré zdravotnické přístroje využila 3% dotázaných.

Statistická ročenka ČR

Portrét České republiky v datech

pravidelně
od roku 1957

každoročně
česko-anglicky

v knižní
i elektronické
podobě

objednavky@czso.cz
www.czso.cz/rocenka_CR

Studenti ICT pod drobnohledem

Zastoupení studentů ICT oborů na českých vysokých školách je poměrně stabilní. Nadprůměrný podíl v těchto oborech tvoří cizinci.

**EVA MYŠKOVÁ
SKARLANDTOVÁ**
vedoucí oddělení
statistiky výzkumu,
vývoje a informační
společnosti

V Česku studovalo v roce 2020 vysokou školu bezmála 300 tisíc osob, za posledních jedenáct let však počet vysokoškolských studentů velmi výrazně poklesl. Vrcholu dosáhl v roce 2010, kdy bylo do studia v Česku aktivně zapojeno téměř 396 tisíc studentů. Od roku 2010 až do roku 2019 počet vysokoškolských studentů plynule klesal a mezi lety 2019 a 2020 pak zaznamenáváme mírný nárůst o cca 11 tisíc osob. Také počet vysokoškolských studentů ICT oborů dosáhl svého maxima okolo roku 2010 (cca 26 tisíc osob) a poté následoval pokles k nejnižší hodnotě 20 tisíc studentů v roce 2017. Od té doby již dochází k pomalému zvyšování, v roce 2020 u nás dosáhl počet vysokoškolských studentů ICT oborů 21 660 osob.

Mezi jednotlivými ICT obory, které lze na vysokých školách studovat, jednoznačně vede obor vývoj a analýza softwaru a aplikací, který v roce 2020 studovaly dvě třetiny vysokoškolských studentů ICT oborů. Většina ICT studentů volí na vysokých školách prezenční formu studia, mezi studenty však nalezneme téměř 13 % těch, kteří navštěvují distanční či kombinovanou formu studia. V případě všech studentů VŠ je obliba distanční a kombinované výuky ještě vyšší, tuto možnost využila v roce 2020 více než pětina z nich.

V procentním zastoupení studentů ICT oborů mezi všemi studenty vysokých škol k žádnému výraznému výkyvu nedošlo a vývoj tohoto ukazatele mezi lety 2010 až 2017 spíše stagnoval kolem hodnoty 6,6 %. Od roku 2017 pak začal podíl ICT studentů mezi všemi VŠ studenty narůstat až na hodnotu 7,2 % v roce 2020.

MEZI STUDENTY ICT JE MÉNĚ NEŽ PĚTINA ŽEN

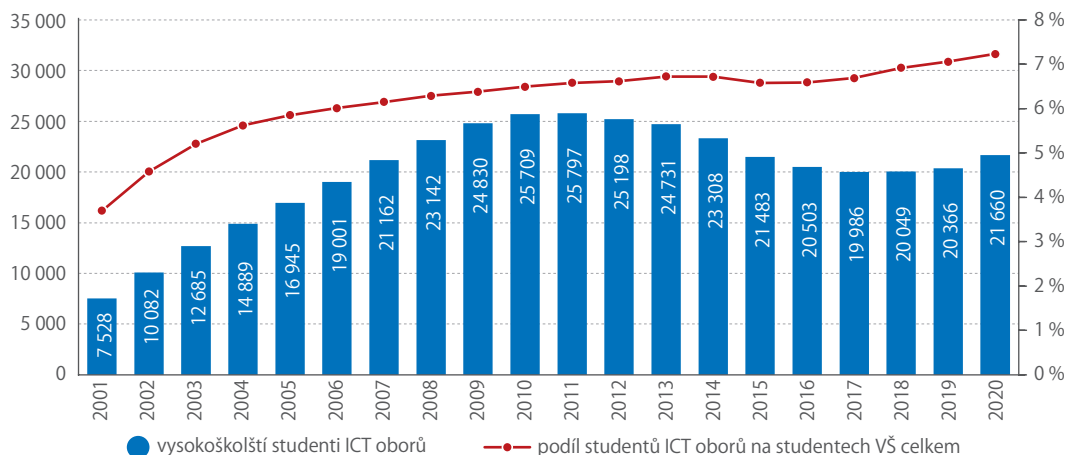
Svět techniky a obzvláště pak té výpočetní je dlouhodobě doménou mužů. Výrazně vyšší zastoupení mužů než žen zaznamenáváme jak mezi osobami pracujícími jako ICT odborníci, tak mezi studenty ICT oborů, kteří na pracovní trh teprve vstoupí. V roce 2020 bylo mezi vysokoškolskými studenty ICT oborů 17 % žen, což není příliš mnoho, ale oproti roku 2010 se jedná o poměrně výrazný nárůst – tehdy to bylo pouze 11,5 %. Je však otázkou, zda všechny dívky, které ICT vystudují, se tomuto oboru věnují i nadále ve svém profesním životě. Pro srovnání uvedme, že mezi všemi studenty vysokých škol ženy nad muži převažují v poměru 56 : 44.

PŘI DOKONČOVÁNÍ STUDIA JSOU ÚSPĚŠNĚJŠÍ MAGISTŘI

Nejvíce studentů ICT oborů navštěvuje bakalářský studijní program, v roce 2020 se jednalo téměř o 16 tisíc osob a z VŠ studentů ICT oborů tvořili bakaláři 72 %. Přibližně pět tisíc osob pak ve stejném roce studovalo ICT v magisterských studijních programech (24 % ze všech VŠ studentů ICT) a cca 860 studentů ICT navštěvovalo doktorský studijní program (4 % ze všech VŠ studentů ICT).

Jedna věc je vysokou školu studovat a jiná potom ji úspěšně dokončit, což se úplně všem studentům nepovede. V roce 2020 absolvovalo vysokou školu v ICT oborech téměř 3 700 studentů. Struktura absolventů ICT oborů na vysokých školách podle jednotlivých programů je zcela odlišná než struktura ICT studentů. I mezi absolventy bylo nejvíce osob z bakalářského programu, ze všech absolventů ICT

STUDENTI ICT OBORŮ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR

Zdroj: ČSÚ

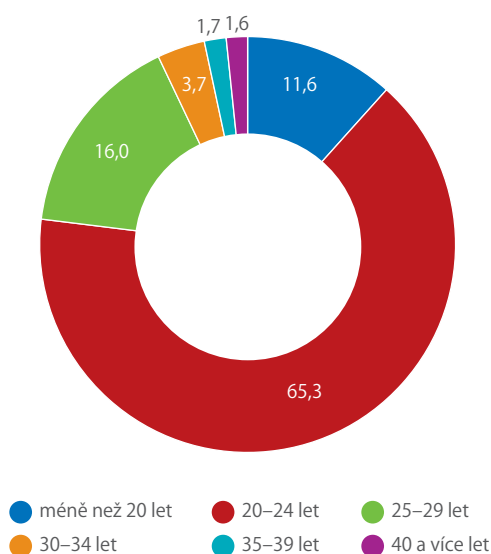
oborů však v roce 2020 tvořili 57 %, což je v porovnání se 72 % studentů bakalářského programu značně méně. Magisterských absolventů ICT oborů v roce 2020 bylo 42 %, což je ve srovnání s podílem studujících téměř dvojnásobné množství. Lze tedy konstatovat, že vysokoškolské studium úspěšně ukončují více studenti magisterských programů než programů bakalářských. Vzhledem k tomu, že se v současné době jedná pouze o navazující magisterské studium, můžeme předpokládat, že v magisterských programech pokračují studenti, kteří již úspěšně prošli bakalářským programem a s větší pravděpodobností dokončí i magisterský stupeň.

TÉMĚŘ TŘETINA STUDENTŮ ICT V ČESKU JSOU CIZINCI

V České republice nestudují vysoké školy pouze Češi, ale samozřejmě také cizinci, jejichž zastoupení se v průběhu let výrazně zvyšuje, a to jak v případě studentů vysokých škol celkově, tak také v případě ICT oborů, kde je zastoupení cizinců ještě výrazně vyšší. V roce 2020 tvořili cizinci ze všech vysokoškolských studentů v Česku 17 %, přičemž v případě studentů ICT oborů se jednalo o 29 %. Je zřejmé, že studium ICT oborů v Česku je pro cizince atraktivní. V absolutním vyjádření studovalo v roce 2020 ICT obory na vysokých školách v Česku bezmála 6 300 cizinců. Obliba studia ICT u nás mezi zahraničními studenty postupně roste, v roce 2005 zde působilo cca 1 450 zahraničních studentů, kteří tvořili pouhých 9 % ze všech studentů ICT.

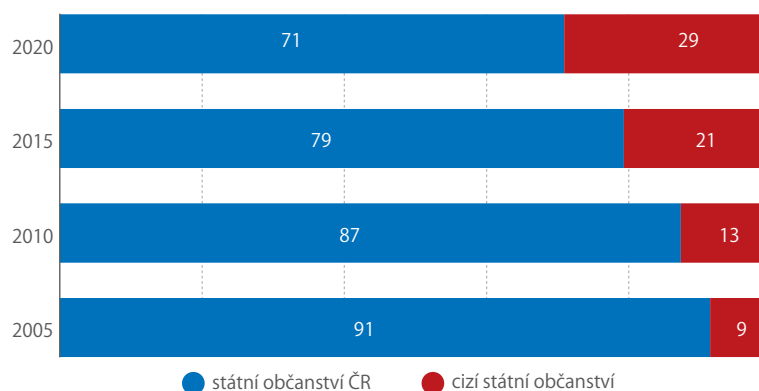
Mezi cizinci jednoznačně dominují Slováci, kteří s počtem 3 248 studentů ICT oborů tvořili více než polovinu cizinců studujících ICT obory na českých vysokých školách. S velkým odstupem pak následují studenti z Ruska (1 081 osob, 17 %), Ukrajiny (535 osob, 8 %) a Kazachstánu (313 osob, 5 %). Zastoupení více než sto studentů mají pak ještě Bělorusko a Indie

STUDENTI ICT OBORŮ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR PODLE VĚKU (%)

Zdroj: ČSÚ

STUDENTI ICT OBORŮ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ (%)

Zdroj: ČSÚ

17 %
ze všech studentů ICT u nás tvoří ženy.

a v desítkách počítáme studenty ICT z Vietnamu, Turecka, Ázerbájdžánu, Kyrgyzstánu, Číny či Spojených států amerických. Zastoupení národností mezi studenty ICT v Česku je však ještě pestřejší, v roce 2020 mělo na vysokých školách v Česku v ICT oborech alespoň jednoho studenta 93 států z celého světa.

STUDOVALI ICT LZE I V DŮCHODOVÉM VĚKU

Naprostá většina vysokoškolských studentů ICT je zcela dle očekávání ve věku 20–24 let. Tato věková kategorie, již tvoří převážně studenti, kteří šli na vysokou školu rovnou po ukončení středoškolského studia, zaujímá dvě třetiny ze všech studentů ICT oborů. Mezi vysokoškolskými studenty jsou rovněž hojně zastoupeny osoby mezi 25 a 29 roky, což je také ještě běžný věk pro vysokoškolské studium, obzvláště pak v doktorských studijních programech. Zajímavý je však poměrně vysoký podíl ICT studentů mladších 20 let. Takových bylo v roce 2020 více než 2 500, takže tvořili 11,6 % ze všech vysokoškolských studentů ICT. Nejvíce, přes dva tisíce, je v této kategorii samozřejmě devatenáctiletých, ale ICT na vysokých školách studuje i 218 osmnáctiletých a třiceti studentům bylo dokonce pouze sedmnáct let. Vzhledem k tomu, že věk českého maturanta se pohybuje nejčastěji mezi 19 a 20 roky, není nijak překvapivé, že všichni sedmnáctiletí studenti ICT na našich vysokých školách jsou cizinci a z osmnáctiletých je pouze 11 Čechů. Na opačném konci škály se nachází nejstarší vysokoškolský student ICT, kterému bylo 65 let a studoval navazující magisterské studium v distanční či kombinované formě studia. Nejstaršímu prezenčnímu studentovi ICT pak bylo 64 let a studoval bakalářský studijní program. Oba tyto rekordmani roku 2020 byli muži.

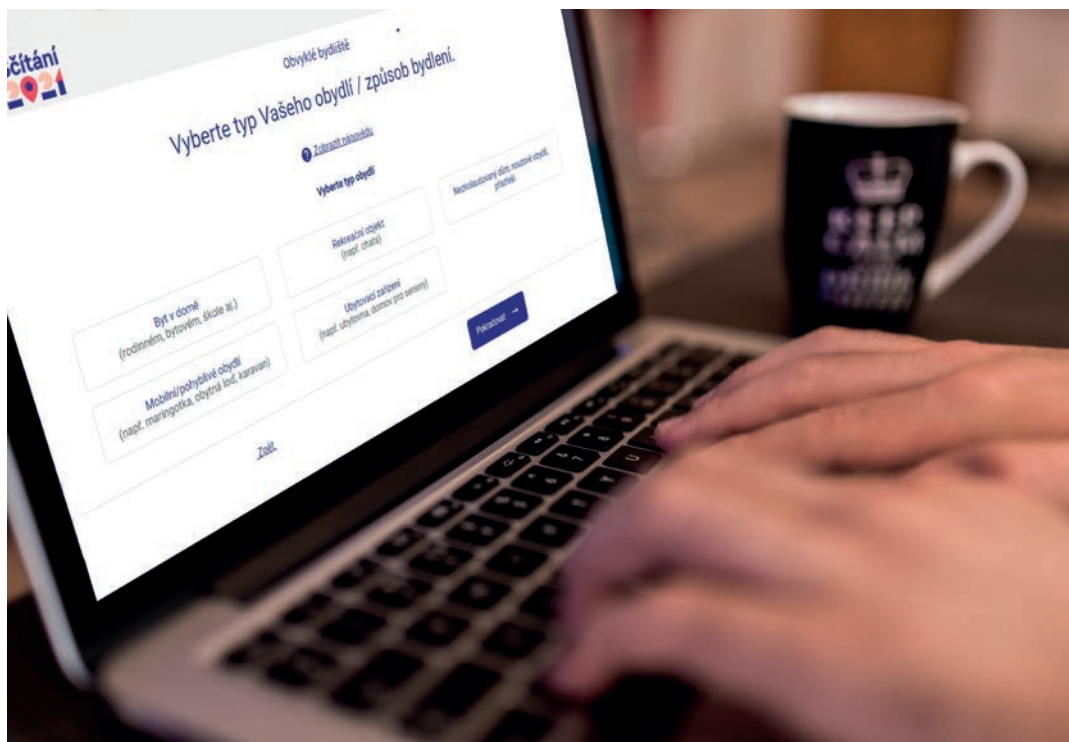
Z regionálního pohledu nalezneme samozřejmě nejvíce vysokoškolských studentů ICT oborů tam, kde sídlí vysoké školy či univerzity, na nichž lze tyto obory studovat. Nejvíce osob studuje ICT v Praze (9 393), v Jihomoravském kraji (5 707) a pak také v krajích Moravskoslezském (1 886) a Královéhradeckém (1 118). K tisícovce studentů ICT se pak s hodnotou 889 blíží Zlínský kraj.

Bezpečně, online, raz dva

Letošní sčítání lidu, domů a bytů bude využívat elektronické nástroje mnohem víc než kdykoliv dříve. Většina osob by se měla sečíst bezpečně a online bez nutnosti použití papírových formulářů.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Sčítání prostřednictvím online formulářů vyplnitelných z počítače, mobilu či tabletu připravoval Český statistický úřad už dávno před tím, než svět překvapila koronavirová pandemie. Při plánování Sčítání 2021 si odborníci v ČSÚ dali za cíl využít nejmodernější komunikační nástroje a tím ulehčit lidem práci při vyplňování formulářů, ušetřit čas a usnadnit zpracování získaných výsledků. Epidemie covidu-19 pak ukázala, že online sčítání má ještě jednu velmi důležitou výhodu – je naprosto bezpečné ze zdravotního hlediska, protože eliminuje možnost přenosu nákazy při přebírání a odevzdávání listinných formulářů.

ONLINE

Sčítání začíná rozhodným okamžikem o půlnoci z 26. na 27. března. Od této doby budou na webu scitani.cz zpřístupněny elektronické formuláře. Sečíst se bude možné i z aplikace Sčítání21 pro mobily s operačními systémy iOS nebo Android. Online sčítací formuláře jsou připraveny v osmi jazycích (čeština, angličtina, němčina, polština, ruština, romština, ukrajinština, vietnamština), takže se budou moci ve svém jazyce online sečíst i příslušníci nejvíce zastoupených národnostních menšin u nás.

Do formuláře bude možné se přihlásit pomocí osobního dokladu (občanský průkaz, cestovní pas,

povolení k pobytu pro cizince...), přes elektronickou identitu (NIA) nebo přes datovou schránku fyzické osoby. Využití bude možné libovolný z uvedených způsobů podle preferencí či možností sčítané osoby. Do elektronického sčítacího formuláře se lze snadno přihlásit i prostřednictvím tzv. bankovní identity, stačí zvolit tuto možnost přihlášení přes eidentita.cz. Po přihlášení se otevře formulář za byt a domácnost, do kterého respondent vyplní adresu, údaje o bytu a seznam členů domácnosti. Součástí formuláře je řada „našeptávačů“, které např. po zadání počátečních písmen nabídnou všechny relevantní obce nebo adresy v České republice. K dispozici bude také nápověda obsahující podrobnější vysvětlení k těm částem formuláře, které by mohly být respondentům nejasné. A v případě, že ani s touto pomocí si někdo nebude při vyplňování vědět rady, může se prostřednictvím telefonního čísla 840 30 40 50, e-mailové adresy dotazy@scitani.cz nebo chatu obrátit na informační podporu. Odpovídat na otázky a vyřizovat požadavky lidí při sčítání budou jak vyškolení operátoři, tak i umělá inteligence – chatbot naplněný informacemi a postupně rozšiřující své znalosti na základě již zodpovězených dotazů.

Po vyplnění části formuláře za byt následují dotazy na konkrétní osobu. Tuto část vyplňuje každý

za sebe (případně za nezletilé děti či osoby s omezenou svéprávností), ale je rovněž možné, aby ji vyplnil i za další členy rodiny, stačí se domluvit. I tato část formuláře obsahuje přehlednou nápovědu a našeptávače, a navíc podle dříve vyplněných údajů zobrazuje v další fázi pouze relevantní otázky. V případě dětí do 15 let se tak neptá na vzdělání, mužů na počet narozených dětí apod.

Ve formuláři je možné se před jeho odesláním vrátit k jednotlivým dotazům a uvedené údaje opravit. Rozpracovaný formulář lze pod heslem uložit a později se k němu vrátit a dokončit vyplňování. Osoba, která vyplní společně otázky týkající se bydlení, domácnosti a údaje o sobě, může po odeslání částečně vyplněného formuláře vygenerovat unikátní odkaz a zaslat ho dalším členům domácnosti, kteří si následně doplní údaje sami za sebe.

Práce s online formulářem je snadná a intuitivní, vyplnění části za byt trvá okolo 10 minut a za osobu 5 minut. Sečtení i větší rodiny by tak ve většině případů nemělo přesáhnout dobu 30 minut.

Online sčítání bude umožněno v termínu od 27. března do 9. dubna. Osoby, které se nesečtou online, budou muset mezi 17. dubnem a 11. květnem vyplnit listinný sčítací formulář. Ale samozřejmě platí, že online to bude mnohem snazší, rychlejší a bezpečnější!

BEZPEČNĚ

Online sčítání bude bezpečné nejen z epidemického hlediska, ale také z hlediska ochrany dat a osobních údajů. Data budou šifrována a uložena na vysoce chráněných serverech Státní pokladny – Centra sdílených služeb (SPCSS), takže nebudou ukládána mimo území České republiky a k jejich zpracování se dostanou pouze pověřené osoby zavázané slibem mlčenlivosti. Po prvotním zpracování budou všechny údaje anonymizovány, takže již nebude možné přiřadit zjištěné informace ke konkrétním osobám. Osobní údaje budou následně smazány.

Servery SPCSS jsou vícenásobně chráněny proti známým druhům kyberútoků a jejich kapacita je připravena tak, aby byly schopné zvládnout i náhlý nárůst zatížení zvýšeným zájmem o vyplňování online formulářů např. první či poslední den online sčítání.

Rovněž statistické výstupy vytvořené na základě dat ze sčítání budou ošetřeny tak, aby z nich nebylo možné určit konkrétní domácnost, jíž se údaje týkají. To by mohlo hrozit například v případě malých obcí, kde žije jen velmi nízký počet obyvatel s určitým stupněm vzdělání, dané věkové kategorie apod. ČSÚ při publikaci statistických dat vždy využívá ověřené nástroje, které takové zpětné identifikaci spolehlivě zabrání, aniž by přitom došlo k zásadnímu zkreslení publikovaných výsledků.

RAZ DVA

Výhodou online sčítání je nejen jednodušší a rychlejší možnost vyplnění sčítacích formulářů, ale rovněž snazší a rychlejší následné zpracování získaných

dat a také přesnější výsledky. Odpadá při něm totiž fáze skenování a digitalizace listinných formulářů, která celý proces významně prodlužuje a zatěžuje jej chybami, jež při tomto přenosu dat z papíru do elektronické podoby mohou nastat. Další chyby jsou eliminovány tím, že součástí online sčítacích formulářů jsou našeptávače a nápověda, které respondentu vedou, a snižují tak možnost nesprávného vyplnění. Čím více lidí se tedy sečte online, tím dříve se statistici budou moci pustit do vyhodnocování a publikování výsledků a tím více práce a času se ušetří při kontrole dat a opravách nesprávných údajů.

Online způsob sčítání preferují podle realizovaných průzkumů více než dvě třetiny respondentů. Vzhledem k rozšíření online komunikace a využívání ICT nástrojů v posledních měsících však očekáváme, že by zájem o tuto formu sčítání mohl být ještě vyšší. Vždyť připojení k internetu má dnes k dispozici v České republice již více než 80 % domácností a téměř 90 % obyvatel ve věku 16 až 74 let.

PRŮBĚH SČÍTÁNÍ

Online sčítání

27. března – 9. dubna 2021

Elektronické formuláře bude možné vyplnit z mobilu, tabletu či počítače s připojením na internet.

Listinné sčítání

17. dubna – 11. května 2021

Papírové formuláře dostanou pouze ti, kteří se nesečtou online.

Zpracování výsledků

12. května – 31. prosince 2021

Údaje budou nejprve anonymizovány a následně převedeny do výstupů za územní celky.

Zveřejnění výsledků

od ledna 2022

Statistické výstupy ze sčítání budou k dispozici zdarma všem uživatelům.

Placené appky stahujeme jen vzácně

Jak moc a k čemu používali Češi v roce 2020 smartphony?

ANNA BOBREKOVÁ

Život bez mobilního telefonu si v současnosti už nedokážeme představit. Nikoho proto nepřekvapí, že u nás mobilní telefony používá 99 % dospělých obyvatel. Navzdory zažitým představám o starší generaci, vzdorující moderním technologiím, i ve věkové skupině nad 75 let je uživatelů mobilních telefonů 93 %.

Zatím se ale chytrým telefonům nepodařilo nastolit úplnou nadvládu, i když se od roku 2018 počet jejich uživatelů zvýšil o 10 procentních bodů. Používá je 73 % lidí, mezi nimiž dominují studenti, osoby v domácnosti a zaměstnaní. Nejméně používají chytré telefony starobní a invalidní důchodci. Klasický tlačítkový telefon bez operačního systému používá 29 % osob, nejvíce takových je ve věkové kategorii 75 let a více (85 %). I ve věkové skupině 16–24 let se najdou lidé, kteří používají telefon bez operačního systému, jsou jich však pouhých 4 %.

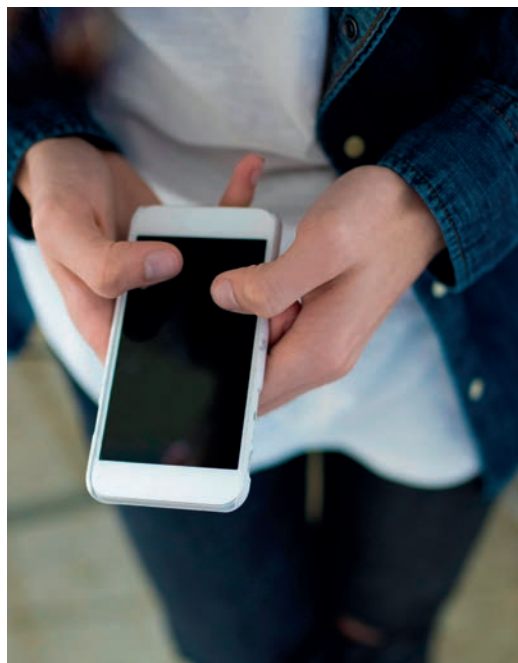
LENKA WEICHETOVÁ
oddělení statistiky
výzkumu, vývoje
a informační
společnosti

SENIORI APLIKACÍM NEHOVÍ

K internetu se prostřednictvím svého telefonu připojuje 68 % vlastníků mobilů. Jen pro zajímavost, před deseti lety používala internet v mobilu pouhých 4 % osob a před pěti lety toto číslo vzrostlo na 37 %.

Každý druhý uživatel smartphonu používá svůj telefon ke stahování aplikací. Ve věkové skupině do 24 let stahuje aplikace 80 % uživatelů smartphonů, ve vyšších věkových skupinách jejich počet postupně klesá. Nejméně stahuje aplikace skupina 75 let a více, v ní tak činí pouhých 12 % uživatelů.

Aplikace si do mobilu stahují častěji muži než ženy, poměr je 58 % ku 46 %. Placené aplikace pak bez ohledu na pohlaví stahuje pouze 6 % uživatelů chytrého telefonu. Jedná se např. o zpoplatněné hry či doplňky k nim, které stahují dvě procenta uživatelů,

a placené fitness aplikace vyhledávané jedním procentem uživatelů. Hry a doplňky k nim stahuje necelých 5 % uživatelů ve věku 16–24 let. I fitness aplikacím dávají přednost mladší uživatelé.

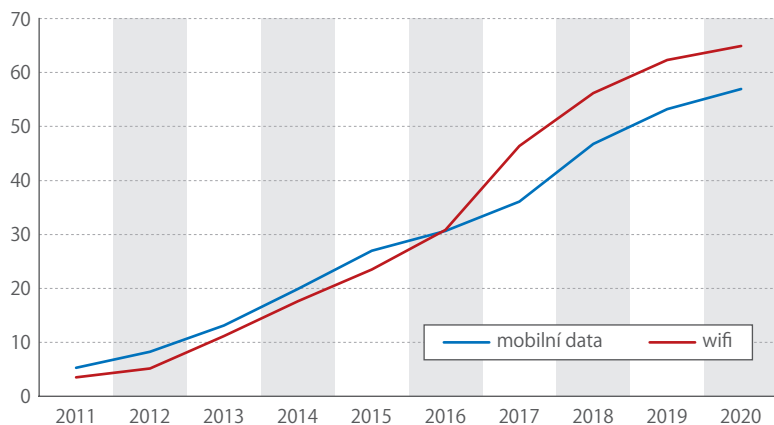
O bezpečí svých dat a údajů se starají bezmála tři čtvrtiny uživatelů, konkrétně 73 % jich má v telefonu nainstalovaný antivirový program a 48 % uživatelů alespoň někdy při používání aplikací zablokovalo přístup ke svým údajům. Ztrátu dokumentů z telefonu přiznala 4 % uživatelů – přišli o ně pravděpodobně kvůli napadení zařízení virem.

RYCHLÝ NÁRŮST AŽ PO ROCE 2010

Pojďme se podívat do nedávné historie. Přestože možnost internetového připojení v mobilu existovala od konce devadesátých let, k jeho masivnějšímu využití došlo až v desátých letech nového milénia s rozmachem chytrých mobilních zařízení umožňujících toto připojení patřičně zúročit. Po roce 2000 nastoupily první telefony s operačním systémem a začátek milénia se nesl ve znamení jejich postupného rozšiřování mezi uživatele. V roce 2010 používala internet v mobilním telefonu jen 4 % lidí, v roce 2020 to bylo už 68 %.

V zemích Evropské unie používá internet v mobilním telefonu průměrně 73 % lidí. Na nejnižších příčkách se nacházejí Itálie, Polsko a Řecko. Naopak nejvíce lidí používá internet v mobilním telefonu ve Švédsku, Nizozemsku a Dánsku. I zde pozorujeme narůstající trend – zatímco v roce 2013 používalo v zemích EU internet v mobilním telefonu průměrně 35 % osob, v roce 2019 už to bylo 73 %.

OSOBY POUŽÍVAJÍCÍ K PŘIPOJENÍ NA INTERNET NA MOBILU MOBILNÍ DATA A WIFI (% , 16+)

Zdroj: ČSÚ

Také statistika může být online

Občan nebo firma dají statistickému úřadu povolení, aby si o nich sám stahoval data z různých zdrojů, a díky tomu nebude nutné ztrácet čas vyplňováním formulářů, vysvětluje prezident ICT unie Zdeněk Zajíček.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Kovidový rok výrazně zvýšil užívání internetu v populaci. Jak na to byla připravena infrastruktura a její provozovatelé?

Myslím, že dobře. Větší nutnost komunikovat po sítích, a to nejen textem či hlasem, ale i obrazem, vytvořila silný tlak na zkvalitnění a zprůchodnění služeb a operátoři se s touto zvýšenou poptávkou dokázali vypořádat bez větších problémů. Samozřejmě, v České republice jsme na tom hůř než v jiných evropských zemích třeba z hlediska gigabitové společnosti, ale ve srovnání se zbytkem světa na tom nejsme zase tak úplně špatně.

Změnilo se nějak nastavení priorit pro budování sítí?

Nezměnilo. Pořád platí, že operátoři mají zájem budovat a provozovat sítě všude, kde existuje dostatečný potenciál zákazníků. Jen v takzvaných bílých místech, což jsou lokality, kam se za tržních podmínek v podstatě nedá internet přivést, by měl s investicemi pomoci stát. Bez dotací se tam nikomu nic stavět nevyplatí. Takových míst ale není mnoho.

Nemůže rychlý rozmach využívání digitálních služeb zároveň vést k výraznějšímu vyloučení lidí, kteří si s internetem a digitalizací nerozumějí nebo nemají finance na vybavení potřebnými technologiemi?

Já si myslím, že je to spíš naopak. Tlak, který vyvolala epidemie, nutí využívat digitální komunikaci i ty, kteří si to ještě před pár měsíci nedokázali představit nebo v tom neviděli žádnou přidanou hodnotu.

Nemám to podloženo žádnými daty, ale řekl bych, že nouze naučila Dalibora housti. Omezení fyzických kontaktů donutilo osvojit si potřebné znalosti třeba i seniory, kteří by jinak nemohli být v kontaktu s rodinou, nemohli by nakoupit dárky na Vánoce, protože byly zavřené kamenné obchody, a podobně. S technickým vybavením pomohla mnohde rodina, ale vím, že fungovaly i různé podpůrné programy, které umožnily potřebným lidem získat koncová zařízení za výhodných podmínek.

Covid mnoho věcí urychlil a mimo jiné i to, že lidé, kteří nechtěli nebo nepotřebovali využívat online komunikaci, to dneska umějí a takto komunikují.

Krásný příklad vidíme ve školství. Kdyby ministr školství před rokem začal apelovat na pedagogy, aby učili na dálku, zkoušeli žáky přes internet a měli online přednášky, určitě by to způsobilo obrovský odpor a vyvolalo diskuze, jestli je na to právo, jestli je to účelné a efektivní... Ale vzhledem k tomu, že neexistuje jiná možnost, tak to učitelé dělají a zvládají to i ti, kteří si to možná ještě nedávno nedokázali ani představit.

Schopnosti obyvatel Česka využívat digitální služby tedy považujete za dobré?

Když si uvědomíme, že banky vykazují zhruba pět a půl milionu lidí, kteří obsluhují svoje účty přes

internetové bankovníctví, určitě nemůžeme říct, že bychom byli nějak zaostalí.

Sdružení pro internetový rozvoj před časem publikovalo čísla o nakupování přes internet. V objemu transakcí ve srovnání s HDP jsme byli třetí v Evropě. To ukazuje, že Češi nemají problém užívat digitální technologie, nebojí se jich a důvěřují jim. A myslím, že pandemie to ještě výrazně posunula.

Na konci roku 2019 byl přijat zákon o právu na digitální služby, který ICT unie prosazovala. Co se od té doby změnilo? Jak funguje zákon v praxi?

Ten zákon definuje základní principy, jak by měl fungovat digitální stát z pohledu občana. Na co by měl mít občan nárok vůči státu, který by měl být plně digitalizovaný. Zároveň zákon stanovuje lhůtu pěti let, během které má být plně digitalizace dosažena.

Pro to, aby se mohly služby státu digitalizovat systematicky a aby bylo možné určit, kolik peněz na to bude potřeba, ukládá zákon vládě povinnost vytvořit katalog služeb veřejné správy, tedy soupis všeho, co stát dělá vůči svým klientům – občanům a podnikatelům. Katalog měl být hotový do prvního února letošního roku. Jak je v Česku obvyklé, dost dlouho se na to odpovědní úředníci dívali skepticky a začali dohánět skluz teprve před koncem loňského roku. V současné době je podle mého odhadu v katalogu necelých padesát procent úkonů a doplnění zbývajících bude trvat ještě řadu měsíců. To není úplně dobrá zpráva. Za dobrou zprávu ale považuji to, že se katalog podařilo založit a že se ukázalo, že ho lze naplnit daty, která se stanou podkladem pro vypracování plánu digitalizace.

Kdo bude ten plán tvořit?

Vláda. Ta by ho měla schválit jako závazný, aby i v dalších letech byly garantovány finance, které budou na jeho provedení potřeba. Vzhledem k tomu, že na podzim nás čekají volby, bude to pravděpodobně až vláda, která z těchto voleb vzejde.

A kdo vládu ohlídá, aby digitalizaci do určeného termínu skutečně zajistila?

Parlament. A potom samozřejmě lidé. Celý systém je postaven jako otevřený, to znamená, že bude zveřejněno, jaké transakce a kdy se mají zdigitalizovat. Vedle parlamentní tak bude existovat i veřejná kontrola nad tím, jak se postupuje. Na konci celého procesu je připraven i jistý „klacek“, protože pokud občané získají právo na nějaký typ služby, tak v případě, že tato služba nebude poskytována, mohou se svého práva domáhat soudně. Pak hrozí třeba i náhrada škody, kterou by stát musel lidem, například podnikatelům, platit za to, že služba nefunguje a oni kvůli tomu mají zvýšené náklady nebo nižší zisky.

Letos probíhá sčítání lidu, domů a bytů. To více než kdykoli dříve využívá data z registrů, takže dotazníky budou proti předchozím sčítáním

»

Epidemie přinutila využívat digitální komunikaci i ty, kteří si to ještě před pár měsíci nedokázali představit.

Zdeněk Zajíček

Absolvoval Právnickou fakultu UK. V letech 1996 až 1998 byl poslancem Poslanecké sněmovny. Poté vykonával funkci ředitele Magistrátu hlavního města Prahy a následně působil jako náměstek ministra vnitra. Je mimo jiné autorem projektu Czech POINT a také myšlenky na přijetí zákona o právu na digitální služby. Za svého působení ve státní správě se vždy zaměřoval zejména na oblast ICT. Prezidentem ICT unie je od roku 2016. V roce 2020 byl zvolen viceprezidentem Hospodářské komory České republiky.

výrazně kratší. Cílem je dostat se v budoucnu do stavu, aby bylo možné všechny potřebné údaje získat z databází a už nebylo nutné zatěžovat občany vyplňováním jakýchkoli formulářů. Je podle vás možné tohoto cíle dosáhnout?

O tom, že by mohlo existovat něco jako online statistika, jsme mluvili už za mého působení na Ministerstvu vnitra, když jsme v letech 2006 až 2009 budovali základní registry. Už tenkrát jsme si říkali, že není jediný důvod, proč by statistický úřad neměl mít možnost získávat online statistická data z jednotlivých agendových registračních systémů nebo evidencí a rejstříků a nemohl je mít k dispozici průběžně. Bohužel jsme se v tomto směru za víc než deset let posunuli jen málo. Velká změna ovšem nastala v oblasti otevřených dat. Mnoho informací a údajů z informačních systémů veřejné správy je dnes publikováno jako otevřená data, která může kdokoli prohlížet a využívat. Dělá to nepochybně i ČSÚ. Myslím si však, že by mohl mít přístup i k některým údajům, které mezi otevřená data sice ještě nepatří, ale v systémech jsou. Samozřejmě při zachování důsledné ochrany osobních údajů.

V zákoně o právu na digitální služby je ustanovení, že občan má právo na to, aby nebyl obtěžován povinností opakovaně poskytovat některá data, kterými stát už disponuje. Aby úřady mohly mezi sebou taková data sdílet, mají k tomu buď zákonné zmocnění, nebo občan má právo takové zmocnění udělit. Učiní to tím, že úřadu sdělí, že si data může stáhnout a využít je pro daný účel. Dokážu si představit, že by to mohla být cesta i pro některá statistická šetření. Občan by dal ČSÚ povolení, aby si o něm stahoval data z různých zdrojů a on je nemusel vyplňovat. Kromě odstranění formulářů by to rovněž přineslo urychlení celého

procesu, takže zpracované výstupy by byly k dispozici mnohem dřív.

Jaké úkoly a priority má ICT unie stanoveny pro letošní rok?

Pořád stejné, covid na tom nic nezměnil. Cílem ICT unie je hledat, odhalovat a bořit bariéry, které brání digitalizaci. Velmi aktivní jsme v oblasti legislativy, kde se snažíme rozšiřovat legislativní rámec pro daleko větší využívání digitálních technologií, sdílení dat, ověřování identity na dálku a podobně.

Do budoucna bychom chtěli ještě více zatlačit na to, aby se pro politická a exekutivní rozhodování ve větší míře využívala data, která jsou dostupná, ale stát s nimi nepracuje.

Která data máte konkrétně na mysli?

Například Hospodářská komora, jíž jsem viceprezidentem, úzce spolupracuje se společností Insolcentrum, která už dvanáct let sbírá data o insolvenčních a exekucích v České republice. Vznikla tak naprosto ojedinělá databáze se spoustou užitečných údajů pro sledování trendů, navrhování různých opatření či programů pomoci lidem v tíživé situaci. Stát však o tato data zájem nemá. Nepracuje s nimi a nevyužil je ani při přípravě novely insolvenčního zákona. V ní navržená opatření proto nebudou podle našeho názoru účinná a přinesou spíš víc škody než užitku.

Projednávané aktuálně nějaké změny stávajících či návrhy nových zákonů?

Jednáme například o změnách doprovodných zákonů k zákonu o právu na digitální služby. Chtěli bychom rozšířit možnosti veřejné správy pro sdílení dat a také pro lepší využívání cloudových technologií. Ukazuje se, že staré technologie už nedokážou efektivně splnit náročné požadavky, které si vynucuje současná situace, ale aby stát mohl využívat ty nové, je nutné změnit zákon.

Třeba v případě náhlého zájmu o registraci k očkování nebo o podání žádosti o dotaci může docházet k obrovskému zatížení serverů. Pro to, aby se systém nezahltl a služba pořád fungovala, je třeba rezervovat dostatečně velkou výpočetní kapacitu. Jenže vlna zájmu časem opadne a vyčleněná technologie zůstává nevyužita. Přitom existují flexibilní cloudová řešení se škálovatelným výkonem, která přidělují jednotlivým operacím přesně tolik výkonu, kolik je zrovna potřeba. Když je nápor veliký, výpočetní kapacita se zvětší, když zatížení opadne, klesne rovněž výkon. A uživatel platí jen za to, co skutečně vyčerpá, nemusí si držet žádnou obrovskou zálohu pro případ špiček, která je po většinu času nevyužita. Přináší to značné úspory a efektivitu a my bychom rádi tyto technologie dostali i do veřejné správy.

Dalšími významnými tématy, o nichž diskutujeme, jsou rozšíření systému datových schránek nebo možnost zrušit fyzické řidičské průkazy, když si policista může v registru řidičů online ověřit, zda daná osoba potřebné oprávnění má.

Nezkrácený rozhovor si můžete přečíst na: bit.ly/3b61ynR

Počet cizinců v Česku atakuje hranici 600 tisíc

Občanů z cizích zemí u nás přibývá. Jejich podíl na celkové populaci je však stále nižší než průměr v Evropské unii.

JARMILA MAREŠOVÁ

oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Podle údajů Ředitelství služby cizinecké policie dosáhl počet cizinců legálně pobývajících na našem území koncem roku 2019 téměř 600 tisíc osob (celkem 595 881). Oproti roku 2018 tak došlo k nárůstu o cca 20 tisíc osob čili o 5,1 %. Cizinců, kterým byl udělen trvalý pobyt, bylo evidováno 299,5 tisíce a na cizince s přechodným pobytem připadalo 293,9 tisíce. Zbýlých 2,5 tisíce tvořili cizinci, kteří v České republice získali azyl.

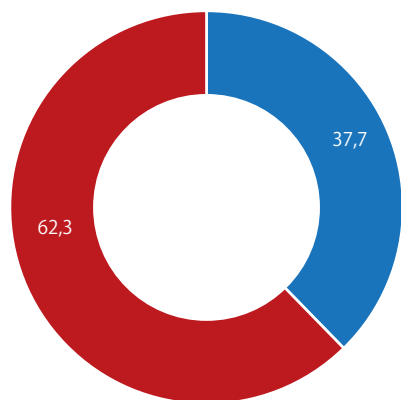
Počet občanů EU žijících v Česku dosáhl v roce 2019 celkem 245 292 neboli 41 % z celkového počtu cizinců. Cizinců z třetích zemí bylo 350 589, tedy 59 %.

Mezi cizinci z třetích zemí převažovali ti, kterým bylo uděleno povolení k trvalému pobytu, jejich podíl činil cca 59 %. Oproti tomu mezi cizinci ze zemí EU dominovali ti, kteří byli v České republice registrováni k přechodnému pobytu. Jejich podíl dosahoval 62 %.

PROPAD V DOBĚ KRIZE

Retrospektivní data o vývoji počtu cizinců na našem území ukazují, že po poklesu v letech ekonomické krize, který byl způsoben zejména snížením počtu zahraničních zaměstnanců, od roku 2011 počty cizinců s povoleným pobytem u nás kontinuálně rostou. Různé skupiny cizinců podle kategorie pobytu však vykazují odlišné trendy. Zatímco počty cizinců s trvalým pobytem stoupají kontinuálně za celé sledované období (tj. od roku 2009) v souvislosti s tím, jak cizinci časem splňují podmínky pro udělení trvalého pobytu, v případě cizinců s přechodným pobytem je

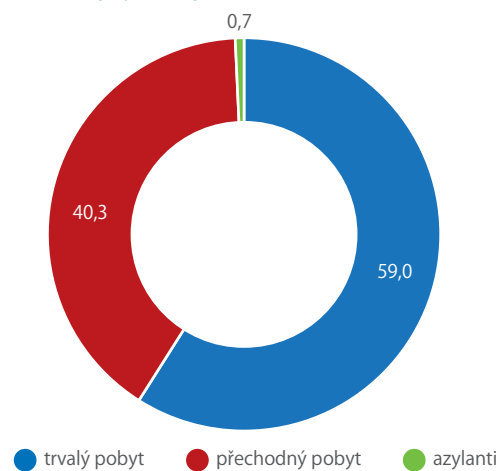
OBČANÉ EU PODLE KATEGORIE POBYTU (% , 2019)

● trvalý pobyt ● přechodný pobyt

Zdroj: ŘSCP

OBČANÉ TŘETÍCH ZEMÍ PODLE KATEGORIE POBYTU (% , 2019)

● trvalý pobyt ● přechodný pobyt ● azylanti

Zdroj: ŘSCP

vidět propad v období ekonomické krize a následné obnovení růstu až od roku 2015. Počty osob s uděleným azylem se za celé sledované období příliš nemění a zůstávají na nízkých hodnotách. To lze vysvětlit jednak tím, že každoroční počet udělených azylů je u nás velice nízký (67 v roce 2019), a také tím, že azylanti časem získávají naše státní občanství a tím ze statistik v této kategorii cizinců vypadávají.

V evropském srovnání patří Česká republika i přes rostoucí počty stále mezi země s podprůměrným podílem cizinců na celkovém obyvatelstvu. V roce 2019 činil u nás 5,2 %, zatímco v zemích EU byl průměrný podíl cizinců 9,3 %. Nejvyššího podílu v rámci Evropy dosahují nejmenší státy jako Lucembursko (47,4 %), Lichtenštejnsko (34,0 %) nebo Švýcarsko (25,1 %). Na druhou stranu spektra mezi země s nejnižším podílem cizinců se zařadily balkánské státy Chorvatsko (1,6 %), Bulharsko (1,4 %) a Rumunsko (0,6 %), ale také Slovensko (1,4 %) a Polsko (0,8 %).

STRUKTURA DLE POHLAVÍ A VĚKU

Mezi cizinci v Česku převažují muži, ženy v roce 2019 tvořily 42,6 % z celkového počtu cizinců, přičemž mezi cizinci z třetích zemí je podíl žen o něco vyšší (45 %). Oproti roku 2018 podíl mužů jak v kategorii cizinců z EU, tak i z třetích zemí mírně vzrostl.

Věková struktura cizinců vykazuje oproti věkové struktuře majoritní populace určité odlišnosti, které lze vysvětlit převažujícími ekonomickými motivy migrace do ČR. Silně je zastoupena zejména kategorie

mladšího produktivního věku 30–39 let. V tomto věkovém rozmezí se v roce 2019 nacházela více než čtvrtina (25,7%) cizinců. Cizinců v předproduktivním věku 0–19 let bylo 13,9%. Velmi nízký podíl připadá na cizince v poproduktivním věku 65+, kterých bylo pouze 5,7%.

NEJVÍCE JE U NÁS UKRAJINCŮ A SLOVÁKŮ

Z hlediska státního občanství tvoří nejpočetnější skupiny cizinců občané Ukrajiny (145 tisíc), Slovenska (121 tisíc) a Vietnamu (62 tisíc). Dohromady je to zhruba 55% cizinecké populace u nás. Na dalších místech žebříčku se nacházejí Rusové, Poláci, Němci, Bulhaři a Rumuni.

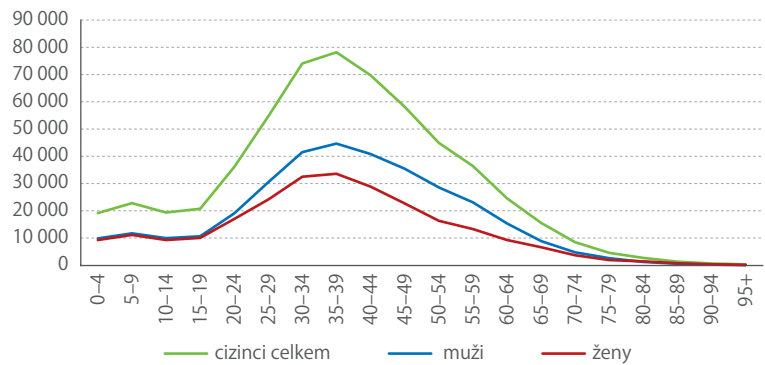
Jak již bylo řečeno výše, cizinci přicházejí do České republiky nejčastěji z ekonomických důvodů, tedy za prací. Z evidence Ředitelství služby cizinecké policie, které registruje cizince z třetích zemí z hlediska účelu jejich pobytu, je zřejmé, že nejvíce z těchto cizinců pobývá v Česku za účelem zaměstnání a podnikání. K 31. prosinci 2019 dosáhl jejich počet 82 207, tj. 58,7% z celkového počtu 141 130 cizinců z třetích zemí s povoleným přechodným pobytům. Jde o dosud nejvyšší sledovanou hodnotu. S výrazným odstupem následovaly rodinné důvody, kvůli kterým zde pobývalo 24% cizinců z třetích zemí, a studium, jež uvedlo 12,1%.

Povolení k přechodnému pobytu za účelem zaměstnání a podnikání získávají nejčastěji občané Srbska (81,5%), Mongolska (78%), Ukrajiny (71,3%), Běloruska (68,8%) a Vietnamu (45,9%). Rodinné důvody jsou jako účel pobytu nadprůměrně zastoupeny např. mezi občany USA (39,3%). U občanů Kazachstánu pak dominuje jako účel pobytu studium (49,1%). Vyšší podíl osob pobývajících na našem území za účelem studia je patrný rovněž u občanů Ruska (31,7%), u kterých však dosahuje téměř srovnatelné hodnoty s účelem pobytu zaměstnání a podnikání (34%).

TRVALÉ POBYTY DLOUHODOBĚ ROSTOU

Závěrem je tedy možno shrnout, že i přes rostoucí počty cizinců v posledním desetiletí patří Česko

VĚKOVÁ STRUKTURA CIZINCŮ (2019)

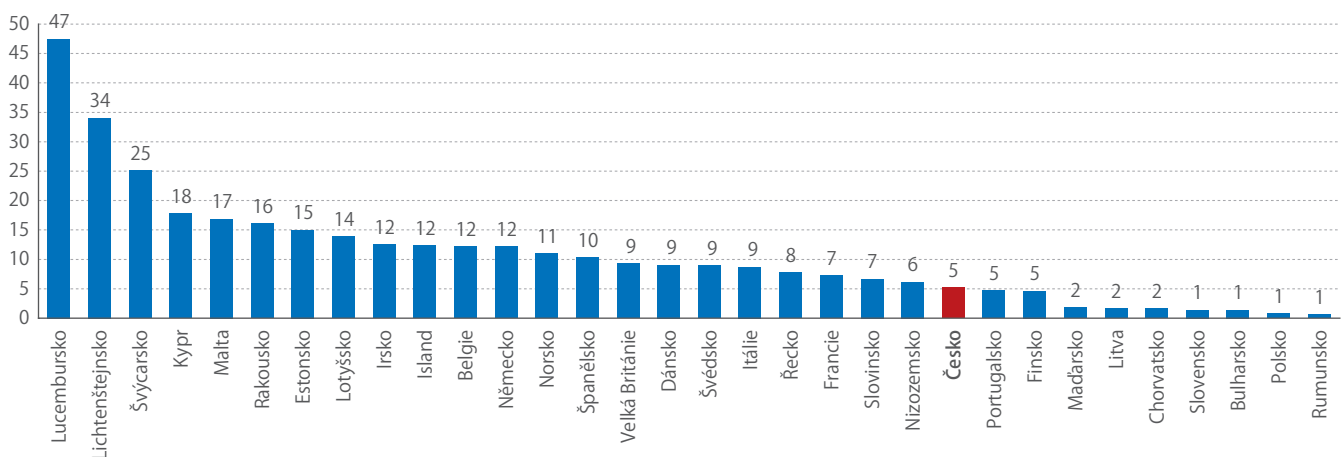
Zdroj: ŘSCP

Poznámka:

Podle dostupných statistik je paradoxně cizinců s legálním pobytém v Česku méně než cizinců zaměstnaných (vizte článek „Odchod cizinců z ČR byl jen dočasný“ na str. 42). Je to dáno tím, že občané EU mají právo, nikoliv však povinnost registrovat se u nás k přechodnému pobytu. Pokud tak neučiní, nejsou ve statistice legálně pobývajících cizinců evidováni. Ve statistice zaměstnanosti se však objeví, protože každý zaměstnavatel, který zaměstnává cizince, má zákonem danou povinnost nahlásit tuto skutečnost úřadu práce.

v Evropě stále mezi země s podprůměrným podílem cizinců na celkové populaci. Cizinci k nám stále nejvíce přicházejí za účelem ekonomických aktivit (zaměstnání nebo podnikání). Tím je ovlivněna i věková struktura cizinecké populace, v níž převažují kategorie mladšího produktivního věku, a většinové zastoupení mužů. Zároveň se však i stále více cizinců u nás trvale usazuje. To dokumentují dlouhodobě rostoucí počty cizinců s povolením k trvalému pobytu. Pořadí nejpočetnějších skupin cizinců z hlediska státního občanství se příliš nemění – mezi nejvíce zastoupené skupiny patří již tradičně Ukrajinci, Slováci a Vietnamci, kteří dohromady tvoří nadpoloviční většinu z celkového počtu legálně pobývajících cizinců na našem území.

PODÍL CIZINCŮ NA OBYVATELSTVU VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH STÁTECH (% , 2019)

Zdroj: Eurostat

Odchod cizinců z ČR byl jen dočasný

Podíl cizinců na českém trhu práce za desetiletí narostl takřka trojnásobně, zvedl se ve všech odvětvích. Kvůli opatřením na jaře 2020 někteří cizinci odešli, ale na konci roku jich bylo opět více.

DALIBOR HOLÝ
ředitel odboru
statistiky trhu
práce a rovných
příležitostí

ČSÚ čerpá údaje o pracujících cizincích z administrativních dat. Skupinu cizinců v postavení zaměstnanců registruje úřad práce (resort MPSV), živnostníky potom Ministerstvo průmyslu a obchodu. Celkem bylo takto na konci roku 2019 podchyceno 715 651 osob. V celkovém počtu pracujících v ČR tak tvořili zahraniční pracovníci 13,5 %.

Ve srovnání roku 2019 s rokem 2018 rostly zejména počty cizinců v pozici zaměstnanců (621,9 tisíce oproti 568,5 tisíce). Počty cizinců živnostníků se zvýšily mnohem méně (93,8 tisíce vs. 89,8 tisíce). Větší skupina zaměstnanců má obecně vývoj dynamičtější a má smysl se jí věnovat analyticky. To platí i pro výjimečné období roku 2020, ze kterého jsou však zatím dostupné jen některé výsledky.

CIZINCI JSOU HLAVNĚ ZAMĚSTNANCI TOVÁREN

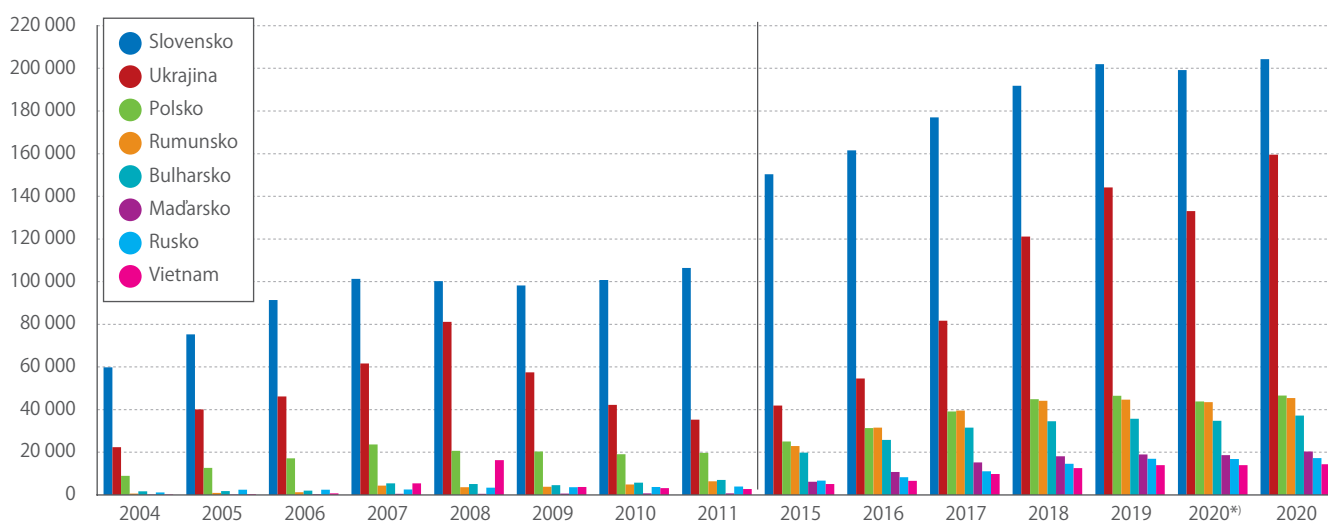
Podle údajů Úřadu práce ČR sledujeme výrazný růst podílu, který tvoří cizinci v evidenčním počtu zaměstnanců z podnikové statistiky ČSÚ. Lze říci, že v roce 2010 byl cizinec zhruba každý dvacátý zaměstnanec (5,5%). K celku 3,9 milionu zaměstnanců bylo registrováno 215 tisíc cizinců. Na konci desetiletí to byl již každý sedmý (14,7%) – k celku 4,2 milionu zaměstnanců bylo registrováno 622 tisíc pracujících cizinců. Z těchto údajů také vyplývá, že evidenční počet zaměstnanců by se bez přílivu cizinců vůbec nemohl zvýšit. Rezervoár domácí práceschopné populace byl totiž vyčerpán, zejména od roku 2015 se rychle snižovala nezaměstnanost na historicky nízké hodnoty.

V jednotlivých odvětvích se podíl cizinců výrazně liší. Početně nejvíc jich bylo na konci roku 2019 ve zpracovatelském průmyslu – pracoval tam více než každý čtvrtý cizinec v ČR (28,7%). K tomu je možné přidal i velký díl cizinců registrovaných v sekci administrativních a podpůrných činností (17,9%), neboť se v ní skrývají tzv. agenturní pracovníci, kteří také z velké části pracují v továrnách. Z dalších hlavních odvětví je desetina cizinců v obchodě, kde se jedná zejména o ženy, a další téměř desetina (9,3%) pracuje ve stavebnictví, ve kterém naopak dominují muži.

Pokud poměříme počet registrovaných cizinců k evidenčnímu počtu zaměstnanců v daném odvětví, pak se za desetiletí procento cizinců zvýšilo ve všech sekcích CZ-NACE. Nejviditelnější je nárůst v již zmíněných administrativních a podpůrných činnostech,

CIZINCI EVIDOVANÍ ÚŘADU PRÁCE PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ K 31. 12. 2020

Zdroj: MPSV

Pozn. : *) údaje ke 30. 6.

kde na konci roku 2019 přesáhli cizinci polovinu (54%). V roce 2010 to bylo jen 9,5%. V této skupině byl zároveň znát velký odliv cizinců v průběhu jarní koronavirové epizody – k 30. červnu 2020 se podíl cizinců meziročně snížil o 4,6%, ale do konce roku se opět navýšil, a meziročně byl dokonce o 2,3% vyšší. Je zjevné, že právě agenturní zaměstnanci tvoří přední nárazníkové pásmo českého trhu práce.

Mírněji kopíruje uvedený průběh zpracovatelský průmysl. Tam v roce 2010 tvořili cizinci 6,3% a za desetiletí se jejich podíl navýšil na 15,5%. V koronavirové krizi došlo nejprve k jejich odchodu, v 1. pololetí 2020 dokonce k početně největšímu ze všech odvětví. Český pracovní trh opustilo 6,6 tisíce cizinců, což odpovídá meziročnímu poklesu o 3,6%. Na konci loňského roku jich však už bylo opět více než na konci roku 2019, a sice o 3,3%.

Velmi výrazný, a ještě signifikantnější průběh najdeme ve stavebnictví, ve kterém podíl cizinců vzrostl za desetiletí ze 14,3% na 27,6%. Na jaře 2020 jsme zaznamenali jistý exodus, při němž podíl cizinců klesl o 1,4 procentního bodu. Zároveň bylo stavebnictví jediným odvětvím, v němž byl úbytek zaměstnanců s cizím státním občanstvím v 1. pololetí 2020 aspoň částečně kompenzován Čechy. Do konce roku 2020 ale opět cizinců přibývalo (meziročně o 2,4%).

Mezi odvětví, kde se počet cizinců v průběhu celého roku 2020 snižoval, patří především těžba a dobývání. Zde však docházelo k úbytku zaměstnanců dlouhodobě. Loni byl zaznamenán meziroční pokles o 14%, šlo především o Poláky. Následují odvětví vzdělávání (-5%), kulturní, zábavní a rekreační činnosti (-3%), profesní, vědecké a technické činnosti (-3%) a nakonec ubytování, stravování a pohostinství (-1%).

Vcelku za celý rok 2020 došlo k nárůstu počtu cizinců o 22 tisíce (4%), přičemž relativně nejvýrazněji se jejich počet zvýšil v zásobování vodou a odpadech (12%), které je však velmi malým odvětvím, a v dopravě a skladování (10%).

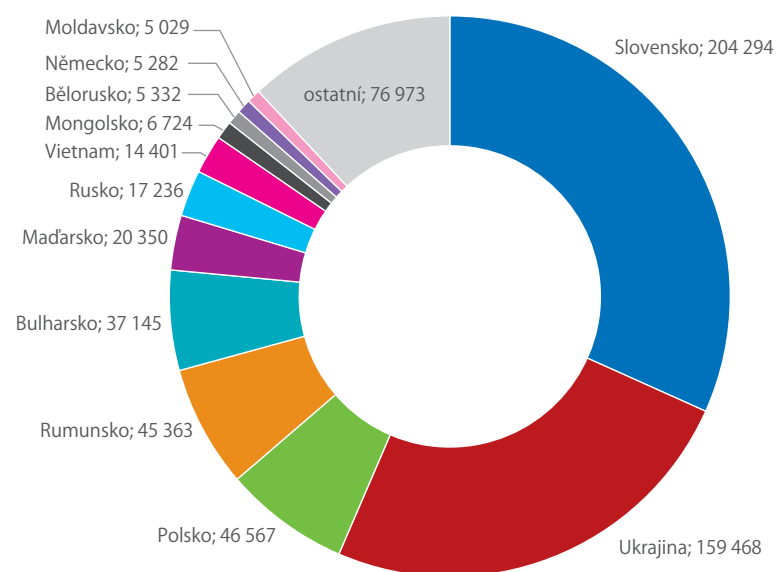
Přestože na politické scéně padaly v jarním období návrhy na výpomoc českých občanů tuzemskému zemědělství, čísla ukazují, že do tohoto odvětví nikdy z domácích nesměřoval. K 30. červnu 2020 byl v zemědělství, lesnictví a rybářství registrován podobný počet cizinců jako předchozí rok, na konci roku 2020 dokonce cizinců meziročně přibývalo o více než třetinu! Podíl cizinců tedy v českém zemědělství zůstává velmi vysoký a zvyšuje se vždy v letní sezoně.

Sezonní výkyvy pravidelně sledujeme také v některých dalších odvětvích, proto je třeba při porovnávání vývoje uvádět raději meziroční hodnoty.

VRÁTILI SE ZEJMÉNA UKRAJINCI

Cizinci vykonávají v Česku spíše méně kvalifikované činnosti. Potvrzuje to třídění podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO – téměř každý třetí cizinec byl v roce 2019 zaměstnán v hlavní třídě 9, což znamená, že zastával nekvalifikovanou pozici. Další velký podíl najdeme u obsluhy strojů a montérů (22,5%) a třetí

CIZINCI EVIDOVANÍ ÚŘADY PRÁCE PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ (31. 12. 2020)

Zdroj: MPSV

13,5%
pracovníků u nás
tvořili cizinci.

nejpočetněji zastoupenou byla třída 7, tedy řemeslníci a opraváři, s podílem 11,3%. V období od 31. 12. 2019 do 30. 6. 2020, tedy v souvislosti s jarní koronavirovou krizí, poklesly nejvýrazněji právě počty cizinců v hlavní třídě 9 (o 12,5 tisíce).

Dominantními státními občanstvími cizinců v Česku jsou slovenské (204 tisíce na konci roku 2020) a ukrajinské (159 tisíce). Tato dvě tvořila nadpoloviční většinu všech cizinců zaměstnanců (56%). Pokud přidáme ještě občanství Polska, Rumunska a Bulharska, pokryjeme již více než tři čtvrtiny. Dalšími čtenějšími jsou Maďarsko, Rusko, Vietnam, Mongolsko, Bělorusko, Německo a Moldavsko. Na všechny zbývající cizince připadá jen 12% podíl.

V dlouhodobějším vývoji je patrný výrazný rozdíl v chování dvou hlavních skupin. Zatímco u Slováků se údaje mění v čase spíše plynule, počty Ukrajinců výrazně reagují na fáze ekonomického cyklu: v konjunktúře rychle stoupají (před rokem 2008 a v období 2015–2019), naopak po roce 2008 se propadly. Také v 1. pololetí 2020 se počet Ukrajinců prudce snížil – meziročně o takřka 20 tisíc, z čehož zhruba třetina byli agenturní pracovníci a 4,7 tisíce jich ubylo ve stavebnictví. V druhém pololetí však došlo k obrátu a na konci roku byl jejich počet ještě vyšší (160 tisíc) než v roce 2019 (144 tisíc). Počet agenturních pracovníků zůstal meziročně na stejné úrovni a ve stavebnictví narostl o 1,4 tisíce. Významně se zvýšil počet Ukrajinců také v zemědělství (4,8 tisíce), ve zpracovatelském průmyslu (4,3 tisíce) a v dopravě a skladování (2,2 tisíce).

Z velkých cizineckých skupin z členských států EU došlo k výraznému úbytku do poloviny roku 2020 jen u Poláků (1,4 tisíce), který byl však též do konce roku kompenzován. U ostatních občanství šlo v průběhu roku 2020 spíše o stagnaci či nárůst, s výjimkou některých skupin ve zpracovatelském průmyslu.

Kdo a jak chrání osobní údaje občanů v průběhu sčítání?

Zeptali jsme se pověřence pro ochranu osobních údajů Českého statistického úřadu Jaroslava Hory.

JOLANA VOLDÁNOVÁ
tisková mluvčí
sčítání

Jakým způsobem jsou v rámci sčítání chráněny údaje, které občané při vyplňování sčítacích formulářů poskytují?

Sčítání 2021 je připravováno již několik let. Poslední, velmi intenzivní fáze příprav však probíhají po nabytí účinnosti obecného nařízení o ochraně osobních údajů známého jako GDPR. Tato skutečnost ovlivnila velkou měrou návrhy všech systémů a postupů při tomto náročném projektu, a to na základě tzv. principu Privacy by Design, tedy česky bychom řekli na principu ochrany soukromí jako výchozím nastavení systému. Jedná se o zakotvení zásad ochrany soukromí již do návrhů plánovaných technologií a procesů.

Řečeno slovy GDPR, uplatňujeme veškeré zásady ochrany osobních údajů týkající se zejména zákonnosti, korektnosti a transparentnosti, účelového omezení, minimalizace údajů, přesnosti, omezení uložení, integrity a důvěrnosti a v neposlední řadě odpovědnosti.

Když jsme před více než dvěma lety v rámci připravovaného návrhu zákona o sčítání vypracovávali takzvané posouzení vlivu zpracování na ochranu osobních údajů, bylo opravdu náročné představit si všechny možné dopady zpracovatelských operací na zabezpečení osobních údajů. Přesto se nám podařilo velmi dobře popsat, jakým hrozbám mohou být osobní údaje vystaveny, jaké mohou být dopady do soukromí osob a jaká technická a organizační opatření musejí být přijata. Hlavní důraz přitom byl kladen na procesy elektronického zpracování dat, v nichž oproti minulému sčítání před deseti lety došlo k nejvýraznějším změnám. V současné složité epidemické situaci je možnost sečtení se bez kontaktu se sčítacími komisaři o to důležitější.

Co se tedy děje s mými osobními údaji poté, co vyplním elektronický sčítací formulář?

Prostřednictvím běžného internetového prohlížeče nebo nainstalované mobilní aplikace se k formuláři dostanete odkudkoli na světě. Aby to od začátku bylo bezpečné, tak musíte použít aktualizovaný a nezavíraný přístroj a systém.

Všechny vstupní kanály jsou od prvního okamžiku zabezpečeny. Při návrhu tohoto zabezpečení byla zvažována všechna možná rizika. Přitom některá technická řešení, která se vysloveně nabízela k využití, například často používaná internetová služba reCAPTCHA od společnosti Google, nebyla nakonec vůbec použita, neboť nesplňovala náročná

kritéria daná bezpečnostními standardy, a zejména platné zákony.

Vámi vyplněné údaje jsou ukládány do zabezpečeného úložiště umístěného na území České republiky. Tímto úložištěm je zákonem zřízený Cenzový informační systém CIS, který je zároveň informačním systémem veřejné správy a vztahují se na něj přísná pravidla daná zákony. CIS byl zřízen za účelem zpracování údajů ze sčítání, a tím i demografické a migrační statistiky. Zde se nakonec sejdou všechny informace ze sčítacích formulářů, a to i digitalizovaná data z listinných sčítacích formulářů, a zároveň nezbytné údaje ze zákonem stanovených administrativních zdrojů dat.

Jak dokážeme ochránit osobní údaje v listinných sčítacích formulářích? Je v ochraně citlivých údajů nějaký rozdíl oproti elektronické formě?

Princip je v obou případech podobný. Ochrana začíná již na straně respondenta, což je jediná fáze, kterou nemůžeme přímo ovlivnit. Primárním ohrožením bezpečnosti údajů může totiž být zavirovaný počítač, neaktualizovaný operační systém nebo zapomenutý vyplněný listinný formulář na stole v práci.

V dalších etapách putování údajů do CIS záleží na formě a způsobu transferu těchto dat. Tak například vyplněný listinný formulář, který v zalepené obálce vhodíte do poštovní schránky, případně odevzdáte na kontaktním místě nebo na kterékoliv pobočce České pošty, je v daný moment chráněn kupříkladu primárními instituty práva, tedy prostřednictvím zákonů, listovního tajemství, povinností mlčenlivosti všech zúčastněných. A samozřejmě jsou organizačně technická opatření, minimalizace možností přístupu k formuláři, přísná evidence a tak dále.

Po odevzdání budou listinné formuláře zaevidovány a dopraveny v zapečetěných boxech na digitalizační režimové pracoviště. Zde se převážně automatizovaným způsobem obsah naskenuje, dojde ke strojovému rozpoznání textu a převedení obsahu se šifrovaně přenesou do CIS. Samotné papírové formuláře se po digitalizaci stanou součástí skartačního procesu a budou fyzicky bezpečně zlikvidovány.

Veškeré procesy podléhají přísným, standardně používaným opatřením. Nezapomínejme, že jak ČSÚ, tak jeho hlavní smluvní zpracovatelé, tedy státní podniky Česká pošta i Státní pokladna – Centrum sdílených služeb, jsou instituce, které běžně s citlivými údaji pracují a musejí je ze zákona vždy dostatečně chránit.

Jediná fáze ochrany dat, kterou nemůžeme přímo ovlivnit, je na straně respondenta.

Mgr. Jaroslav Hora

V jaké podobě bude ČSÚ zveřejňovat výsledky? Nehrozí, že by právě v této fázi mohlo dojít k nějakému úniku osobních údajů?

Výsledky budou dostupné všem zájemcům ve formě otevřených dat na webu scitani.cz a ve veřejné databázi ČSÚ. K úniku údajů, které by mohly být přímo přiřazeny ke konkrétní fyzické osobě, by dojít v žádném případě nemělo. Zveřejňovány budou pouze agregované statistické údaje, tedy rozhodně bez osobních údajů. ČSÚ používá řadu moderních metod primární i sekundární ochrany statistické důvěrnosti. Údaje získané pro statistické účely nejsou a nemohou být jakýmkoliv způsobem zpřístupněny jiným subjektům, a to ani státním úřadům či jiným orgánům veřejné moci. Jedná se o základní princip oficiální statistiky garantovaný zákonem. Je tedy zcela vyloučeno, aby poskytnutí údaje způsobilo jakékoli osobě jakýkoliv postih, znevýhodnění, újmu či škodu.

Jak dlouho trvá, než se shromážděné osobní údaje definitivně odstraní?

Zákon stanoví, že k vymazání nebo zničení osobních údajů, podle druhu nosiče informací, musí dojít, jakmile pomine účel, pro který byly zpracovány, nejpozději však do dvou let. Údaje tedy budou likvidovány v různých etapách podle způsobu a fáze zpracování, v každém případě hned, jakmile splní

Je absolventem Univerzity Karlovy v Praze, magisterského a postgraduálního studia v oboru informačních věd, a Policejní akademie ČR ve studijním oboru bezpečnostně právní studia. Od devadesátých let působí ve státní správě ve výkonných i manažerských funkcích v oblasti bezpečnosti a ochrany dat. V roce 2017 začal působit v ČSÚ v rámci bezpečnostního odboru a rok nato byl jmenován do funkce pověřence pro ochranu osobních údajů. Je aktivním členem profesních sdružení Spolek pro ochranu osobních údajů a Asociace pověřenců ČR.

svůj účel. Nejzazší dvouletá hranice je stanovena jako limit, kterého v praxi pravděpodobně nebude ani zdaleka dosaženo.

Kolik lidí má vlastně přístup k mým osobním údajům a po jak dlouhou dobu? Opravdu nehrozí, že by někdo z oprávněných zaměstnanců mohl osobní údaje zneužít?

Záleží na dané etapě procesu a druhu zpracování. V případě sběru vyplněných formulářů sčítacími komisaři, pokud to epidemická situace dovolí, nebo jejich odevzdání na kontaktním místě to bude některý z tisíce zaměstnanců. Při následném převodu těchto formulářů do elektronické podoby to budou už pouze jednotky osob. Každý z těchto zaměstnanců bude mít k údajům přístup v tom smyslu, že bude mít z logiky věci v ruce váš vyplněný formulář. Většina činností při digitalizaci je automatizována, a když například v některé části zpracování bude automatické strojové rozpoznávání psaného textu neúspěšné a bude nezbytný zásah člověka, zpřístupní se odpovědnému pracovníkovi pouze potřebný výřez nerozpoznaného textu bez dalších souvisejících údajů. Při následném digitálním zpracování dat se počty pracovníků, kteří k osobním údajům mají přístup, pohybují tedy také v řádu jednotek. Přístup k osobním údajům nebude mít nikdo, kdo jej

k výkonu své činnosti bezprostředně nepotřebuje. Například ani administrátor nebo třeba pověřenec pro ochranu osobních údajů.

Systém je nastaven tak, aby případné lidské chyby či zlý úmysl byly včas odhaleny, případně napraveny a eventuálním škodám se zamezilo. K minimalizaci možného zneužití přispívají také přísná omezení a kontroly fyzického přístupu, organizačně technická opatření nebo pečlivý výběr pracovníků.

Za zmínku stojí připomenout, že za porušení uložených závazků, povinnosti mlčenlivosti a případně i za neoprávněné nakládání s osobními údaji hrozí fyzickým osobám poměrně značné sankce. Od těch standardních pracovněprávních, přes vysoké pokuty v řádech statisíců až milionů až po trestněprávní postihy s možností trestu odnětí svobody až na pět let.

Podléhá zabezpečení dat ze sčítání nezávislé kontrole?

Samozřejmě. ČSÚ, jako orgán veřejné moci, podléhá ze zákona státnímu dozoru prostřednictvím kontrolních orgánů. V této oblasti podléhá ČSÚ zejména kontrole Úřadu pro ochranu osobních údajů a Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost.

Veškeré interní kontrolní mechanismy jsou nastaveny tak, aby byly skutečně funkční. Kontrola je realizována příslušnými vedoucími pracovníky, specifickými manažerskými a administrátorskými rolemi a v neposlední řadě je objektivním kontrolorem pověřenec pro ochranu osobních údajů jakožto nezávislý odborník v oblasti ochrany osobních údajů, který nesmí být vázán pokyny zaměstnavatele a který objektivně dohlíží na správné nastavení procesů a řádné zacházení s osobními daty.

Kromě toho s přípravou projektu souvisí i řada realizovaných interních a externích auditů, včetně závažných i penetračních testů aplikací a infrastruktury.

Zveřejňovány budou pouze agregované statistické údaje bez osobních údajů.

Stalo se někdy v nedávné minulosti, že by osobní údaje během sčítání unikly nebo byly zneužity?

Osobně nevím o žádném prokazatelném případě úniku nebo zneužití osobních údajů ze sčítání v novodobé historii České republiky. A nároky na zabezpečení se neustále zvyšují.

Veřejnost dnes vnímá oblast osobních údajů ještě o něco přísněji než například v době minulého sčítání. Je to dáno zejména změnami v chápání významu soukromí, rychlou expanzí informačních služeb, možnostmi zneužití těchto dat a s tím souvisejícími změnami v legislativě a výraznějším vymáháním nastavených pravidel.

Kdo se dále podílí na zabezpečení osobních údajů?

Spolupráce probíhá formou metodiky, konzultací a odborné mezirezortní kooperace v různých oblastech. Od začátku příprav sčítání jsme v úzkém kontaktu s příslušnými institucemi, počínaje státními orgány jako například Úřadem pro ochranu osobních údajů, Ministerstvem vnitra, Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost, odborem hlavního architekta eGovernmentu až po Národní agenturu pro komunikační a informační technologie nebo neziskové organizace a profesní sdružení.

V rámci horizontální spolupráce při sčítání jsou našimi hlavními partnery Česká pošta a Státní pokladna – Centrum sdílených služeb. Dalšími zpracovateli osobních údajů jsou specializované komerční společnosti, které splnily podmínky zadávacího řízení příslušných veřejných zakázek. Důvodem pro zapojení těchto profesionálů je především skutečnost, že využívají znalosti, postupy nebo technologie s potřebnou odbornou úrovní, která jim umožňuje efektivněji dosáhnout některého z účelů zpracování a zajistit přitom i potřebnou ochranu osobních údajů.

Počet lednových úmrtí zlomil historické rekordy

V lednu 2021 zemřelo podle předběžných údajů 15,9 tisíce obyvatel České republiky, tedy o 50 % více oproti pětiletému průměru let 2015–2019. Absolutně jde o nárůst o 5,3 tisíce osob.

TEREZIE ŠTYGLEROVÁ
oddělení
demografické
statistiky

Lednový počet zemřelých v absolutní hodnotě přesáhl listopadové maximum (15,7 tis.) z podzimní vlny vysoké úmrtnosti. Relativní nárůst počtu úmrtí oproti pětiletému průměru roků 2015–2019 však byl v listopadu výraznější (77 % nad průměrem), neboť v tomto měsíci bývá obecně zemřelých méně. Vyšší počet zemřelých v lednu (oproti listopadu) podporuje obecně vyšší celková úmrtnost v prvním měsíci roku a také o jeden den delší měsíc.

VYŠŠÍ ČÍSLA NEŽ ZA HONGKONGSKÉ CHŘIPKY

Historicky v časové řadě absolutních údajů od roku 1950 nebyl počet osob zemřelých v měsíci lednu nikdy vyšší než letos. Nejblíže mu byl údaj z roku 1970, kdy bylo v lednu, v době velké epidemie tzv. hongkongské chřipky, zaznamenáno 15,3 tisíce zemřelých. V období let 2015–2019 i v roce 2020 se lednový úhrn zemřelých pohyboval v rozmezí 9,5–12,4 tisíce.

Počty úmrtí sice měly v průběhu ledna klesající trend, avšak i na konci měsíce zůstaly nadprůměrné. V prvním lednovém kalendářním týdnu činil denní průměr zemřelých 539 osob, ve druhém 528, ve třetím 504 a v posledním čtvrtém 475 osob. Nejvíce lidí (571) zemřelo 6. ledna. Srovnatelná čísla pro první čtyři týdny roku 2020 se přitom pohybovala v rozmezí 321–334 zemřelých.

Výrazně vzrostla v lednu i úroveň úmrtnosti – počet zemřelých v přepočtu na 100 tisíc obyvatel, když letos v lednu dosáhla hodnoty 148, zatímco

v průměrném lednu z let 2015–2019 to bylo 100 úmrtí na 100 tisíc obyvatel.

Stejně jako při podzimní vlně byli zhoršenou úmrtností v lednu zasaženi více muži než ženy, když jejich míra úmrtnosti se oproti průměrné lednové z let 2015–2019 zvýšila o 58 %, zatímco u žen o 38 %. Z hlediska věku byla nejvíce zvýšená úmrtnost 75–84letých mužů, a to o 61 %. O 57 % ve srovnání s pětiletým průměrem stoupla také úmrtnost 85letých a starších mužů, o 50 % mužů 65–74letých. V případech žen bylo zvýšení úmrtnosti v těchto třech věkových kategoriích prakticky stejné, a to 32–33 %. Ve všech uvedených kategoriích však byly procentní nárůsty úmrtnosti nižší, než jaké byly zaznamenány v rekordním listopadu roku 2020.

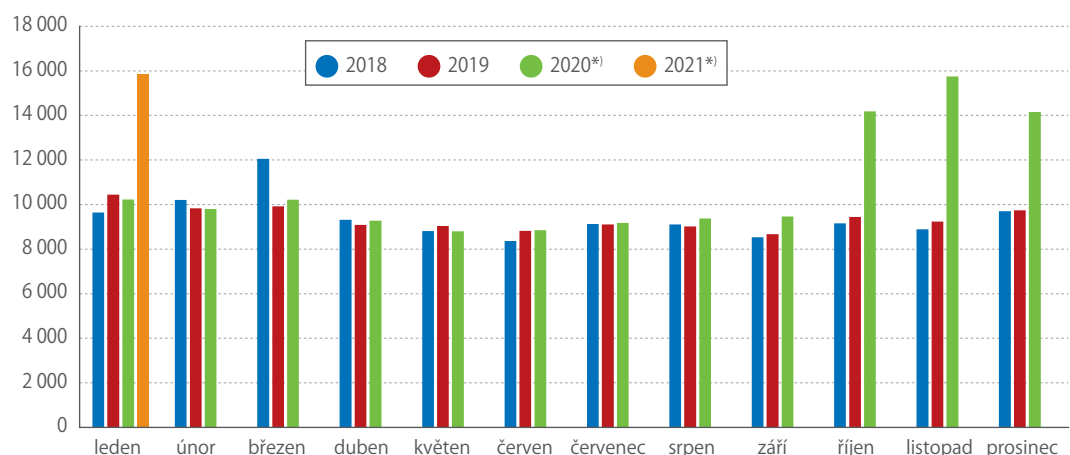
NEJHORŠÍ BYLA SITUACE V KRAJÍCH NA K

Počet zemřelých byl v lednu vysoce nadprůměrný ve všech krajích. Nejvíce, více než dvojnásobně, byl překonán průměr z let 2015–2019 v Karlovarském kraji. Zde také navíc jako v jediném kraji počty zemřelých v průběhu jednotlivých kalendářních týdnů plynule rostly. O 85 % nad pětiletým průměrem byl počet zemřelých v Královéhradeckém kraji. Následovaly kraje Moravskoslezský a Liberecký, kde došlo k nárůstu počtu zemřelých o 63 %, resp. 62 %. Nejmenší lednový nárůst počtu zemřelých (27%) byl sledován v hlavním městě Praze. Méně než 40% zvýšení počtu zemřelých zaznamenaly již jen kraje Plzeňský a Jihočeský.

MICHAELA NĚMEČKOVÁ
oddělení
demografické
statistiky

POČTY ZEMŘELÝCH PODLE KALENDÁŘNÍCH MĚSÍCŮ (stav k 8. 3. 2021, 13.50 hod.)

Zdroj: ČSÚ. Pozn.: *) Předběžné výsledky

Srovnání krajů v České republice 2020

Regionální statistiky odhalují rozdíly v životě a životních podmínkách obyvatel.

JAN HONNER

odbor informačních služeb

V návaznosti na nedávno vydané krajské statistické ročenky Český statistický úřad opět připravil pohled na srovnání krajů v nejrůznějších oblastech. Vedle dat za kraje jsou uvedeny vybrané údaje o regionech soudržnosti NUTS 2, správních obvodech obcí a několik ukazatelů o jednotlivých obcích. Nechybějí ani grafy, kartogramy a poměrně podrobná metodika jednotlivých statistik.

Ve všech krajích v roce 2019 pokračovaly trendy stárnutí obyvatelstva (pouze v Praze se průměrný věk meziročně nezměnil), růstu naděje dožití a zvyšování průměrné měsíční mzdy. Při detailním pohledu však nadále přetrvávají mezi kraji rozdíly, které mimo jiné vycházejí z jejich dlouhodobého vývoje.

DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE

Na konci roku 2019 patřily mezi nejlidnatější kraje Středočeský (1,39 mil. obyvatel) a hl. m. Praha (1,32 mil. obyvatel), naopak krajem s nejmenším počtem obyvatel zůstal Karlovarský kraj s méně než 295 tisíci obyvateli. Podíl cizinců na obyvatelstvu se mírně zvýšil ve všech krajích, největších hodnot dosahoval v Praze (15,9%) a v Karlovarském kraji (7,2%). Přírůstek počtu obyvatel ve sledovaném roce byl zaznamenán v deseti krajích ze čtrnácti. Absolutně i relativně se počet obyvatel nejvíce zvýšil v nejlidnatějších krajích, a to ve Středočeském a hl. m. Praze, naopak nejvíce poklesl v Moravskoslezském kraji.

Největší podíl dětské složky obyvatelstva (osob ve věku 0–14 let) byl zaznamenán ve Středočeském kraji (17,8%), následovaném krajem Libereckým (16,3%). Přesto obyvatelstvo všech krajů, vyjma hl. m. Prahy, i nadále stárne. Koncem roku 2019 bylo ve všech krajích více seniorů než dětí, přičemž průměrný věk dosáhl nejvyšších hodnot v krajích Královéhradeckém a Zlínském (43,3 roku), nejnižší zůstal ve Středočeském kraji (41,3 roku).

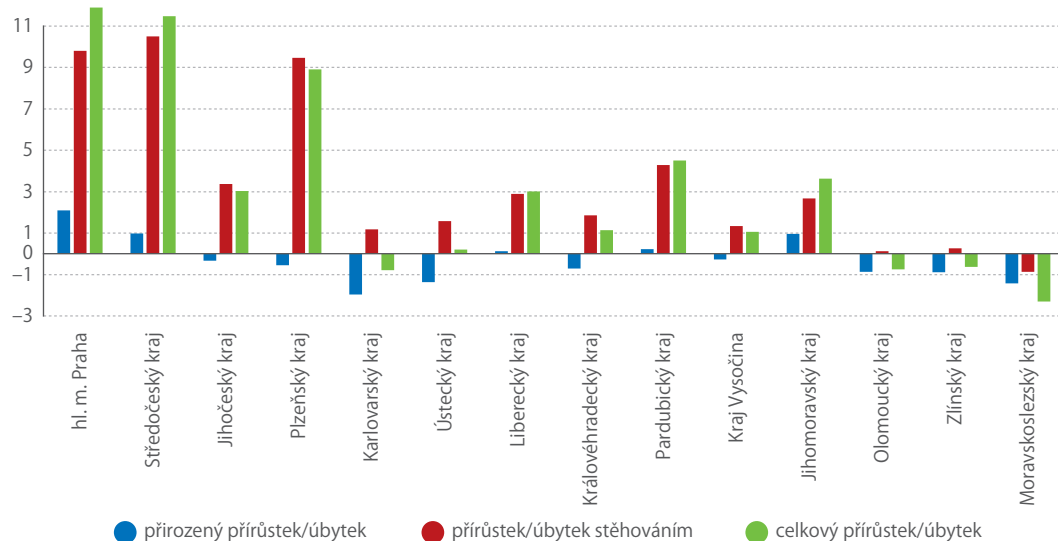
SITUACE NA PRACOVNÍM TRHU

Hrubý domácí produkt (ve srovnatelných cenách) v roce 2019 meziročně vzrostl ve všech krajích s výjimkou Moravskoslezského, kde zůstal na úrovni roku 2018. K největšímu nárůstu došlo v krajích Středočeském (+5,1%) a Ústeckém (+4,4%). Zaměstnanost se nadále vyvíjela příznivě, ve srovnání s rokem 2018 počet zaměstnaných téměř ve všech krajích vzrostl. Obecná míra nezaměstnanosti se dále snižovala, v průměru se v roce 2019 pohybovala od 1,3% v Praze, Středočeském a Plzeňském kraji do 3,7% v Moravskoslezském kraji a 4,2% v Karlovarském kraji. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance se v posledních sledovaných letech ve všech krajích zvyšovala. V absolutních hodnotách dominuje Praha (42 356 Kč v roce 2019), s odstupem více než 7 300 Kč následuje Středočeský kraj, na posledním místě je Karlovarský kraj, kde rozdíl oproti Praze přesáhl 12 500 Kč.

Publikace je rozdělena do 27 kapitol, celá je k dispozici na webu ČSÚ:
bit.ly/3t7hdKz

Vybrané ukazatele o postavení a vývoji krajů si čtenář může zobrazit také v dynamických grafech a mapách a v aplikaci Porovnání krajů.
bit.ly/3pXVeUJ

PŘÍRŮSTEK/ÚBYTEK OBYVATELSTVA NA 1 000 OBYVATEL STŘEDNÍHO STAVU (2019)

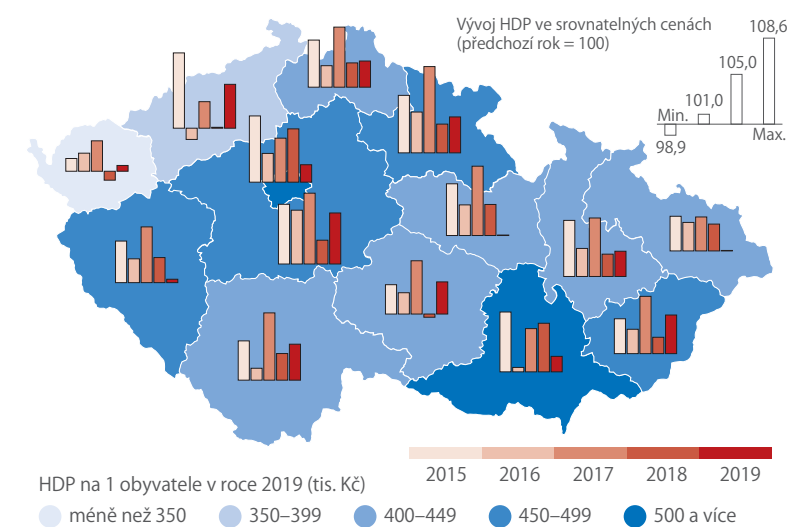
Zdroj: ČSÚ

BYTOVÁ VÝSTAVBA A INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

Nejvíce bytů bylo v roce 2019 dokončeno ve Středočeském kraji (7 tis. bytů), druhou příčku obsadila Praha (6 tis. bytů) a třetí Jihomoravský kraj (4,7 tis. bytů). V těchto třech krajích byla postavena téměř polovina bytů dokončených v celé České republice. Naopak nejmenší počet dokončených bytů byl zaznamenán v Karlovarském kraji (683 bytů).

Internet používalo ve sledovaném roce v hlavním městě Praze 84,9 % domácností, naproti tomu v Ústeckém kraji jen 74,8 % a v Olomouckém kraji 76,3 % domácností. K internetovému bankovníctví využívaly internet osoby ve věku 16 a více let nejčastěji v Praze (67 %), nejméně v Olomouckém kraji (54 %), nakupování po internetu bylo nejvíce zastoupeno v Praze (68 %). Dalším častým použitím internetu je přístup na sociální sítě. Nejvíce ho využívali Pražané (59 %), nejméně obyvatelé v Olomouckém kraji (47 %).

REGIONÁLNÍ HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT V KRAJÍCH V LETECH 2015 AŽ 2019

Senioři v ČR v datech

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace zaměřená především na životní úroveň českých seniorů a senierek.

Tato souhrnná analýza vytvořená pracovníky sekce demografie a sociálních statistik ČSÚ čerpá z několika datových zdrojů, které jsou veřejnosti běžně dostupné. Kromě demografických dat byly v publikaci použity také např. údaje o životním stylu a přístupu ke zdraví z evropského výběrového šetření o zdraví EHIS, výsledky výběrového šetření pracovních sil ČSÚ, poznatky ze strukturální mzdové statistiky, data z České správy sociálního zabezpečení či výstupy z výběrového šetření příjmů a životních podmínek domácností známého pod zkratkou EU-SILC.

Výsledky dvaadvacetistránkové analýzy lze stručně shrnout do následujících závěrů:

Česká populace demograficky stárne. Na rostoucím počtu a podílu seniorů se ve druhém desetiletí 21. století podílel jednak přesun osob z početně silných generací narozených po druhé světové válce do věku nad 65 let, jednak také dlouhodobě se prodlužující střední délka života neboli naděje dožití. Mezi roky 2010 a 2019 vzrostla naděje dožití při narození u mužů ze 74,4 na 76,3 roku a u žen z 80,6 na 82,1 roku.

Zejména starší muži doplácí na méně zdravý životní styl projevující se hlavně vyšší a pravidelnější

spotřebou alkoholu a tabákových výrobků. Muži mají celkově výraznější problémy s nadváhou (preobezitou) než ženy, a to v každém věku. V případě obezity jsou na tom ženy i muži podobně. Nejvyšší podíl preobezity zaznamenali muži i ženy v seniorské věkové kategorii 65–74 let. Preobezitou v ní trpělo 55 % mužů a 44 % žen.

S postupujícím věkem se v české populaci snižuje školní vzdělanost, přičemž nižších stupňů vzdělání dosahují v seniorském věku zejména ženy. Podíl vysokoškolaček je mezi nimi velmi nízký. Starší senioři rovněž mají omezený přístup k informačním technologiím.

Pracující senioři ve věku 60 a více let častěji než mladší skupiny inklinují k samostatné výdělečné činnosti. Lépe v ní zúročí své dlouholeté pracovní zkušenosti.

Hrubé příjmy domácností jednotlivců starších 65 let jsou tvořeny převážně důchody, které se na celkových příjmech podílejí z 86,5 %. Ostatní zdroje příjmů jsou víceméně zanedbatelné. Česká republika má ve srovnání s průměrem EU nízký podíl lidí ohrožených chudobou. V seniorské kategorii se však situace zhoršuje a podíl žen senierek ohrožených chudobou už je u nás vyšší než průměr EU.

Nejvíce seniorů v Česku (35 %) žije v bytech o velikosti 60 až 80 metrů čtverečních, 22 % obývá byty o velikosti od 40 do 60 metrů čtverečních a 8 % žije v malometrážních bytech do 40 metrů čtverečních.

86,5 %

hrubých příjmů domácností jednotlivců starších 65 let tvoří důchody.

Česká republika v mezinárodním srovnání

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace přináší mnoho zajímavých informací o postavení Česka v Evropě a ve světě z ekonomického, sociálního a environmentálního pohledu.

Letošní vydání volně navazuje na předchozí ročníky a dále je rozšiřuje. Jedná se především o srovnání České republiky se zeměmi Evropské unie, ale i s dalšími státy světa formou tabulek a grafů s vybranými ukazateli. Výběr dat se řídil v první řadě zájmem ze strany veřejnosti a také existencí a dostupností údajů v mezinárodních zdrojích. Publikace sestává z třinácti tematických okruhů pokrývajících ekonomické, sociální a environmentální oblasti života.

Například v oblasti zaměstnanosti má Česká republika ze všech zemí Evropské unie největší podíl zaměstnanců pracujících v průmyslu. V roce 2019 jich u nás v tomto odvětví působilo 36,2 % z celkového počtu zaměstnanců, zatímco průměr 28 členských zemí EU dosahoval 21,7 %. Míra nezaměstnanosti byla v České republice čtvrtým rokem v řadě v rámci celé EU nejnižší. V roce 2019 dosáhla 2,0 %. Na částečný úvazek u nás pracovalo 7,6 % ze všech zaměstnaných osob, což je hluboko pod úroveň Nizozemska, kde byl touto formou zaměstnán každý druhý. Na opačném konci žebříčku se nacházelo Bulharsko s pouhými 2,0 % zaměstnanců na částečný úvazek.

42,6 roku
byl mediánový věk
v ČR v roce 2019.

Hodnotou 70,4 % jsme se v roce 2019 zařadili na první místo mezi státy EU v podílu osob se středoškolským vzděláním ukončeným závěrečnou nebo maturitní zkouškou či s nástavbovým vzděláním, jako jsou pomaturitní rekvalifikační kurzy. Unijní průměr činil 44,8 %. V oblasti terciárního vzdělání u nás v roce 2018 připadalo na jednoho učitele 15 studentů. Nejvíce vysokoškolských studentů na učitele (22,0) vycházelo na Kypru, nejméně (4,4) naopak v Lucembursku. Na primárním a nižším sekundárním stupni vzdělávání je u nás 15,7 žáka na jednoho učitele, což Českou republiku řadí mezi země EU s nejvyšším podílem.

Z hlediska věku obyvatel se Česko s mediánem 42,6 roku nachází lehce pod mediánem EU28, který je 43,3 roku. Zemí s nejmladším obyvatelstvem je Irsko, kde je věkový medián 37,7 roku, naopak nejstarší obyvatelé žijí v Itálii s mediánem 46,7 roku.

Kromě standardních informací o obyvatelstvu, trhu práce, životním prostředí, jednotlivých sektorech ekonomiky a makroekonomických údajích jsou v publikaci rovněž zahrnuty ukazatele informační společnosti, vybrané regionální indikátory a další.

Hlavním zdrojem pro publikaci byla data publikovaná Eurostatem. Ta se mohou odlišovat od údajů zveřejňovaných ČSÚ. Příčinou jsou například metodické rozdíly, používání jiných modelů při sezonním očišťování, rozdílné ukazatele, odlišné definice obecných ukazatelů, rozdílné pokrytí (např. odlišné velikostní skupiny), zaokrouhlování, harmonizace (srovnatelnost mezi státy) a podobně. Rozdíly v datech mezi jednotlivými ročníky této publikace mohou být způsobeny změnami metodiky, které provádějí statistické úřady všech členských zemí v různých letech.

 bit.ly/3rf6soi

PUBLIKACE ČSÚ

www.czso.cz
objednavky@czso.cz

 tištěná

 online

Časové řady základních ukazatelů statistiky práce (leden 2021)

Dlouhodobý vývoj ukazatelů z oblasti statistiky práce a mezd v odvětvovém a územním členění vč. údajů o neumístěných uchazečích o zaměstnání vedených v evidenci úřadů práce.

Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin (2020)

Přehled celkové sklizně a sklizně z jednoho hektaru u jednotlivých plodin, počtu ovocných stromů a sklizně ovoce v členění za zemědělství celkem a podle jednotlivých krajů.

Zahraniční obchod ČR se zbožím (4. Q 2020)

Údaje o zahraničním obchodu České republiky v členění podle CZ-CPA celkem a v teritoriální struktuře.

Produkce, využití a odstranění odpadů (2019)

Přehled o produkci, využití a odstranění odpadů ve vybraných odvětvích národního hospodářství v ČR. Údaje jsou členěny podle druhu odpadu a způsobu nakládání s ním.

ŠTATISTICKÁ ROČENKA REGIÓNŮ SLOVENSKA 2020

Vydavatel: Štatistický úrad SR

Podrobná data o vývoji slovenských regiónů a měst v posledních pěti letech. Vybrané ukazatele jsou porovnány rovněž v mezinárodním kontextu.

bit.ly/3kDFST6

ATLETICKÁ ROČENKA 2020

Vydavatel: Česká federace Spastic Handicap

Přehled výsledků a výkonů českých hendikepovaných sportovců na nejvýznamnějších tuzemských i mezinárodních závodech. Součástí publikace je i statistika rekordů.

bit.ly/3b8CLj7

ROČENKA ART+

Vydavatel: Artantiques media

Výsledky českých i světových aukcí výtvarných děl za uplynulý rok. V ročence je zveřejněn rovněž žebříček stovky nejvýraznějších současných umělců – J&T Banka Art Index.

bit.ly/3dZEGZh

KALENDÁŘ: RYCHLÉ INFORMACE

DUBEN 2021

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

8 ČT

Zahraniční obchod se zbožím (2/2021)
Průmysl (2/2021)
Stavebnictví (2/2021)

22 ČT

Notifikace deficitu a dluhu vládních institucí (2020)

26 PO

Konjunkturální průzkum (4/2021)

1 ČT

Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (2/2021)
Notifikace deficitu a dluhu vládních institucí (2020)

13 ÚT

Indexy cen vývozu a dovozu (2/2021)
Indexy spotřebitelských cen – inflace (3/2021)

30 PÁ

Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (3/2021)
Předběžný odhad HDP (1. Q 2021)

7 ST

Maloobchod (2/2021)

20 ÚT

Indexy cen výrobců (3/2021)

Chov drůbeže (2020)

Roční výsledky v základních ukazatelích: početní stavy drůbeže, z toho slepic, výroba vajec, výroba jatečné drůbeže.

Indexy spotřebitelských cen (1/2021)

Měsíční informace o vývoji životních nákladů na území České republiky za domácnosti celkem, domácnosti důchodců a domácnosti žijící v hl. m. Praze.

Porážky hospodářských zvířat (1/2021)

Měsíční údaje o porážkách hospodářských zvířat a výrobě masa členěné podle druhů. Vybrané ukazatele jsou prezentovány v krajském členění.

Indexy cen stavebních prací (4. Q 2020)

Informace o vývoji indexů cen ve stavebnictví. Publikace obsahuje i cenové a nákladové indexy podle číselníku druhů staveb a průměrné ceny stavebních prací.

Indexy cen zemědělských výrobců (1/2021)

Spolu s indexy cen zemědělských výrobců jsou uvedeny i průměrné ceny a průměrné jednotkové ceny vybraných zemědělských výrobků.

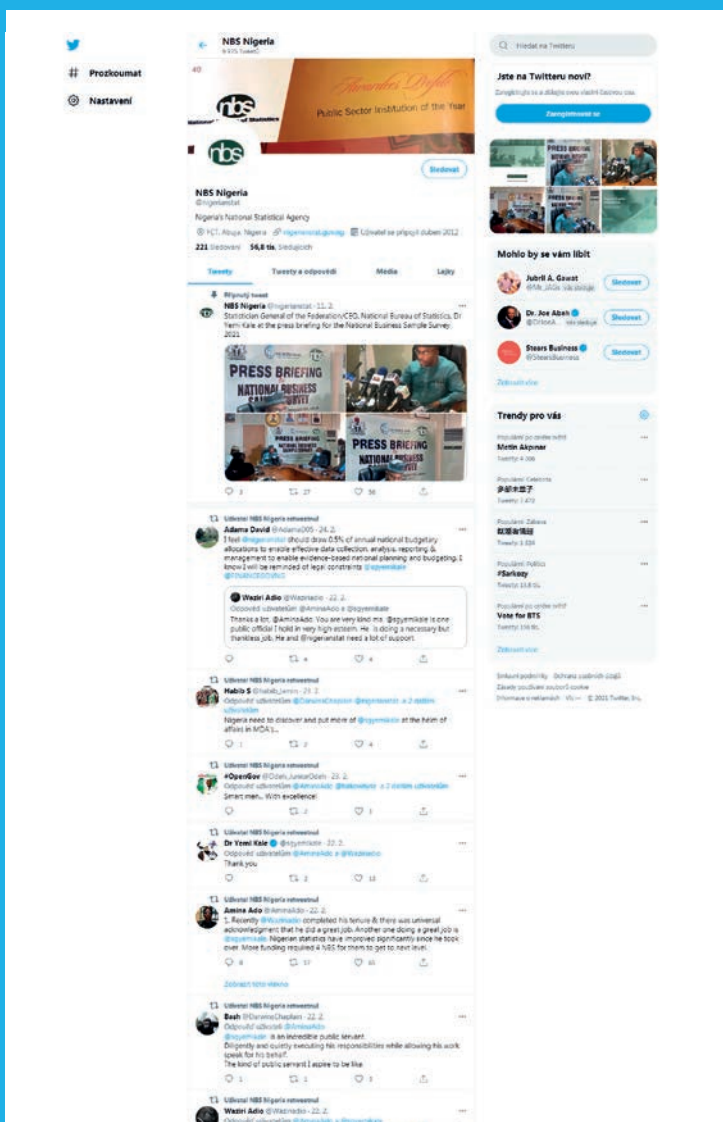
TWITTER: @NIGERIANSTAT

TWITTEROVÝ ÚČET STATISTICKÉHO ÚŘADU NIGÉRIE

NIGERIJSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD TWEETUJE UŽ TĚMĚŘ DEVĚT LET A V POLOVINĚ ÚNORA MĚL 56 TISÍC SLEDUJÍCÍCH. ZAŘAĎTE SE MEZI NĚ.

Nejlidnatější africká země má svůj twitterový účet v anglickém jazyce, a tak jistě nebude problém si vše důkladně prostudovat. A pokud narazíte na něco zajímavého a budete se tomu chtít podrobněji věnovat na internetových stránkách úřadu, není třeba se obávat, neboť i ty mají svou anglickou mutaci.

bit.ly/3a9oFcq

SČÍTÁNÍ LIDU NA VANUATU SE KONÁ ČASTĚJI NEŽ JEDNOU ZA 10 LET

Z DOSUD POSLEDNÍHO SČÍTÁNÍ LIDU, KTERÉ V TĚTO OSTROVNÍ ZEMI PROBĚHLO V ROCE 2020, ZATÍM NEJSOU DOSTUPNÉ VÝSLEDKY. PŘESTO JE ZAJÍMAVÉ PODÍVAT SE NA ČÍSLA Z PŘEDCHOZÍHO SČÍTÁNÍ V ROCE 2016.

Víte, kde přesně leží Vanuatu? Z kolika ostrovů se skládá, jaké jsou jeho provincie a kolik má vůbec tato země obyvatel? Pomůckou při hledání odpovědí nejen na tyto otázky může být soubor šesti publikací s výsledky sčítání lidu, které vydal tamní statistický úřad.

A jak se za posledních pět let tato vzdálená země změnila? Nezbyvá než vyhlížet zveřejnění výsledků posledního sčítání, které se uskutečnilo na podzim loňského roku.

bit.ly/3s6LZSL

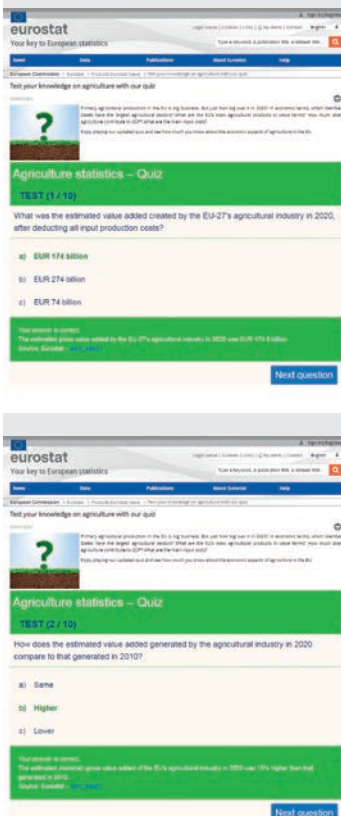

KVÍZ O ZEMĚDĚLSTVÍ

PRIMÁRNÍ ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA V EU JE VELKÝ BYZNYS. JAK VELKÝ? OTESTUJTE SI SVÉ ZNALOSTI O ZEMĚDĚLSTVÍ V KVÍZU EUROSTATU.

Které členské státy nejvíce přispívají do obchodu se zemědělskými komoditami? Jaké jsou hlavní zemědělské produkty? Jaké jsou výrobní náklady? V kvízu vás čeká celkem 10 otázek. Jakmile zadáte první, dostanete možnost vybrat odpověď, kterou považujete za správnou. Správná odpověď se poté zobrazí spolu s dalšími informacemi. Stejným způsobem postupujte u zbývajících otázek. Jakmile odpovíte na všech 10 otázek, zobrazí se váš výsledek.

bit.ly/36VNP0a

PRÁCE V KANADĚ JAKO NA DLANI

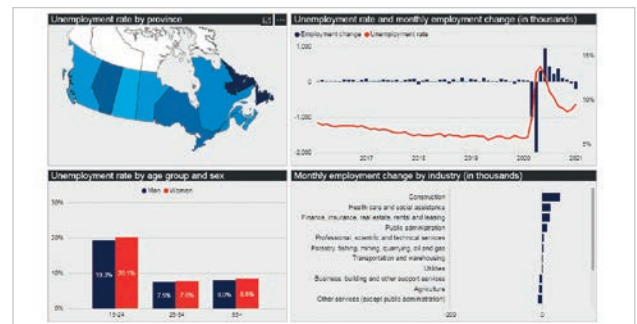
INTERAKTIVNÍ VIZUALIZAČNÍ APLIKACE VYUŽÍVÁ NEJNOVĚJŠÍCH DOSTUPNÝCH ÚDAJŮ O PRŮZKUMU PRACOVNÍCH SIL A POSKYTUJE KOMPLEXNÍ POHLED NA KANADSKÝ TRH PRÁCE.

Odhady jsou sezónně očištěné a dostupné podle provincií, pohlaví, věkových skupin a odvětví. Zahrnuty jsou také historické údaje měsíční změny zaměstnanosti a míry nezaměstnanosti za posledních pět let.

Interaktivní aplikace umožňuje uživatelům rychle a snadno prozkoumat a přizpůsobit prezentované informace. Je možné kombinovat více provincií, věkových skupin či porovnávat

data podle pohlaví a vytvořit si vlastní grafické výstupy z dat o trhu práce.

bit.ly/2NzCrk2

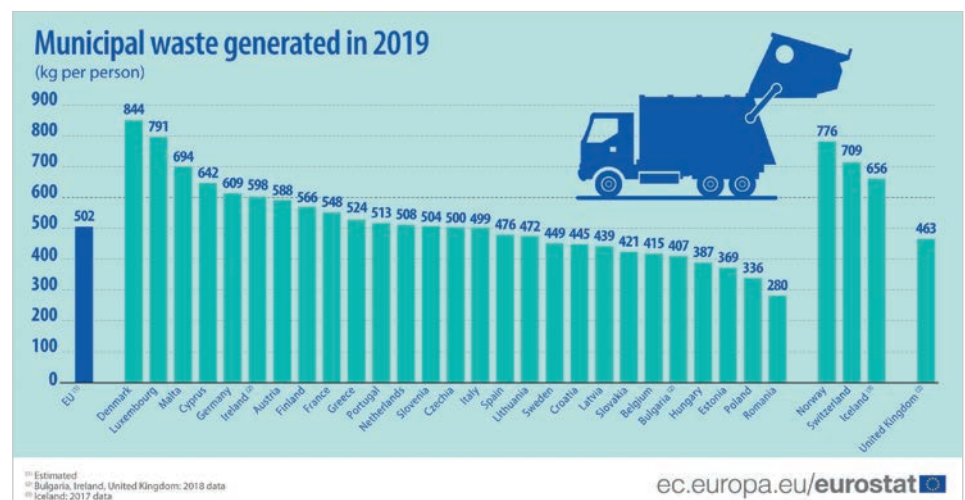
NA KAŽDÉHO OBYVATELE EU PŘIPADÁ PŮL TUNY ODPADU ROČNĚ

V ROCE 2019 VZNIKLO V EU TĚMĚŘ 225 MILIONŮ TUN KOMUNÁLNÍHO ODPADU. TO ODPOVÍDÁ 502 KG NA OSOBU, COŽ JE VE SROVNÁNÍ S ROKEM 2018 NÁRŮST O 7 KG, ALE POŘÁD O 16 KG MĚNĚ NEŽ V ROCE 2008.

Nejvíce komunálního odpadu na osobu vyprodukovalo Dánsko (844 kg). Dalšími zeměmi, v nichž na jednoho obyvatele připadlo více než 600 kg komunálního odpadu, byly Lucembursko (791 kg), Malta (694 kg), Kypr (642 kg) a Německo (609 kg). Na druhém konci stupnice pak stálo Rumunsko s pouhými 280 kg

komunálního odpadu na osobu. Tři další členské státy EU pak vyprodukovaly méně než 400 kg na osobu: Polsko (336 kg), Estonsko (369 kg) a Maďarsko (387 kg). Na jednoho obyvatele ČR připadlo v roce 2019 právě 500 kg komunálního odpadu.

bit.ly/3prkq4z

Jak se bydlelo před sto lety Pražanům

V roce 1921 bydlelo ve vlastním bytě pouze šest procent obyvatel Prahy. Šedesát procent Pražanů obývalo jednopokojový byt s kuchyní. Jen 36 % bytů disponovalo pitnou vodou, 37 % vlastní splachovací toaletou a 18 % mělo koupelnu.

PAVEL HORTIG
oddělení
marketingu a PR

Údaje o bytových poměrech poskytl soupis bytů provedený v roce 1921 spolu se sčítáním lidu. Data zveřejnil Státní úřad statistický v roce 1928 v časopise Zprávy Státního úřadu statistického Republiky československé.

STATISTICI ODHALILI EXTRÉMNI ROZDÍLY

V hlavním městě napočítali statistici 166,7 tisíce soukromých bytů, z toho 171 prázdných. Jen pro srovnání: v roce 2011, kdy u nás proběhlo zatím poslední sčítání lidu, domů a bytů, bylo v Praze 45,7 tisíce neobydlených bytů. V roce 1921 výrazně převažovaly nájemní byty (87 %), jen 6 % domácností bydlelo ve vlastním. Už vlastník dvoupokojového bytu byl v té době považován za bohatého. Sedm procent tvořily služební byty, v nichž obyvatelé neplatili nájem. O devadesát let později se situace výrazně změnila: v nájemních bytech žilo 34 % obyvatel hlavního města (všech Čechů 24 %), 29 % Pražanů mělo byt v osobním vlastnictví (v celém Česku 22 % obyvatel), 11 % bydlelo ve vlastním domě (39 % Čechů) a 13 % v družstevním bytě (10 % Čechů).

PRVOREPUBLIKOVÉ BYTY POD LUPOU

Celkový počet obytných místností v roce 1921 byl 389,6 tisíce. Na jeden obydlený byt tehdy připadalo průměrně 2,3 obytné místnosti. Celkem 87 % z nich bylo určeno výhradně k bydlení, zbývajících 13 % bylo živnostenských, tedy sloužily k bydlení i provozování živnosti. Mezi takové statistici řadili vedle obydlí různých řemesníků rovněž byty advokátů,

lékařů atd. Zajímavostí je 10 tisíc místností určených služebným, což znamená, že každá dvacátá pražská domácnost měla před sto lety prostory k ubytování služebnictva.

Téměř každý dvacátý byt se nacházel ve sklepe nebo v suterénu (4 %). V přízemí bylo 29 % bytů, v 1. patře 26 %, ve 2. patře 21 %, ve 3. patře 15 % a ve 4. nebo vyšším patře 5 % bytů. Pouze jednou místností disponovalo 10 % bytů, pokoj a kuchyň mělo 60 % bytů, dva pokoje s kuchyní mělo 18 % bytů, tři místnosti a kuchyň mělo 10 % bytů. V současnosti jsou třípokojové byty s kuchyní v Praze nejrozšířenější, tvoří čtvrtinu obydlených bytů. Více než čtyři místnosti s kuchyní měla dvě procenta bytů. Celkem 1 341 bytů bylo šestipokojových a 61 bytů mělo dokonce více než 10 místností.

KAŽDÁ PÁTÁ DOMÁCNOST MĚLA PODNÁJEMNÍKY

V pražských bytech žilo 646 211 osob. V průměru tedy na jeden byt připadalo 3,9 osoby a 1,7 osoby na jednu obytnou místnost. V roce 2011 byla průměrná zalidněnost pražského bytu 2,2 osoby a průměrný počet osob na obytnou místnost byl 0,8. Téměř 95 % bytů obývala v roce 1921 jedna rodina, alespoň jednoho podnájemníka mělo 19,7 % bytů.

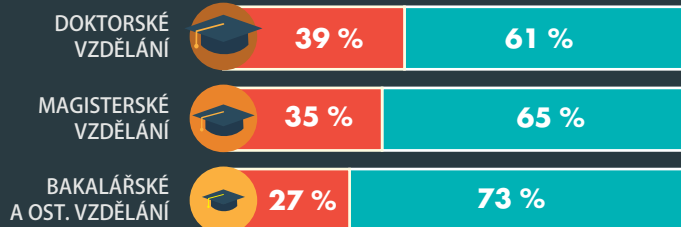
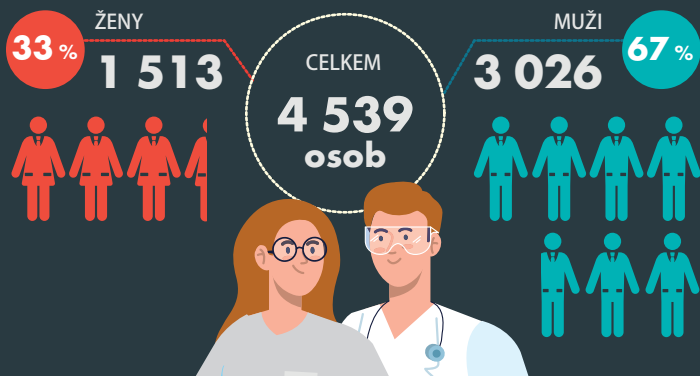
Ve zveřejněných tabulkách nacházíme i extrémy – například v pěti bytech o jedné místnosti bez kuchyně žilo 13 a více osob. Podobný počet osob obýval sedmáct jednopokojových bytů s kuchyní. Naopak, v 15 bytech s více než pěti pokoji žil jen jediný obyvatel.

BYTY BEZ VODY

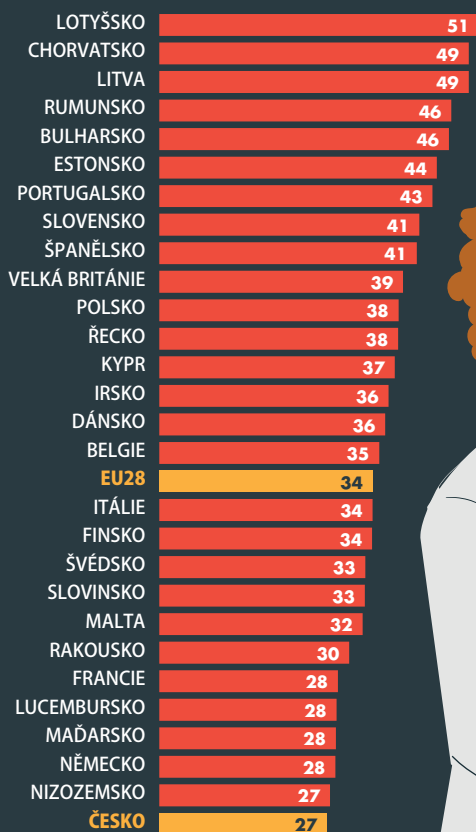
Na jedné straně reprezentativní vily, na druhé městské dělnické domy, které mnohdy postrádaly hygienické a technické zázemí. Pitná voda byla dostupná ve 36 % bytů, do většiny bytů (55 %) se musela voda donášet z jiné části domu. Na pumpu nebo jiný zdroj mimo domov byli odkázáni obyvatelé 8 % bytů. Prádelnu mělo pouze 0,5 % bytů a koupelnu 18 % bytů. Vlastní toaletou se splachováním disponovalo 37 % bytů, obyvatelé většiny bytů (61 %) se museli spokojit se společnými WC. V roce 2011 mělo 99 % bytů vodu z veřejné sítě, teplou vodu, splachovací záchod a koupelnu. Plyn ke svícení byl před sto lety zaveden v 8 % bytů, plyn k vaření a topení v 15 % bytů. Elektřina sloužila ke svícení ve 38 % bytů, k vaření a topení byla používána pouze v 0,5 % bytů.

NOVĚ ZAMĚSTNANÍ VÝZKUMNÍ PRACOVNÍCI MLADŠÍ 35 LET

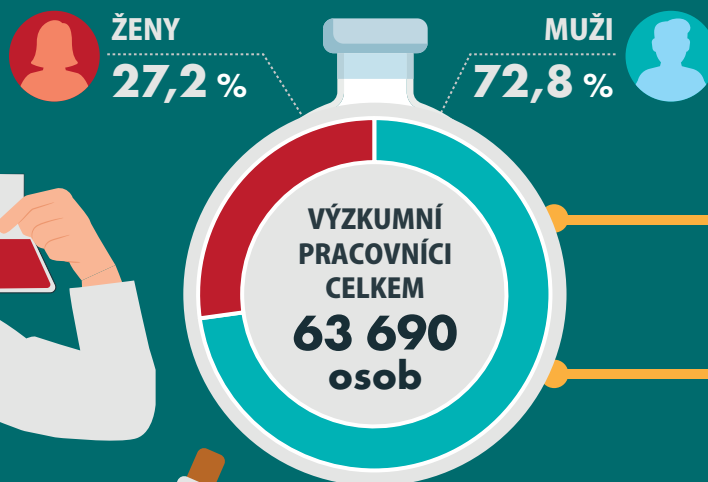
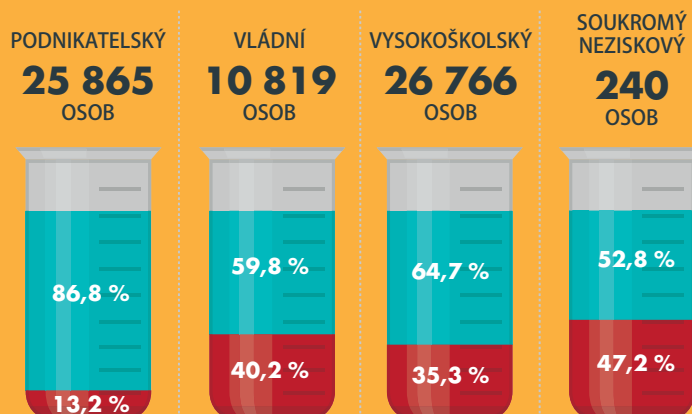

PODÍL ŽEN NA VÝZKUMNÝCH PRACOVNÍCÍCH V ZEMÍCH EU V ROCE 2018 (%)

ČESKO 27%
2018

ŽENY VE VĚDĚ

LAUREÁTKA

Gerty Theresa Cori

ČECHOAMERIČANKA

NOBELOVA CENA ZA FYZIOLOGII NEBO LÉKAŘSTVÍ V ROCE 1947

LAUREÁTI NOBELOVY CENY

Z TOHO ŽENY

FYZIKA
216
laureátů

CHEMIE
186
laureátů

MEDICÍNA
222
laureátů

EKONOMIE
86
laureátů

VÍCENÁSOBNÍ
4
laureáti

4

7

12

2

1

Počítejte s námi. Bezpečně. Online. Raz dva.

**Sečtěte se online nebo přes tištěný formulář.
Na scitani.cz zjistíte vše raz dva.**

Vaše odpovědi poslouží jako zdroj informací, které mohou pomoci, aby byl život u nás jedna radost. A vaše osobní údaje zůstanou díky moderní ochraně dat v bezpečí.

27. 3. – 9. 4. a 17. 4. – 11. 5. 2021

scitani.cz | 840 30 40 50

Bezpečně. Online. Raz dva.